

METODIČKI PRIRUČNIK ZA NASTAVU

Filmovi s obradom

Marina Zlatarić i Ana Đorđić

**FILMSKA
PISMENOST**

Metodički priručnik za nastavu:

Filmovi s obradom

Autorice

Marina Zlatarić, prof.
dr. sc. Ana Đorđić

Izdavač

Hrvatski audiovizualni centar
Filmska pismenost
2023.

Za izdavača

Christopher Peter Marcich

Urednica

Ingrid Padjen Đurić

Grafička obrada i prijelom

Antonio Britvar

Hrvatski
audiovizualni
centar
Croatian Audiovisual Centre

METODIČKI PRIRUČNIK ZA NASTAVU

Filmovi s obradom

Marina Zlatarić i Ana Đorđić

**FILMSKA
PISMENOST**

Sadržaj

Riječ autorica	7
-----------------------------	----------

I. OSNOVNA ŠKOLA (Marina Zlatarić, prof.)

1.1. Igramo se priče: Cvrčak i Mrav	10
1.2. Krava na mjesecu	15
1.3. Vau vau	20
1.4. Duh u močvari	24
1.5. Znatiželja	31
1.6. Koko i duhovi	35
1.7. Zagonetni dječak	42
1.8. Ljubav ili smrt	49
1.9. Lea i Darija	58
1.10. Surogat	66

2. SREDNJA ŠKOLA (dr. sc. Ana Đorđić)

2.1. 1001 crtež	74
2.2. Brija	79
2.3. Cijena tišine	84
2.4. Inkasator	88
2.5. Moj stan	94
2.6. Mucica	99
2.7. Ne pričamo o vama nego o djeci	104
2.8. Priča o Mari iz Velog Varoša	109
2.9. Sindrom 17	114
2.10. Zvir	118

Literatura	124
-------------------------	------------

Mrežni izvori	125
----------------------------	------------

Filmografija	126
---------------------------	------------

Riječ autorica

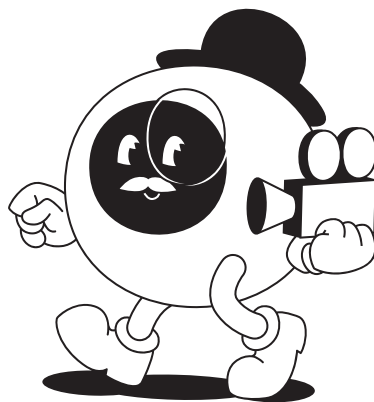
Drage čitateljice, dragi čitatelji,
poštovane kolegice, poštovani kolege,

namijenile smo ovaj filmskometodički priručnik nastavnicima i stručnim suradnicima u osnovnom i srednjem školstvu te djelatnicima u kulturi, ali i svima onima koje zanima filmska edukacija djece i mladih. Filmska edukacija uključuje, i to bez iznimke, razumijevanje filmskog jezika te heuristički razgovor o filmu – ne samo o njegovu sadržaju već i o svim filmskim izražajnim sredstvima, stoga smo nastojale da ovaj priručnik prenese upravo takvo razumijevanje filmskog opismenjavanja.

Svi filmovi obrađeni ovim priručnikom pripadaju hrvatskoj kinematografiji i javno su dostupni na mreži, što smo smatrale izuzetno bitnim prilikom osmišljavanja koncepta priručnika, stoga se uz svaki film nalazi poveznica na stranicu na kojoj mu se može pristupiti. U prvome su dijelu priručnika Marinine obrade filmova za osnovnu školu, a u drugome Anine za srednju školu, a pritom je uza svaki film naznačen uzrast / razred kojem je film namijenjen. Nadalje, uza svaki se obrađeni film nalaze osnovne informacije o filmu, pitanja za motivacijski razgovor, prijedlog najave filma, pitanja za analizu i interpretaciju te prijedlozi za daljnji rad. Nadamo se da naš priručnik može biti kvalitetan temelj možda i nekim budućim, opširnijim filmskoedukativnim procesima utemeljenima na hrvatskim filmovima.

I, na kraju, sretne smo što s Hrvatskim audiovizualnim centrom, na čiju je inicijativu ovaj priručnik i nastao, dijelimo razumijevanje toga što filmska pismenost jest te zašto je ona danas možda važnija nego ikada, kao i ljubav prema hrvatskom filmu. U nadi da i s vama možemo podijeliti isto, želimo vam užitak u čitanju i gledanju!

Ana & Marina

Osnovna škola

Igramo se priče: Cvrčak i mrav

Marina Andree Škop

2015.

6'38''

© Studio Dim

Poveznica

<https://www.croatian.film/hr/films/25558>

Osnovne informacije o filmu

Režija: Marina Andree Škop

Scenarij: Marina Andree Škop, Pavlica Bajsić Brazzoduro

Kamera: Filip Tot

Animacija: Mislav Tomašinjak, Mia Murat

Oblikovanje zvuka: Josip Klobučar

Montaža: Marina Andree Škop

Dizajn: Srđana Modrinić – BooBoo

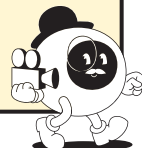
Producent/ica: Petar Milić, Marina Andree Škop, Darija Kulenović Gudan

Produkcijaska kuća: Studio Dim

Koproducent/ica: Nynne Selin Eidnes, Sam Tuna

Koprodukcija: New York Dub (US), First Lady Film (DK)

Žanr: animirani, obiteljski

Festivali i nagrade

- Jahorina Film Festival – Nagrada za najbolji regionalni animirani film, 2015.
- Međunarodni festival filmova za djecu i mlade “Zero Plus” – Najbolji kratki animirani film, 2015.

Sinopsis

Vrijeme je za spavanje i mama čita Tomi priču o Cvrčku i Mravu. Knjiga oživljava i uvodi nas u čarobni animirani svijet basne. No, Tomo nije zadovoljan razvojem priče i odlučuje ispričati svoju inačicu. U njoj likovi imaju potpuno nove osobine, što priču odvodi u neočekivanom smjeru.

Film u nastavi

Nastavni predmet: Hrvatski jezik

Korelacija s drugim predmetima: Priroda i društvo, Glazbena kultura, Likovna kultura

Razred: 1. i 2. razred

Gljučni pojmovi: crtež, animacija, zvukovi u animiranom filmu

Motivacija – razgovor s učenicima

Volite li crtati?

Volite li čitati priče?

Mogu li likovi iz priča biti prikazani u filmu? Navedite kako.

Najava filma

Pogledat ćete kratki animirani film *Igramo se priče: Cvrčak i Mrav*. Redateljica je Marina Andree Škop. Vidjet ćete što se događa s pričom kada je dječak ispriča na svoj način.

Upute za gledanje

Tijekom gledanja filma obratite pozornost na:

- početak filma (boje)
- izgled prirode i likova
- priču iz knjige
- dječakovu priču
- odnos cvrčka i mrava
- zvukove.

Projekcija filma i iznošenje dojmova

• Iznesite svoje dojmove o filmu.

Kako vam se svidio film?

Izdvojite što vam se u filmu posebno svidjelo.

Izdvojite što vam se u filmu nije svidjelo.

Koja vam je priča bolja? Prva ili dječakova? Zašto?

Razgovor o filmu

• Prisjetite se kako film započinje.

Navedite koje ste boje na početku filma uočili i izazivaju li one kod vas veselje ili tugu.

(zelenu, crvenu, ljubičastu, narančastu; izazivaju veselje)

Prisjetite se što i koga te vesele boje na početku filma prikazuju.

(prirodu – crvenu pticu koja leti u prirodi, cvijeće, zelene biljke, pčele, gusjenicu, bubamaru, cvrčka i mrava)

Opišite prirodu i životinje.

(priroda – zelene biljke, ljubičaste latice cvjetova, žuti i narančasti cvjetovi, kamenje sive boje i različitih veličina; životinje – ptica crvene boje, ružičastih krila, rep u više boja – ružičasta, ljubičasta, bijela, crnih tankih nogu, zelenih očiju; velike, debele pčele žute boje sa sivim prugama, žuta ticala, okrugle oči, čizmice različitih boja na nogama; gusjenica – tijelo su kolutovi ružičaste, narančaste i plave boje, ružičasta glava s ljubičastim ušima, veliki osmijeh s dva zuba, okrugle oči; bubamare – velike, okrugle, debele, sivi trbuh, crvena leđa s velikim crnim točkama, veliki osmijeh s dva zuba, okrugle oči, različite čarape / prugasta i plava, tenisice, crna kapa na glavi; cvrčak – zeleno tijelo, dugačka, tanka ticala na glavi, tanke, duge crne ruke, veliki osmijeh, ljubičaste, okrugle naočale, leptir

mašna s točkama, mrav – crne boje, tanke crne ruke i noge, ticala na glavi, na nogama čizmice, veliki osmijeh preko cijeloga lica, na krajevima osmijeha dvije velike ljubičaste točke, šilterica na glavi)

Prisjetite se što je mrav htio kada vam se obratio.

(pozivao je da krenete s njim i zajedno se igrate priče)

Zaključite, prema onome što ste na početku filma vidjeli i čuli, kakva će biti priča filma. Obrazložite svoj zaključak.

(vesela, vesele su boje, svi likovi su radosni, smiju se, glazba je vesela i mrav veselo priča)

• **Usporedite i zaključite.**

Navedite je li vas nešto nakon naslova iznenadilo. Opišite što i zašto.

(da, nakon naslova vidimo dječju sobu i na krevetu nekoga pod velikom, bijelom plahtom; ispod plahte je dječak s velikom lampom, a ispred njega knjiga, majka ga doziva, diže plahtu i dječak ju poziva da se igraju priče, majka počinje čitati tekst iz knjige; dječak i majka nisu nacrtani likovi, nego žive osobe, glumci)

Prisjetite se što se dogodilo s knjigom kada je majka počela čitati tekst. Opišite što ste vidjeli.

(knjiga je oživjela; ono što majka čita vidi se kao animirani film – ptica leti, baca šeširić koji pada cvrčku na glavu, cvrčak se iznenadi, sretan je zbog šeširića, pojavljuje mu se za vratom i šarena leptir mašna, u hladu stare lipe cijelo ljeto održava koncert klasične glazbe i zabavlja druge životinje da im ne bude dosadno dok naporno rade, najbolji je violinist među životinjama)

Opišite kako izgledaju i ponašaju se životinje kada cvrčak počne svirati.

(šarena gusjenica veselo i nasmijano izlazi iz rupe i pleše, bubamara kistom drugoj bubamari stvara točke, pčele zadovoljno zuje iznad cvrčka, plješču nakon koncerta)

Prisjetite se što je prekinulo vesele koncerte cvrčka.

(dolazak zime, sve su se životinje sakrile)

Nabrojite pojedinosti koje su to prikazale.

(čuo se vjetar, lišće je letjelo, počele su padati velike pahulje snijega, gusjenica se namrgodila i pobjegla u rupu)

Prisjetite se kako se cvrčak osjećao.

(nije imao kome svirati, bio je promrzao, gladan i usamljen)

Zaključite zašto je mrav ljut, a cvrčak zbunjen.

(gladni cvrčak moli mrava komad male krušne korice, mrav se namrgodi i pita koji je njemu ljeti bio posao dok je on, mrav, po vrućini marljivo žito nosao; cvrčak se zbuni jer vidi mrava ljutitog, govori da je cijele dane svirao i svi su bili radosni, mrav je to zaboravio)

Razmislite kako mrav doživljava glazbu i umjetnike.

(smatra da oni nisu važni i da se za zimu treba pripremiti)

Opišite kako je mrav odbio cvrčka.

(zakoloutao je očima i rekao da nastavi plesati kad je u ljeti samo svirao, namrštio se i rekao mu – adio)

Prisjetite se kako je cvrčak došao do hrane.

(prodao je svoju dragocjenu violinu i zamijenio ju za hranu)

• Prisjetite se i opišite.

Prisjetite se kako je cvrčak izgledao u dječakovoj priči.

(cvrčak nema violinu, nego gitaru na struju; obučen je u crnu jaknu, crne hlače i ima crne naočale, svira drugačiju glazbu, najbolji je pjevač na cijelome svijetu)

Navedite događaje u proljeće.

(stiže proljeće, ptice se dogovore da će organizirati koncert, skupile su se sve životinje iz cijele zemlje, na koncertu cvrčak pjeva o palačinkama)

Opišite kako je prikazano što su životinje stavljale na pozornicu.

(dječak sjedi na krevetu, opisuje majci pripremu za koncert; kako nabraja, tako se pojavljuju animirani crteži sa zvukom instrumenta)

Prisjetite se što se dogodilo u dječakovoj sobi kada je najavio dolazak zime.

(počele su padati pahulje snijega)

Opišite izgled i odnos mrava i cvrčka u dječakovoj priči.

(mrav je promrzao, ima kapu i šal, susreće cvrčka s gitarom, prijateljski razgovaraju, cvrčak govori da mu je hladno, mrav mu ponudi svoj dom, poziva pomoć, tri mrava nose cvrčka svojoj kući)

Zaključite koja je glavna razlika između priče u knjizi i dječakove priče.

(priča u knjizi završava tužno za cvrčka, a u dječakovoj priči sretno, cvrčak u kući svira, a mravi peku palačinke)

Prisjetite se koje ste zvukove u filmu čuli.

(glazba, govor, cvrkut ptica, fijukanje, fućkanje, zujanje, zvuk zvončića, šuštanje lišća, sviranje violine i gitare, zvuk bubnjeva, pjevanje, buka radosne publike na koncertu, pljesak, vjetar)

Prisjetite se što je ženski glas na početku filma rekao za maštu.

(duboko, u najdubljim dijelovima mašte, uživaju junaci tvojih priča)

Razmislite je li to ovaj animirani film dokazao. Obrazložite svoj odgovor.

(da, dječak je priču promijenio kako je on to zamislio)

Upute za daljnji rad

1. Nacrtajte cvrčka i mrava kako ih vi zamišljate.
2. Ispričajte priču o cvrčku i mravu na svoj način.
3. Nacrtajte novi lik koji je životinjama u filmu došao u posjetu.

Krava na mjesecu

Dušan Vukotić

1959.

10'42"

© Zagreb Film

Poveznica

<https://zagrebfilm.hr/filmovi/krava-na-mjesecu/>

Osnovne informacije o filmu

Produkcija: Zagreb Film

Režija: Dušan Vukotić

Scenarij: Dušan Vukotić

Glazba: Stipica Kalogjera

Animator: Zlatko Grgić

Scenografija: Ismet Voljevića

Tehnika: ST 35 mm color

Festivali i nagrade

- Godišnja nagrada Grada Zagreba
- AIAFF, Annecy '60. – specijalno priznanje
- San Francisco International Film Festival – 1. nagrada
- Festival jugoslavenskog filma, Pula '60. – 3. nagrada za režiju
- Montevideo '61. – specijalna nagrada SODRE

Sinopsis

Lijenčina, mangup i nestaško, sve u jednom liku, koji stalno žonglira nogometnom loptom, ometa miran i ozbiljan izumiteljski rad male djevojčice u želji da joj napakosti. Ona se izgleda zbog toga nimalo ne uzrujava, već mirno nastavlja svoj posao, naoko se ne obazirući na njega. No, samo je čekala svoj trenutak koji uskoro i dolazi. Konstruira od raznih starih predmeta „svemirsku raketu“ i uspije nagovoriti dječaka da u nju uđe te u njoj „odleti“. Djevojčica „raketu“ na kolicima odvuče do kamenoloma i pruruši se u stanovnika planete. Prevareni dječak uvjeren je da je doletio na drugu planetu. Nakon šaljivih zgoda na „planeti“ i „povratka“ na Zemlju dječak otkriva da ga je djevojčica nasamarila.

Film u nastavi

Nastavni predmet: Hrvatski jezik

Korelacija s drugim predmetima: Likovna kultura, Priroda i društvo, Glazbena kultura, Sat razrednika

Razred: 1. i 2. razred

Ključni pojmovi: crteži, animacija, filmska priča

Motivacija – razgovor s učenicima

Imate li vi nekoga tko vas neprekidno zadirkuje? Opišite kako i zašto.

Zadirkujete li vi koga? Opišite kako i zašto.

Mislite li da je lijepo praviti se važan i druge zadirkivati? Obrazložite svoj odgovor.

Mjesec je nebesko tijelo i piše se velikim početnim slovom. Razmislite zašto se u ovom filmu piše malim početnim slovom. (nije pravi, već lažni mjesec, dječak nije otišao na Mjesec)

Najava filma

Pogledat ćete kratki animirani film *Krava na mjesecu* Dušana Vukotića. Film je pun šaljivih zgoda i ima poruku za djecu.

Upute za gledanje

Tijekom gledanja filma obratite pozornost na:

- ponašanje dječaka
- odnos dječaka prema djevojčici
- osjećaje djevojčice
- maštovitost djevojčice
- izgled likova
- zvukove.

Projekcija filma i iznošenje dojmova

• **Iznesite svoje dojmove o filmu.**

Je li vam film bio smiješan? Navedite primjere.

Što vam se posebno svidjelo? Obrazložite svoj odgovor.

Što vam se nije svidjelo? Obrazložite svoj odgovor.

Je li dječak naučio lekciju?

Razgovor o filmu

Prisjetite se prvoga susreta s dječakom iz filma. Opišite ga.

(visoki dječak s velikom kapom na glavi izvodi vratolomije s loptom, nestašan je i, dok prolazi kroz naselje, ne obraća pažnju ni na što drugo, osim na loptu; glazba je vesela već na početku filma)

Prisjetite se koji je zvuk djevojčici privukao pažnju i kako je ona reagirala.

(glasni pad dječaka, pogledala je tko je pao, vidjela dječaka, zadovoljno se nasmijala što je pao i nastavila izrađivati svoju raketu)

Razmislite možemo li zaključiti u kakvim su oni odnosima. Obrazložite svoj odgovor.

(lošim jer se djevojčica radovala dječakovom padu)

Zaključite zašto se djevojčica radovala dječakovom padu. Navedite primjer koji vas je doveo do zaključka.

(dječak dolazi do djevojčice, uzima joj iz ruku konstrukciju rakete koju izrađuje, igra se prebacujući je iz ruke u ruku, vuče djevojčicu za kosu, zadirkuje ju, baca konstrukciju njezine rakete u zrak, konstrukcija pada i uništi se)

Opišite kako su se dječak i djevojčica ponašali i osjećali na početku filma.

(dječak se ponašao neprimjerenom i nestašnom, pravi se važan; djevojčica je ozbiljna, namrgođena i ljuta zbog dječakovog zadirkivanja)

Razmislite kako je djevojčici pomoglo njezino zanimanje za svemir.

(osvetila se dječaku - izradila je lažnu svemirsku raketu i nagovorila dječaka da ode u „svemir“)

Navedite kako je djevojčica uspjela zainteresirati dječaka za ulazak u raketu.

(bila je jako uvjerljiva, lažnu raketu postavila je na vrh brda i kad je otvorila njezina vrata, a dječak pogledao unutrašnjost, dječak se zainteresirao; djevojčica se pravila da na njega ne obraća pažnju, pripremala je raketu za lansiranje; dječak je sa zanimanjem sve promatrao; djevojčica je stavila kacigu, ušla, zadovoljno se zavezala, upalila šibicu; dječak joj je šibicu uzeo iz ruku, uzeo kacigu i pokušao ju staviti sebi na glavu)

Razmislite kako je djevojčica znala da će dječak nasjesti na njezin trik.

(dječak je nestašan, sve želi isprobati, pravi se da sve može i smije i znala je da će htjeti isprobati i let u svemir i osjećati se važno)

Opišite na koji je način dječak dospio u lažni svemir.

(djevojčica je lažnu raketu stavila na kolica i brzo je vozila preko brda do kame-noloma, namjestila je oznaku sa zemlje na mjesec i ostavila ga samog)

Prisetite se kako se osjećala djevojčica, a kako dječak.

(djevojčica - zadovoljno što će mu vratiti za sve što joj radi; dječak - također zadovoljno zbog odlaska na „mjesec“)

Opišite „mjesec“ na kojem se dječak našao.

(boje – smeđe i sive, pustoš, nigdje nikoga, osim krave)

Zaključite na koji je način djevojčica osmislila susret dječaka s „mjesecom“.

(obukla se kao svemirac - lonac na glavi, na vrhu lonca savijena žica, dugački čepovi za oči, crne rukavice s dugačkim crnim prstima, jako dugačke crne nogavice)

Navedite što je dječaka prestrašilo prije izlaska iz svemirskog broda na tlo „mjeseca“.

(zvuk za koji nije znao da je mukanje krave, veliko oko koje ga je gledalo kad je odškrinuo vrata svemirskoga broda, pomislio je kako je to oko nekog svemirskog bića)

Opišite kako je dječak zamišljao svemirsko biće koje je pred brodom.

(veliko plavo oko na dvije noge, s antenom na glavi; kada je dohvatio rep krave, pomislio je da je to oko još i dlakavo)

Navedite kako se krava ponašala kada je ugledala djevojčicu obučenu kao svemirac i što je napravila.

(nakostriješila se, ukočila, širom otvorila usta i oči, drhtala i mukala užasnuto; pobjegla je, popela se od straha na stablo)

Navedite kako se dječak ponašao kada je ugledao djevojčicu obučenu kao svemirac i što je napravio.

(pao je u nesvijest, a kada ga je djevojčica / svemirac osvijestila i postavila na noge, nakostriješio se od užasa i straha i uz čudne zvukove pobjegao na stablo)

Opišite na koji je način prikazano da je dječak jako prestrašen i što je tome pridonijelo.

(prestrašio se krave na drvetu, htio je pobjeći, ali ispod drveta je bila djevojčica / svemirac koja ga je pokušala dohvatiti; dječak je visio s drveta držeći se kravi za rep, podižući noge da ga svemirac ne dohvati)

Zaključite na koji je način otkrivena prijevara.

(krava prestrašeno bježi, na leđima joj je prestrašeni dječak, djevojčica / svemirac kravu mahanjem krpe pozove na drugu stranu, sjeda na kravu uz dječaka, dječak je užasnut, jure preko brda, dolaze u naselje, krava koči, dječak završava na grani stabla, uočava polomljenu konstrukciju svemirskog broda ispod sebe, nasuprot njega stoji djevojčica / svemirac i radosno odbacuje sa sebe odjeću svemirca)

Razmislite kako je djevojčica naučila dječaka pameti.

(dječak se pokazao kao plašljivac, više se nije pravio važan, čuje se glazba uz koju se dječak na početku filma igrao s loptom i zadirkivao djevojčicu, na kraju filma uz tu se glazbu zabavlja djevojčica)

Upute za daljnji rad

1. Prepričajte film *Krava na mjesecu*.
2. Nacrtajte plakat za film *Krava na mjesecu*.
3. Nacrtajte novi lik na lažnom mjesecu.

Vau vau

Boris Kolar

1964.

9'15"

© Zagreb Film

Poveznica

<https://zagrebfilm.hr/filmovi/vau-vau/>

Osnovne informacije o filmu

Produkcija: Zagreb Film

Režija: Boris Kolar

Scenarij: Boris Kolar

Montaža: Tea Brunšmid

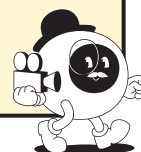
Glazba: Anđelko Klobučar

Animator: Boris Kolar

Scenografija: Boris Kolar

Tehnika: ST 35 mm color

Kamera: Franjo Malogorski

Festivali i nagrade

- International Short Film Festival, Oberhausen '65. – 3. nagrada

Sinopsis

Likovi ove priče su životinje. Jedan pas, objestan zbog svoje snage, terorizira ostale životinje koje put slučajno nanese pokraj njega. Bahato uživa u strahu koji kod svake od njih izaziva njegov neočekivani lavež. Ta se igra ponavlja sve dok se ne pojavi netko, tko ne želi ustuknuti pred psom: jedna mačka. Među njima nastaje sukob. Pas se povlači i vraća s pojačanjem, malim psima. Međutim, na drugoj strani pojavljuju se mačići. Nadmetanje preuzima mladi naraštaj. Neprijateljstvo se među njima ubrzo pretvara u igru, u kojoj prijateljski sudjeluju i psići i mačići. Krajnji rezultat je da su, na zaprepaštenje velikih, psići naučili mijaukati, a mačići lajati i svojim novostečenim glasovima zajednički pjevaju veselu dječju pjesmicu.

Film u nastavi

Nastavni predmet: Hrvatski jezik

Korelacija s drugim predmetima: Likovna kultura, Glazbena kultura, Sat razrednika

Razred: 1., 2. i 3. razred

Gljučni pojmovi: crteži, animacija, filmska priča

Motivacija – razgovor s učenicima

Jeste li kada čuli da se netko voli kao pas i mačka? Obrazložite svoj odgovor.

Koje karakteristike ima dobar prijatelj?

Koliko su vam u životu prijatelji važni? Obrazložite svoj odgovor.

Najava filma

Pogledat ćete kratki animirani film *Vau vau* Borisa Kolara. Film je priča o sklapanju prijateljstva.

Upute za gledanje

Tijekom gledanja filma obratite pozornost na:

- početak filma
- crteže
- odnos psa prema drugim likovima
- odnos psa i mačke
- odnos psića i mačića
- strogoću i zabrane
- završetak filma
- zvukove.

Projekcija filma i iznošenje dojmova

- **Iznesite svoje dojmove o filmu.**

Je li vas film nasmijao? Navedite razloge.

Što vam se posebno svidjelo? Obrazložite svoj odgovor.

Što vam se nije svidjelo? Obrazložite svoj odgovor.

Koju poruku šalje film?

Razgovor o filmu

Prisjetite se prvoga kadra. Na što vas je podsjetio i što vas je iznenadilo.

(išarane crte na papiru; iznenadilo je kada se išarani dio pomaknuo i zalajao, riječ je o čupavom crnom psu)

Razmislite što je psa zabavljalo. Navedite kako.

(plašio je životinje iznenadnim lajanjem pa se tome zlobno smijao)

Nabrojite zvukove koje ste čuli prilikom plašenja životinja.

(zlobno smijanje, kuckanje koje znači gledanje / treptanje očima, njušenje)

Opišite kako plaši životinje.

(svaku dočekuje miran, pusti ih da mu se približe, zatim zalaje – ptica leti u njegovoj blizini, radosna je, skače, vesela glazba, pas zalaje, ptica prestrašeno odleti; jež sporo i teško dolazi, pas zalaje, jež brzo pobjegne; puž je prespor pa mu pas prilazi, zalaje, ali puž presporo odlazi, pas zalaje ponovno i puž se požuri)

Razmislite što ga je u filmu prije mačke naljutilo. Opišite kako i zašto.

(lopta, pas ju je pokušao prestrašiti, ali nije uspio, lopta je skakala, čak ga udarala, pas ju pokušava obuzdati, lopta je izmorila psa, bio je ljut, povukao se)

Zaključite u kojem je trenutku pas ponovno bio iznenađen.

(otkrio je novu žrtvu koja na njega nije reagirala, pokušao ju je pokrenuti, nije uspio, odjednom je mačka glasno mijauknula, pas, užasnut zvukom, pokušava mačku prestrašiti, ali ona više na njega ne obraća pažnju)

Razmislite zašto je pas otišao po psiće.

(htio je da mu pomognu prestrašiti mačku)

Navedite što je psa zaustavilo i ponovno prestrašilo.

(mačići koji su se igrali)

Zaključite kakav je odnos mačića i psića na početku.

(svađaju se, jedni druge plaše i tjeraju, u tome ih potiču odrasli, malo pobjeđuju jedni, malo drugi)

Navedite koji vas je dio u filmu iznenadio.

(mačići i psići su se sprijateljili, plešu)

Opišite kako su reagirali pas i mačka na ples mačića i psića.

(bili su užasnuti, nastavili su se svađati, pokušali su svoju djecu preodgojiti da se ponašaju kao neprijatelji)

Zaključite jesu li u tome uspjeli. Obrazložite svoj zaključak.

(ne, mačići i psići su se usprkos zabranama družili i zabavljali)

Navedite koji zvuk je za mačku i psa bio strašan.

(zvuk zajedničkog mijaukanja i lajanja mladih, njihova zajednička pjesma)

Sjetite se što je psa i mačku na kraju filma iznenadilo.

(psići su mijaukali, a mačići lajali)

Pokušajte zaključiti što je to značilo.

(postali su pravi prijatelji)

Upute za daljnji rad

1. Prepričajte priču filma.
2. Nacrtajte plakat za film *Vau vau*.
3. Nacrtajte novi lik koji se pojavio u filmu i koji je prestrašio i mačku i psa.

Duh u močvari

Branko Ištvančić

2006.

90'

© Interfilm & HRT

Poveznica

<https://hrti.hrt.hr/home> (upisati naslov filma u tražilicu)

Osnovne informacije o filmu

Redatelj: Branko Ištvančić

Scenaristi: Branko Ištvančić, Edi Mužina, Silvio Mirošničenko

Uloge: Ivo Gregurević, Dejan Aćimović, Mladen Vulić, Vlatko Dulić, Robert Váss, Marko Pavlov, Ena Ikica, Luka Buljan, Buga Marija Šimić, Radoslav Spitzmuller, Radoslava Mrkšić, Nandor Szilagy, Nada Gaćešić Livaković, Kornelija Kočiš, Ana Vilenica, Predrag Vušović

Producent: Ivan Maloča

Koproducent: HRT

Direktor fotografije: Silvio Jesenković h.f.s.

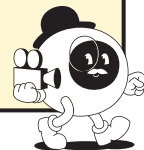
Scenograf: Ivan Ivan

Kostimografkinja: Sanja Šeler

Montažer: Goran Guberović

Skladatelj: Dalibor Grubačević

Dizajner zvuka: Ivica Drnić

Festivali i nagrade

- Međunarodni dječji festival, Šibenik, 2006.
- Pula Film Festival, Nacionalni program, 2006.
- Libertas Film Festival, Dubrovnik, 2006.
- Filmfest Munchen, Njemačka, 2007.
- Festival europskog filma Palić, Srbija, 2007.
- Međunarodni festival filmova za djecu, Meksiko, 2007.
- International Film Music Festival, Trogir, 2007.
- Mediteranski filmski festival, Široki Brijeg, Bosna i Hercegovina, 2007.
- Međunarodni dječji filmski festival, Istanbul, Turska, 2007.
- Carrousel international du film de Rimouski, Kanada, 2007.
- Filmski festival za djecu i mlade, Cartagena, Kolumbija, 2007.
- EKOFILM festival, Češka, 2007.
- LEFFIS međunarodni dječji festival, Finska, 2007.
- Međunarodni filmski festival Moveast, Pécs, Mađarska, 2007.
- Međunarodni dječji filmski festival, Los Angeles, SAD, 2007.
- Cinekid Filmski festival, Amsterdam, Nizozemska, 2007.
- Filmski festival za djecu i mlade, Olympia, Grčka, 2007.
- Dani filma u Mostaru, Bosna i Hercegovina, 2007.
- Međunarodni dječji filmski festival, Kairo, Egipat, 2008.
- BLIFF, Međunarodni filmski festival, Banja Luka, BiH, 2008.
- Međunarodni dječji filmski festival Noina Arka, Rusija, 2008.
- Filmski festival za djecu i mlade, Iran, 2008.
- Međunarodni filmski festival za djecu i mlade "Nueva Mirada", Buenos Aires, Argentina, 2008.
- Međunarodni filmski festival u Korintu, Grčka, 2008.
- Ciparski filmski festival, Grčka, 2008.
- Sila Film Festival, Italija, 2009.
- Festival hrvatskog filma, Australija, 2009.
- Međunarodni filmski festival Golden Elephant, Indija, 2009.
- CMS Međunarodni dječji filmski festival, Indija, 2010.
- Sarajevo Film Festival, 2010.

Sinopsis

Brat i sestra, Miron i Melita, odlaze na zimovanje k prijatelju Zoltanu Liptusu u Kopačevo. U tijeku je velika akcija lokalnog stanovništva i lovačkog društva kojom pomažu divljim životinjama iz rezervata da prežive zimu. Po dolasku, iste noći, dječak Halasz nađen je promrzao na obali gdje bunca da ga je napao bijeli duh na jednom od otoka u močvari. Otada zanijemi. Baba Etelka otkrije tajnu kako je duh viđen još davno i kako ne može s otoka pa se sveti svakome tko stupi na njega. U mjesto se uvuče strah. Lovci, na čelu s Vučevićem, Kovačevićem i Levayjem, pokrenu istragu. Ali, ni oni ni liječnici ne mogu pomoći Halaszu. Zato Miron, Liptus i Melita odluče naći duha i ponuditi mu da ga čamcem prebace na obalu u zamjenu da ozdravi njihovog prijatelja. No, duh zapuca i rani lovca Levayja čime dokaže da je mnogo opasniji nego što se mislilo.

Film u nastavi

Nastavni predmet: Hrvatski jezik

Korelacija s drugim predmetima: Priroda i društvo, Glazbena kultura, Likovna kultura, Sat razrednika

Razred: 3. i 4. razred

Ključni pojmovi: gluma, zvukovi, napetost, filmska priča, scenografija, kostimografija

Motivacija – razgovor s učenicima

Volite li pustolovine?

Jeste li ikada bili dio neke pustolovine? Navedite primjere.

Igrate li se ponekad detektiva? Opišite kako.

Jeste li bili u Kopačkom rituu?

Najava filma

Pogledat ćete dugometražni film *Duh u močvari* redatelja Branka Ištvančića. Film je snimljen prema istoimenom romanu Ante Gardaša. Sudjelovao je na brojnim festivalima u zemlji i svijetu.

Upute za gledanje

Tijekom gledanja filma obratite pozornost na:

- početak filma (zvuk, slika, informacije)
- vožnju u fijakeru
- izgled gostionice i Liptusove sobe
- zvukove tijekom vožnje fijakerom, u gostionici, na ulici, u močvari
- jezik Liptusovog oca
- atmosferu u gostionici
- odjeću / kostimografiju
- riječi babe Etelke
- početak priče o duhu
- otkrivanje priče o duhu
- način snimanja kadrova
- odnose među likovima
- napetost u filmu
- informacije o Kopačkom ritu.

Projekcija filma i iznošenje dojmova

- **Iznesite svoje dojmove o filmu.**

Kako vam se svidio film?

Što vam se posebno svidjelo? Obrazložite svoj odgovor.

Što vam se nije svidjelo? Obrazložite svoj odgovor.

Navedite jeste li se tijekom filma bojali za Mirona, Melitu i Liptusa. Zašto?

Razgovor o filmu

- **Prisjetite se i zaključite.**

Prisjetite se prvoga kadra / početka filma i navedite na koji način redatelj uvodi u priču i što se vidi, čuje i doznaje u nastavku.

(u prvom kadru ne vidi se slika, čuje se glas s radija koji govori o akciji lovačkog društva prehranjivanja životinja za preživljavanje oštre zime u rezervatu, čuje se i glazba, slijede kadrovi vožnje autobusom kroz prirodu i nastavak obavijesti s radija, prikazuju se Melita i Miron, putuju za vrijeme zimskih praznika u Kopačevo kod prijatelja, vide se i ostali putnici u autobusu, na kraju autobusa su tamburaši koji sviraju, doznaje se da je riječ o Kopačkom ritu koji je park prirode, vide se dijelovi prirode)

Razmislite je li Melitino fotografiranje glazbenika u autobusu fotoaparatom najavilo niz fotografija u filmu. Obrazložite svoj odgovor.

(da, u nastavku vožnje autobusom vidi se niz fotografija Kopačkog rita i na fotografijama naslov filma i popis filmske ekipe)

Zaključite gdje se nalazio snimatelj s kamerom za vrijeme snimanja kadrova koji prikazuju vožnju fijakerom.

(u fijakeru s djecom – sjedio je nasuprot djece i snimao ih sprijeda; sjedio je iza kočijaša, čike Farkaša, i snimao ga straga; kameru je namjestio ispred kočijaša, pričvrstio i kamera je snimala za vrijeme vožnje)

Navedite koje ste pojedinosti zapazili u izgledu gostionice Liptusovih roditelja.

(izgled scene / gostionice - drveni stolovi prekriveni stolnjacima s crvenim i zelenim poprečnim prugama - karirani stolnjaci, drveni stolci, komoda prekrivena čipkanim stolnjakom, stari kredenc, šank, lusteri prigušenog svjetla, luster na sredini napravljen od rogova, preparirane životinje, stakla na prozorima u krugovima žute boje, polumračno...)

Prisjetite se scenografije / izgleda sobe u kojoj su smješteni Melita i Miron.

(soba s drvenim krevetima, visokim izrezbarenim stranicama, drveni stol sa stolcem koji ima izrezbareni naslon, drveni ormarići, zidovi s cvjetovima i obješenom prostirkom...)

Razmislite koje ste zvukove čuli tijekom vožnje u kočiji, u gostionici i na putu do Liptusove kuće.

(tijekom vožnje u fijakeru – razgovor, kas / hodanje konja, tiha glazba – tamburice; u gostionici – žamor, razgovor, zvuk namještanja udaraljki, smijeh, koraci, zvonce na vratima tijekom ulaska u gostionicu, zvižduk, glazba – tamburice, udaraljke; na putu do Liptusove kuće – razgovor, lavež psa, mukanje krave, zvono crkve, glazba – tamburaši)

Zaključite zašto Liptusov otac drugačije izgovara hrvatske riječi.

(mađarski mu je materinji jezik pa hrvatski izgovara drugačije; u Kopačevu živi i mađarsko stanovništvo)

Navedite koje ste karakteristike u odjeći zapazili kod stanovnika.

(odjeća / kostimografija – bijele izvezene košulje i crni prsluci kod tamburaša, kape, šeširi kod muškaraca, marama na glavama kod nekih žena, čizme)

Iznesite svoje dojmove o atmosferi koju su Melita i Miron doživjeli već pri prvom susretu s naseljem Kopačevo.

(srdačni, prijateljski raspoloženi ljudi, vesela atmosfera, prepiru se, ali ne svađaju, puno smijeha, glazbe tamburaša, glazba udaraljki)

• Razmislite i zaključite.

Prisjetite se kadrova koji najavljuju početak mističnih događaja u filmu.

(noć, usporeni prikaz prirode / Kopački rit, nigdje nikoga, u daljini zvuk ptice, počinje mistična glazba, čuju se zvukovi različitih ptica; naglo iskakanje dječaka i napeta glazba, dječak trči, pada, brani se od nekoga)

Pokušajte zaključiti kako je kamera snimala dječaka Halasza koji trči i što je time postigla.

(bila je nemirna, kao da trči zajedno s dječakom, brzo se pomiče, izazva napetost i iščekivanje što će se dogoditi)

Prisjetite se u kojem ste trenutku u filmu prvi puta čuli za duha.

(dječaka Halasza nalaze majka i mještani, nose ga u kuću, dolazi hitna, predsjednik Lovačkog društva Vučević / Vučko govori kako dječak muca da je ga napao duh i više dalje ništa ne govori)

Razmislite što je navelo Liptusa da kaže kako se duh osvećuje u Kopačkom ritu jer sve više ljudi tamo dolazi plašiti životinje.

(priča babe Etelke o bijelome duhu kojeg je vidjela prije 30 godina među granjem u Kopačkom ritu - zarobljen je na otoku jer ne može preko vode, ponovno se pojavio i sada se osvećuje)

Zaključite je li priča babe Etelke utjecala na Melitu, Mirona i Liptusa. Obrazložite svoj zaključak.

(da, priznali su jedan drugome da ih je priča babe Etelke smrzнула; u Kopačkom ritu su se u jednom trenutku prestrašili krckanja grančica, počeli trčati, naišli na krvave tragove, ispod snijega otkrili mrtvog mladog jelena, pronašli dugme, ponovno se prestrašili i trčali, doveli pomoć, ali jelena više nije bilo)

Navedite na koji su način djeca odlučila pomoći Halaszu.

(duh je moćniji od ljudi, moraju razmisliti kako pomoći Halaszu; duh se osvećuje jer ne može preko vode; djeca ga odluče prevesti u zamjenu za Halaszovo ozdravljenje)

Prisjetite se dijela filma u kojem Melita, Miron i Liptus odlaze u čamcu sami po mraku na otok potražiti duha. Navedite što pronalaze i što zaključuju.

(nalaze složene grančice na hrpi, zaključuju da ih je netko morao složiti)

Zaključite u kojem je dijelu filma priča o duhu postala ozbiljnija.

(djeca na otoku pronalaze ozlijeđenog Levaya, Levay tvrdi da nema pušku i da ga je upucao netko tko je izgledao kao bijela plahta, zakleo bi se da to nije bio čovjek, predsjedniku Lovačkog društva Vučeviću / Vučku djeca pokazuju fotografiju granja na otoku, govore da Levay nije sa sobom imao pušku)

Navedite jeste li se u nekom dijelu filma posebno bojali za djecu. Obrazložite svoj odgovor.

(mogući odgovor – da, bili su na otoku / Crnoj gredi, otkrili su vrata, zemunicu, kože u zemunici, naišao je lovokradica i otkrio ih, nisu vidjeli tko je)

Razmislite kako vas je redatelj filma naveo da posumnjate u Levayja.

(silom želi ići u bolnicu kod Halasza i čuti ima li što za reći, želi ići s djecom na otok, brzo pronađe čahuru u snijegu, nosi čahuru s Kovačevićevim imenom Vučku)

Zaključite je li sumnja djece u Kovačevićevu krivnju opravdana. Obrazložite svoj odgovor.

(čahura je s Kovačevićevim imenom, Kovačević bježi u čamcu, ponaša se kao da je kriv, više da nije on, inspektor govori kako Kovačević, kao lovočuvar, ubija ranjene i nemoćne životinje, šuma je puna njegovih čahura pa to ne može biti dokaz ako sam ne potpiše priznanje policiji, trebaju nepobitne materijalne dokaze)

Navedite kako je dimnjačar podsjetio djecu na materijalni dokaz.

(ugledali su dimnjačara, običaj je primiti se za dugme kako bi imali sreće, traže na svojoj odjeći dugme, Melita se sjeti nađenog dugmeta ispod mrtvog jelena,

otrče do snjegovića na kojeg su ga utisnuli, dugmeta na snjegoviću više nema, Liptusova majka sašila ga je babi Etelki na prsluk)

Zaključite kako je dugme dovelo do pravoga krivca.

(kod Levayja je pronađena kabanica s crnom i bijelom stranom, Lončar otkriva da je pronađeno dugme on izradio za Levayja i na njega ugravirao obrnuta slova L, Levayju nedostaje dugme na rukavu jakne)

• Prisjetite se i navedite.

Opišite atmosferu u gostionici kada Vučko otkriva Levaya.

(tamburaši prestaju svirati, vesela atmosfera je prekinuta, u gostionici je tišina, čuje se samo razgovor Levaya i Vučka, svi čekaju što će se dogoditi; Levay ne želi priznati da je on lovokradica, Vučko govori da dugme nije slučajno nađeno ispod mrtvog srndača i da je podmetnuo Kovačevićevu čahuru; Levay tvrdi da je netko u njega pucao i ranio ga i da je to dokaz, djeca govore da je rana sigurno lažna, pozivaju Levayja da skine zavoj, rana je presudna za dokazivanje je li ili nije kriv, Levay ne želi skinuti zavoj, lovci mu ga skinu silom, rane nema, pokušava pobjeći, policija ga spriječi, ispričava se svima, policija ga odvodi)

Zaključite kako se osjećao Kovačević kao lažno optužen.

(nemoćno - u čamcu više očajan da nije on kriv, skače u močvaru jer ne želi da njega optuže; loše – nakon što ga je policija pustila, ulazi u gostionicu Zlatna udica, Vučko mu se ispriča, Kovačević kaže da će trebati vremena da se oprosti, ne obraća pažnju ni na koga, osim na djecu, pogladi Melitu po obrazu što je znak zahvalnosti - pomogli su otkriti pravoga krivca, izlazi iz gostionice)

Razmislite što je pridonijelo napetosti između likova u gostionici.

(dobra gluma glumaca, uvjerljivi su i gledatelji se mogu uživjeti u napetost otkrivanja lovokradice)

Prisjetite se kraja filma i navedite kako je Melitina i Mironova avantura u Kopačevu završila.

(Halaszu je bolje kada sve dozna, Melitu i Mirona prate na autobus, Miron dobiva poljubac od Aranke koja mu se sviđa, dolaze Vučko, Kovačević i Farkaš, Vučko djeci dodjeljuje priznanja - srebrnog jelena, djeca postaju počasni članovi Lovačkog društva, odlaze)

Pokušajte se prisjetiti što ste doznali o Kopačkom ritu.

(životinje treba u zimi prihranjivati; lovci plaše kormorane da im ne pojedu svu ribu - pucaju u zrak iz puške; razlika u gnijezdima ptica na trstikama – drozda trstenjaka i vuge; zimi se sve zaledi i ne mogu čamcima voziti životinjama hranu za prihranjivanje – neke tijekom zime uginu, a neke ostanu, proljeće u Kopačkom ritu je čarobno)

Upute za daljnji rad

1. Nacrtajte plakat za film *Duh u močvari*.
2. Napišite sastavak u kojem ćete i vi s djecom iz filma otkrivati lovokradicu.
3. Istražite koje životinje žive u Parku prirode Kopački rit.

Znatiželja

Borivoj Dovniković Bordo

1966.

8'09"

© Zagreb Film

Poveznica

<https://zagrebfilm.hr/filmovi/znatizelja/>

Osnovne informacije o filmu

Produkcija: Zagreb Film

Trajanje: 08'09"

Režija: Dovniković Borivoj Bordo

Scenarij: Dovniković Borivoj Bordo Dragutin Vunak

Montaža: Tea Brunšmid

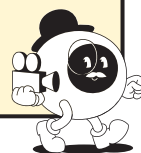
Glazba: Tomica Simović

Animator: Dovniković Borivoj Bordo

Scenografija: Dovniković Borivoj Bordo

Tehnika: ST 35 mm color

Kamera: Franjo Malogorski

Festivali i nagrade

- Krakow Film Festival '67. – specijalna diploma
- Dok Leipzig '67. – 1. nagrada Zlatni golub

Sinopsis

Ljudska znatiželja — 'bolest' za koju do danas još nije pronađen lijek...

Film u nastavi

Nastavni predmet: Hrvatski jezik

Korelacija s drugim predmetima: Likovna kultura, Glazbena kultura, Sat razrednika

Razred: 4. i 5. razred

Ključni pojmovi: crteži, animacija, zvukovi, napetost, filmska priča

Motivacija – razgovor s učenicima

Jeste li znatiželjni? Obrazložite svoj odgovor.

Smatrate li da je znatiželja dobra osobina? Obrazložite svoje mišljenje.

Navedite primjer kada je znatiželja dobra.

Najava filma

Pogledat ćete kratki animirani film *Znatiželja* Borivoja Dovniković Borde. Film donosi priču o ljudima kojima vrećica izaziva znatiželju.

Upute za gledanje

Tijekom gledanja filma obratite pozornost na:

- početak filma
- crteže
- pozadinu u filmu
- reakcije prolaznika
- ponašanje čovjeka na klupi
- završetak filma
- zvukove.

Projekcija filma i iznošenje dojmova

• **Iznesite svoje dojmove o filmu.**

Je li vas film začudio? Navedite razloge.

Što vam se posebno svidjelo? Obrazložite svoj odgovor.

Što vam se nije svidjelo? Obrazložite svoj odgovor.

Koju poruku šalje film?

Razgovor o filmu

Prisjetite se prvoga kadra. Opišite ga.

(čovjek sjedi na klupi u parku, zatvorene su mu oči, pored njega je torba, spava, uz klupu su vlati trave, kamenje i drvo s tek nekoliko listova, a pored cvijet; čovjek uzdahne, široko zijevne, primakne se vrećici, namjesti, ispusti zvuk zadovoljstva – sve bez otvaranja očiju; nastavi spavati)

Navedite je li dolazak psa što kod čovjeka promijenio. Opišite kadar.

(ne, dolazi mali pas, laje uz klupu, čovjek se ne pomiče i dalje spava, pas skače oko njega, sve je glasniji, pomokri se uz drvo koje uvene, zamisli da je u vrećici kost, nakostriješi se, oči se širom otvore, ulazi u vrećicu)

Razmislite kako je naglašena znatiželja vlasnice psa.

(došla je do klupe, istjerala psa iz vrećice, održala mu glasnu bukvicu, otišla za psom, a onda se naglo vratila i pogledala u vrećicu pruživši u nju veliki nos, otišla bez da je išta uzela)

Prisjetite se što je čovjeka na klupi ipak probudilo. Opišite.

(prolazak bicikla koji škripi, otvorio je oči, pogledao za njim, uzdahnuo i nastavio spavati)

Navedite jeste li očekivali da će čovjek na klupi u uši staviti čepiće. Iznesite svoje mišljenje o tom njegovom potezu.

(ne / da, ne zanima ga što se oko njega događa, želi imati mir i tišinu za spavanje)

Razmislite zašto svi dolaze do klupe i proviruju u vrećicu.

(shvaćaju da se čovjek na klupi ne budi, zanima ih što je u vrećici)

Navedite jeste li i sami u jednome trenutku postali znatiželji što je u vrećici.

Opišite radnju. Obrazložite svoju znatiželju.

(mogući odgovor - do klupe dolazi čovjek s bradom, trese čovjeka koji spava, govori mu nešto, ovaj ga ne čuje, vadi čepiće, čovjek ga ispituje što je u vrećici, ne znamo odgovor jer mu čovjek s klupe šapće odgovor nerazgovjetnim govorom, čovjek s bradom ga potapša i ode; razlog – individualni odgovori učenika)

Prisjetite se trenutka u kojem se čovjek s klupe prestraši.

(veći broj djece prolazi i svi se u vrećicu naviruju gurnuvši ga)

Navedite je li vas iznenadilo što je u vrećicu pogledao i svećenik. Opišite kako je u filmu uočeno da se osjeća nasamareno.

(prolazi svećenik i za njim vrag, svećenik ne želi gledati u vrećicu iako ga zanima, ali vrag ga nagovori, svećenik se prekriži, zaviri u vrećicu, uspravi, iznad njega se vidi para, u lice se penje crvenilo)

Zaključite koji je dio u filmu pokazao ozbiljno shvaćanje sadržaja vrećice.

(vojska kopa kroz zemlju kako bi došla do vrećice i provjerila što je u njoj; vraća se kada provjeri sadržaj)

Razmislite zašto je čovjek s klupe odjednom ustao i pobjegao.

(zvukovi su postali preglasni, sve je zanimalo što je u vrećici, odlučio je pobjeći daleko od njih)

Prisjetite se jeste li s iščekivanjem čekali otkriće sadržaja vrećice.

Navedite rasplet.

(individualni odgovori učenika, u vrećici nije bilo ničega; obična papirnata vrećica koju je čovjek s klupe, nakon dugog trčanja, napuhao i puknuo)

Zaključite što je autor filma želio poručiti.

(ljudska znatiželja je velika, ljudi se upliću u tuđe živote)

Navedite zvukove koji su se čuli uz klupu.

(lavež psa, bukvića vlasnice psa, bicikl – škripanje, bušilica, nerazgovjetni govor, djeca, prolazak broda, zvuk vode, galama lopova, prolazak vojske, eksplozije, glazba, zvuk trčanja, smijeha)

Zaključite što su zvukovi u filmu naglasili.

(suprotnost – čovjek spava / zvukovi različitih događanja)

Upute za daljnji rad

1. Prepričajte film sa sadržajem koji ste vi u vrećici očekivali.
2. Nacrtajte plakat za film *Znatiželja*.
3. Napišite svoje razmišljanje o filmu koji se gledali.

Koko i duhovi

Daniel Kušan

2011.

95'

© Kinorama & HRT

Poveznica

<https://hrti.hrt.hr/home> (upisati naslov filma u tražilicu)

Osnovne informacije o filmu

Režija: Daniel Kušan

Scenarij: Daniel Kušan, Ivan Kušan

Kamera: Mario Sablić

Montaža: Slaven Zečević

Scenografija: Ivan Veljača

Kostimografija: Emina Kušan

Glazba: Dinko Appelt

Oblikovanje zvuka: Dubravka Premar

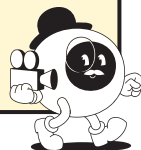
Uloge: Antonio Parač, Nina Mileta, Kristian Bonačić, Filip Mayer, Ivan Maltarić, Ozren Grabarić, Dijana Vidušin, Predrag Vušović, Franjo Dijak, Almira Osmanović

Producentica: Ankica Jurić Tilić

Produkcija: Kinorama

Koprodukcija: Hrvatska radiotelevizija (HRT)

Potpora: Media 2007

Festivali i nagrade

- 58. Pula Film Festival 2011. – Nacionalni program – Zlatna Arena za montažu, Zlatna Arena za glazbu, nagrada publike Zlatna vrata Pule, Vjesnikova nagrada Breza za najboljeg debitanta, nagrada Žirija mladih filmofila za najbolji film
- Motovun Film Festival 2011. – Glavni program
- Mostar Film Festival 2016.
- 16. međunarodni festival filmova za djecu SCHLINGEL, Chemnitz 2011. – posebno priznanje dječjeg žirija
- Festival slovenskog filma, Portorož 2011.
- 28. međunarodni festival dječjeg filma u Chicagu 2011. – službeni program

Sinopsis

Koko je dvanaestogodišnji dječak koji sa svojim roditeljima dolazi živjeti u veliki grad. Tamo, uz pomoć svojih novih prijatelja i susjeda, istražuje misteriozni slučaj smrti starca koji je nedavno doselio u obližnji stan. Starac se, naime, počne pojavljivati kao duh, no nitko ne zna zašto. Koko i duhovi obiteljski je film za djecu i mlade temeljen na popularnom i rado čitanom istoimenom romanu iz serije romana o zgodama junaka Koka, dovoljno hrabrog da suzbije svoje strahove i dovoljno mudrog da riješi veliku misteriju.

Film u nastavi

Nastavni predmet: Hrvatski jezik

Korelacija s drugim predmetima: Likovna kultura, Glazbena kultura, Sat razrednika

Razred: 5. i 6. razred

Ključni pojmovi: gluma, zvukovi, napetost, filmska priča, kut snimanja / rakurs, filmski plan, scenografija, kostimografija, svjetlo u filmu, animacija

Motivacija – razgovor s učenicima

Volite li čitati napete priče? Obrazložite svoj odgovor.

A gledati napete filmove? Obrazložite svoj odgovor.

Što film čini napetim? Navedite primjere.

Najava filma

Pogledat ćete dugometražni film *Koko i duhovi* redatelja Daniela Kušana. Snimljen je prema istoimenom romanu za djecu koji je napisao Ivan Kušan. Film je dobitnik brojnih nagrada, a samo na Pula film festivalu 2011. dobio ih je pet.

Upute za gledanje

Tijekom gledanja filma obratite pozornost na:

- prve i posljednje kadrove u filmu
- glumu
- ulogu svjetla
- gradnju napetosti
- ulogu zvukova
- Vincekove riječi na kraju filma
- način snimanja kadrova.

Projekcija filma i iznošenje dojmova

• **Iznesite svoje dojmove o filmu.**

Kako vam se svidio film?

Što vam se posebno svidjelo? Obrazložite svoj odgovor.

Što vam se nije svidjelo? Obrazložite svoj odgovor.

Izdvojite dijelove filma koji su vam bili posebno napeti. Navedite razloge.

Razgovor o filmu

• Prisetite se kako film započinje.

Navedite je li vas zbunio početak filma. Obrazložite svoj odgovor.

(da/ne, Dnevnik na HTV-u)

Prisetite se informacija koje ste u Dnevniku čuli.

(u posljednja 24 sata u Hrvatskoj opljačkano sedam benzinskih pumpi, pumpa u Orahovcu tri puta u zadnjih godinu dana, policija u Zagrebu uhvatila najvećeg kradljivca autoradija u povijesti – u njegovom stanu pronađeno preko 2000 radiouređaja, policija ima sve više posla, kriminal je u porastu, najava priloga kako su policajcima pomogla djeca)

Razmislite kako nas voditelj Dnevnika uvodi u priču o Koku.

(najavljuje prilog o malom mjestu Zeleni Vrh, krađi stoke i peradi, desetogodišnjacima koji su otkrili lopova, inspiraciji za roman *Uzbuna na Zelenom Vrh*u, intervju s Kokom)

Iznesite svoje mišljenje zašto je film započeo s prikazom Dnevnika.

(svaki Dnevnik donosi vijesti pa tako i ovaj - porast kriminala, desetogodišnjaci uhvatili lopova)

• Usporedite.

Prisetite se voditelja Dnevnika i glumaca u nastavku filma. Navedite koja je osnovna razlika u glumi.

(voditelj Dnevnika gleda u kameru, obraća se gledateljima, glumi spikera na televiziji; glumci u nastavku filma ne gledaju u kameru)

Zaključite što se time postiglo i zašto je to važno.

(uvjerljivost glume; gledatelji moraju vjerovati da likovi u filmu proživljavaju ono što se u filmu događa)

Navedite razliku u obraćanju novinarke Koku na početku i na kraju filma.

(početak – obraća mu se imenom i prezimenom, Koko joj kaže da ga zove Koko, novinarka je iznenađena; na kraju filma mu se obraća samo s Koko)

Zaključite koji je razlog različitog obraćanja novinarke Koku na početku i na kraju filma.

(na kraju je Koko već poznat)

Prisetite se u kojem je trenutku i na koji način prikazan naslov filma.

(na kraju, a ne na početku filma, novinarka pita Koka bi li volio da se o njemu snimi film i kako bi filmu dao naslov, Koko razmišlja, osmijehne se i pokaže se naslov)

Razmislite što povezuje početak i kraj filma.

(početak – razgovor s Kokom kao glavnim junakom romana *Uzbuna na Zelenom Vrh*u, a kraj filma naslov filma koji su gledatelji gledali *Koko i duhovi*; povezuje ih Kokova pomoć policajcima u razotkrivanju lopova)

• **Prisjetite se i zaključite.**

Prisjetite se kada ste prvi puta čuli za Vinceka.

(Zlatko pita Koka vjeruje li u duhove i koliko zna o starom Vinceku, ne odgovara na Kokovo pitanje zašto ga to zanima, Zlatko napominje da se vide drugi dan, da pazi da ga nitko ne prati; Koko je zbunjen)

Pokušajte se sjetiti što je sljedilo nakon toga kadra.

(uz napetu glazbu prikazuje se Vincekov portret na način da mu se kamera približava sve bliže, Koko stoji ispred njega i promatra ga)

Opišite kadar koji otkriva da će u filmu radnja biti napeta.

(Koko stoji ispred Vincekovog portreta, kvaka na vratima se pomiče, vrata se otvaraju sama, kamera se sleđa približava Koku koji gleda Vincekov portret, nečija ruka ga prima za rame, Koko se prestrašeno okrene)

Prisjetite se na koji je način Zlatko Koku ispričao što je jednu večer čuo, a zatim iza ograde i vidio.

(stoje uz ogradu, zaviruju u dvorište u kojem je mala kuća, Zlatko prepričava što je čuo i vidio, naizmjenice se prikazuju kadrovi snimljeni danju i kadrovi snimljeni noću)

Zaključite što se postiglo izmjenjivanjem kadrova dana i noći.

(jasna razlika između sadašnjosti i prošlosti, sjećanja na večer o kojoj Zlatko priča; dan - Koko i Zlatko stoje uz ogradu i Zlatko prepričava događaj; noć - Zlatko prolazi uz ogradu, čuje zvukove, zastaje, zaviruje preko ograde u dvorište s malom kućom)

Razmislite na koji je način prikazano da će priča o duhu biti ozbiljnija.

(Mikijeva obitelj je na večeri kod Kokove, Mikijev otac kaže da Vincek na portretu izgleda kao duh i prije nego je umro, Koko pita vjeruje li i on u duhove, Mikijev otac postavlja protupitanje o duhu, teta Ruža je uznemirena, nestane struje, kroz zatvoreni prozor u sobu doleti cigla s prijetećom porukom, Kokovi roditelji su uplašeni)

Opišite kadrove koji naglašavaju da teta Ruža zna neku tajnu o Vinceku.

(Koko tetu Ružu želi nešto pitati, ona ga neprekidno prekida, Koko joj napokon kaže da ju želi pitati za Vinceka, ona ga grubo izbacila iz stana)

Prisjetite se kako je kamera prikazala razgovor Koka i tete Ruže o Vinceku.

(naizmjenice prikazuje Koka i tetu Ružu, samo do struka ili poprsja)

Istražite što je filmski plan i kako se nazivaju spomenuti kadrovi.

(plan – udaljenost kamere od mjesta snimanja; blizi plan – čovjek od glave do poprsja, polublizi plan – čovjek od glave do pojasa)

Razmislite bi li isti dojam kod gledatelja bio i da su Koko i teta Ruža prikazani zajedno izdaleka. Obrazložite.

(ne, ne bi se vidjeli izrazi lica; snimljeno izbliza - naglašava se nelagoda tete Ruže i pojačava napetost i zanimanje)

Prisjetite se trenutaka u kojem se Koko prvi puta istinski prestrašio.

Opišite kadrove.

(noć - Koko leži u krevetu, pada jaka kiša, glazba je umirujuća, Koku nešto privuče pažnju, ugleda crnu siluetu na prozoru, glazba postaje napetija, istovremeno zagradi, munja na prozoru osvijetli lik Vinceka koji ga gleda, glazba je glasna i napeta, Koko prestrašeno sjeda na krevet)

Razmislite na koji je način u tim kadrovima pojačana napetost.

(zvukovima - prate crnu siluetu na prozoru, lik Vinceka koji ga gleda i Kokov strah, svjetlom – svjetlost munje)

Prisjetite se još nekoliko kadrova u kojima je svjetlo naglasilo radnju.

(mračno podzemno sklonište - osvijetljavanje lampama, tragovima danjeg svjetla, svjetlost šibicom; noć / ulica – svjetlo lampi; soba – svjetlo lampe...)

Zaključite što je redatelj postigao uporabom svjetla. Navedite primjer.

(usmjerio je pažnju gledatelju, naglasio napetost; lopovi lampama osvijetljavaju podzemno sklonište, a zatim i nečije cipele, trag lampe podižu od cipela do lica i otkrivaju inspektora)

Razmislite je li svjetlo u filmu dio prostora u kojem se snima kadar.

(da)

Navedite kako izgleda prostor Zlatkovog skloništa.

(stara, kamena kuća bez prozora i vrata, obraslo raslinjem, u prostoru su stare stvari - dvosjed, fotelje, stol, niski ormarić, visoka lampa, stropna lampa, dva hladnjaka zaključana lokotom – u jednom su knjige, u drugom piće, velika bačva, bicikl, suncobran)

Prisjetite se kadrova u kojima upoznajemo Zlatkovu obitelj. Opišite ih.

(Zlatko i roditelji sjede za stolom, večeraju, čuje se samo tihi zvuk žlica, roditelji ne obraćaju pažnju ni na što, Zlatko pogledava prema ocu i pokušava smoći snage i nešto pitati)

Razmislite što kadrovi snimljeni u Zlatkovom stanu otkrivaju.

(odnose u obitelji – živi se po pravilima oca, majka se oca boji, Zlatko ga se boji, ali se ipak usuđuje pitati)

Zaključite što pojačava dojam života po pravilima oca.

(majka je obučena kao da je u restoranu – haljina, frizura, nakit, šminka, drži se ozbiljno, uspravno i ukočeno, ne govori ništa; otac je u kućnom ogrtaču)

Prisjetite se staroga Vinceka i opišite razliku u njegovom izgledu na portretu i u podzemnom skloništu.

(portret – uredno počešljan, zaglađena kosa, bijela košulja, crni sako, drži se nadmoćno; podzemno sklonište – u kućnom ogrtaču, zapuštena izgleda, sijeda, duža nepočešljana kosa, sijeda brada, brkovi, pogrbljen, bez samopouzdanja)

Razmislite što se takvim načinom prikazivanja staroga Vinceka postiglo.

(naglašena je suprotnost u načinu života prije i nakon skrivanja u podzemnom skloništu; pojačan je dojam izoliranosti od ostatka svijeta; kostimi/kostimografija - karakteriziraju lik i/ili naglašavaju njegovo stanje i položaj)

Opišite na koji ste način vidjeli Koka i Božu kako gledaju u podzemno sklonište. Razmislite gdje je kamera stajala kada ih je snimala.

(Koko i Božo gledaju kroz okrugli otvoreni otvor u podzemno sklonište, vide se njihove glave, kamera je snimala iz podzemnog skloništa, odozdo)

Istražite vrstu kuta snimanja / rakursa i zaključite kako nazivamo kut snimanja u kojem je snimljen spomenuti kadar.

(donji kut snimanja / rakurs)

Prisjetite se kadra u kojem je kamera snimala odozgo. Navedite ga.

(Marica s balkona gleda Koka koji ju je došao osloboditi...)

Zaključite kako se naziva kadar koji je sniman odozgo.

(gornji kut snimanja / rakurs)

Navedite kako je napetost u filmu rasla.

(vrata u stanu se sama otvaraju, nestaje struje, razbijen prozor i cigla s prijetećom porukom, teta Ruža izbacuje iz stana Koka zbog zanimanja za Vinceka, noć – kiša, gromovi, jaka glazba, lik Vinceka na prozoru, Miki pretražuje ladice u Kokovoj sobi, Koko i Zlatko ga izbacuju iz stana, Zlatko otkriva dio karte / plana koji je u Kokovoj sobi tražio Miki, Boži dolazi golub s porukom da Koko treba pomoć, Koko upoznaje Božu s problemom, policija u Zlatkovom stanu, Zlatko nestaje, Božo sam u podzemnom skloništu ugleda crnu siluetu, Zlatko u policijskoj postaji, otmica Marice, priznanje tete Ruže da je vidjela Vinceka, prijeteća poruka o otmici Marice, Koko oslobađa Maricu, knjiga, koju Vincek drži na portretu, otkriva poruku, otkrivanje još jednih vrata u podzemnom skloništu, otkrivanje Vinceka, otkriće da je Vincek Božin djed, Miki predaje drugi dio crteža / plana, lopovi upadaju u zamku, razotkrivanje lopova – Mikijev otac i ujak, lopovi odlaze u zatvor, priznaju zločin)

Prisjetite se kako je prikazano što se događalo s lopovima.

(kamera na kraju filma prikazuje radnju koju inspektor prepričava)

Zaključite na koji način stari Vincek na kraju filma ističe vrijednosti života. Navedite za čime Vincek žali.

(govori da je u životu skupio dosta zlata i novaca i postao rob toga bogatstva, takav rob da je čak i vlastitu obitelj napustio; lažno je umro ne bi li sačuvao bogatstvo; živi skriven u podzemnoj prostoriji; kaže da je davno sam sebe zakopao ispod zemlje; žali zbog načina života u kojem je žrtvovao obitelj zbog bogatstva)

Iznesite svoja razmišljanja o Vincekovim riječima i poruci.

(individualni odgovori)

Navedite po čemu se odjavna špica razlikuje od većine odjavnih špica kod igračnih filmova.

(tekst je popraćen animacijom)

Upute za daljnji rad

1. Pismeno prepričajte film Koko i duhovi, ali u priču unesite i sebe.
2. Nacrtajte plakat za film Koko i duhovi, ali na plakat stavite i sebe (crtežom i riječju).
3. Napišite nastavak filma Koko i duhovi.

Zagonetni dječak

Dražen Žarković

2013.

88'

© Kinorama & HRT

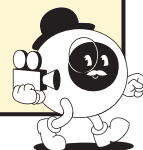
Poveznica

<https://hrti.hrt.hr/home> (upisati naslov filma u tražilicu)

Osnovne informacije o filmu

Režija: Dražen Žarković
Scenarij: Hana Jušić
Koscenaristi: Dražen Žarković, Daniel Kušan
Kamera: Mario Sablić h.f.s
Montaža: Slaven Zečević
Scenografija: Ivan Veljača
Kostimografija: Emina Kušan
Glazba: Dinko Appelt
Oblikovanje zvuka: Dubravka Premar
Uloge: Antonio Parač, Karlo Maloča, Toma Budanko, Vanja Markovinović, Filip Ružić, Nina Mileta
Producentica: Ankica Jurić Tilić
Produkcija: Kinorama
Koprodukcija: Hrvatska radiotelevizija (HRT)
Potpورا: MEDIA - Slate (2007)
Distribucija: 2i Film

Festivali i nagrade

- Festival igranog filma u Puli – Zlatna Arena za najbolju kostimografiju
- Sarajevo Film Festival
- LUCAS – Međunarodni festival filmova za djecu, Frankfurt
- MICHEL – Međunarodni festival filmova za djecu i mlade, Hamburg
- Cinemagic – Međunarodni festival filmova za djecu i mlade, Belfast
- Međunarodni festival filmova za djecu u Montrealu
- Mostar Film Festival 2016.

Sinopsis

Zagonetni dječak priča je o domišljatom i spretnom četrnaestogodišnjaku Koku koji uz pomoć svojih prijatelja rješava novu zagonetku. Kokov prijatelj Tomo nedavno se doselio u grad i čezne za pustolovinama. Njihovu pažnju privuče novi učenik koji se neobično ponaša. Zajedno s Marijanom, prijateljicom iz razreda, korak po korak razotkrit će njegovu dobro čuvanu tajnu. Jesu li Koko i prijatelji dorasli tom zadatku? Hoće li miješanje u tuđe tajne ugroziti njihovo prijateljstvo? Je li rješenje strašnije nego što su mogli pretpostaviti?

Film u nastavi

Nastavni predmet: Hrvatski jezik

Korelacija s drugim predmetima: Glazbena kultura, Sat razrednika

Razred: 5. i 6. razred

Ključni pojmovi: gluma, zvukovi, napetost, filmska priča, stanje kamere / pokreti kamere, kut snimanja / rakurs, filmski plan, scenografija, svjetlo u filmu

Motivacija – razgovor s učenicima

Je li važno tajne zadržati za sebe? Obrazložite svoj odgovor.

Kako se ponašate kada vidite da vašeg prijatelja nešto muči?

Što za vas znači pravi prijatelj?

Najava filma

Pogledat ćete dugometražni film *Zagonetni dječak*. Redatelj je Dražen Žarković. Film je snimljen prema istoimenom romanu za djecu koji je napisao Ivan Kušan. *Zagonetni dječak* četvrti je u nizu Kušanovih romana o dječaku Koku.

Upute za gledanje

Tijekom gledanja filma obratite pozornost na:

- Mirkove osjećaje i glumu
- odnose između Koka, Tome i Marijane
- tajnovite tragove
- gradnju napetosti
- ulogu zvukova
- način snimanja kadrova
- filmsku priču.

Projekcija filma i iznošenje dojmova

• **Iznesite svoje dojmove o filmu.**

Je li vam film bio napet? Obrazložite svoj odgovor.

Što vam se posebno svidjelo? Obrazložite svoj odgovor.

Što vam se nije svidjelo? Obrazložite svoj odgovor.

Razgovor o filmu

• **Prisjetite se i zaključite.**

Prisjetite se prvoga kadra. Opišite ga.

(noć, krupni kadar mokroga tla, kišne kapi koje udaraju o tlo, prolaz kotača bicikla)

Navedite zvukove koji se čuju u prvome kadru.

(zvuk jake kiše, prolaza bicikla i početak glazbe)

Razmislite na koji je način kadar, koji slijedi, povezan s prvim kadrom.

(kamera prikazuje bicikl u nastavku vožnje; vidi se muškarac na biciklu, i dalje je noć i nastavlja se glazba koja je započela u prvome kadru)

Razmislite koju ulogu imaju kiša i doba dana u početnom kadru.

(izazivanje napetosti i zanimanja što će se dogoditi)

Zaključite koji kadar dokazuje da će u filmu biti napetosti.

(muškarac na biciklu ulazi u garažu zgrade, vide se dvojica dječaka koji se skrivaju iza zgrade, šaljuju se do garaže u koju je ušao muškarac, penju se kako bi vidjeli što se u garaži događa, zovu policiju, muškarac iz garaže ih ulovi i zatvara u garažu, dok se lopovi dogovaraju što će, Zlatko i Koko ih svladaju, dolazi policija, planiraju uhvatiti muškarce, pozivaju ih na predaju, vrata otvaraju Koko i Zlatko, lopovi sjede zavezani, Koko i Zlatko uzimaju svoje ukradene bicikle)

Razmislite je li predstavljanje filmske ekipe i naslova filma nastavilo graditi napetost. Obrazložite svoj odgovor.

(da, glazba je napeta, tamni crteži i animacija brzo se izmjenjuju, kroz otvor dalekozora prate se stope, vrata se sama otvaraju u mračnu prostoriju, svjetlo se naglo pali u mraku, kod imena redatelja vidi se munja i čuje grom)

Navedite što ste zaključili iz kadrova nakon naslova. Obrazložite svoj zaključak.

(učenik Mirko namjerno ne želi reći odgovor na postavljeno pitanje, obrazi mu se pomiču koliko čvrsto stišće zube, mrko gleda)

Razmislite u kojem ste trenutku konačno razumjeli zašto Mirko nije htio odgovoriti profesoru na postavljeno pitanje na početku filma.

(na kraju filma; doznaje se kako je mislio da mu se najbolji prijatelj utopio u rijeci, odgovor na profesorovo pitanje kako je umro Fridrik Barbaross nije mogao izgovoriti jer se i on utopio u rijeci)

Opišite sliku koja se Mirku kroz film neprekidno vrti u glavi.

(voda, mrak, kiša, čovjek u oklopu, prilazi velika riba / neman, Marko nestaje u dubini)

Prisjetite se zvukova u filmu koji naglašavaju Mirkovo emocionalno stanje.

(dramatična glazba i zvuk mjehurića tijekom Mirkovih misli o rijeci i Markovom utapanju, osim glazbe i mjehurica ništa se ne čuje)

Navedite na koji je način Mirko tijekom filma prikazivao svoje osjećaje.

(ozbiljno lice, bez osmijeha, pomicanje obraza od stiska zubi, na licu mu se vidi grč, šutljiv; kada se zbliži s Marijanom, lice postaje manje ozbiljno i s manjim grčem; na kraju, kada vidi da mu se prijatelj nije utopio i da je dobro, lice mu je sretno, nasmijsano, bez grča)

Prisjetite se u kojem trenutku se ponovno vidi da je Mirko uznemiren.

(u razredu dok profesor Koku objašnjava zadatak na ploči, učenici rade nered, bacaju avione, glasno pričaju, smiju se; Mirko ozbiljan sjedi u klupi, nešto bijesno piše u bilježnicu pa išara listove, istrigne ih, izgužva i baci)

Zaključite što u filmu ima presudnu ulogu u prenošenju Mirkovog stanja. Obrazložite svoj odgovor.

(gluma; prepoznaju se osjećaji na licu, gledatelji vjeruju da se zaista osjeća kako to pokazuje njegovo lice)

Navedite što je Koka i Tomu nagnalo da prate Mirka.

(Tomo je uočio da Mirko bijesno piše po papirima iz bilježnice, zatim išara, gužva i baca; nakon zvona Mirko je sve papire s poda pokupio i stavio u torbu; Tomo je ostao zadnji, spremao se i uočio da mu je jedan papir ostao. Na papiru je pisalo - Draga mama, ovaj tjedan idemo na maturalac. Draga mama, nemoj me čekati s večerom. Draga mama, ovaj ću vikend spavati kod prijatelja. Draga mama, ja se više neću vratiti' doma; znali su da je Tomo u domu jer su mu roditelji umrli; željeli su otkriti istinu o Mirku)

Razmislite je li slučajno da se večer, kiša, grmljavina i munje pojavljuju u filmu na nekoliko mjesta. Obrazložite svoj odgovor.

(ne, pojavljuju se u važnim trenucima - Mirkovo sjećanju / utapanje prijatelja, pronalazak doma u kojem je smješten Mirko / Marko, na kraju filma kada se svi nađu na rijeci i s njome se bore, Marko spašava Mirka, Mirko shvaća da je Marko živ...)

Prisjetite se kiše kada Koko i Tomo dolaze pred dom i navedite kako je naglašena važnost koju će dom imati u filmu.

(Koko i Tomo dolaze do traženog kućnog broja / doma, stanu pred ulaznu kapiju, čuje se snažan grom, munja osvjetli dio oko kapije)

Navedite što je Koka i Tomu već na početku špijuniranja zbunilo.

(Mirko nakon nastave odlazi u dom, ulazi na glavna vrata u dvorište, nedugo potom iskrada se iz doma kroz polomljeni dio ograde u šikari, odlazi u neku drugu kuću, vide da ga nešto muči)

Razmislite koje je otkriće o Mirku dodatno zbunio Koka i Tomu.

(Tomo otkriva Mirkova različita imena, prezimena i školu na bilježnici, Koko nalazi majicu s drugim prezimenom - Koman)

Navedite kako je načinom snimanja prikazano Kokovo otkriće da Tomo i Marijana nešto od njega kriju.

(večer, kiša, Tomo i Marijana izlaze iz zgrade, Tomo ju isprati, Marijana trči kroz lokve, kamera se pomiče i prikazuje nečija leđa, otkriva da ih Koko gleda)

Prisjetite se kadrova za stolom u kući, a koji otkrivaju dva lica Mirkovog ponašanja. Opišite ih.

(kišna večer, pusta ulica, prolazi samo jedan automobil, u kadar ulazi Tomo, vidi-mo ga sleđa, kamera prati njegov pogled uvis i snima dižući se prema prozoru na velikoj kući; Tomo s prozora velike kuće gleda dvogledom Mirka u kući za stolom; Mirku prilazi žena odjevena u medicinsku sestru, uzima još jedan zalogaj, oprašta se s Mirkom, Mirko joj se smiješi, ona ga poljubi i odlazi, Mirko provjerava je li otišla, odlazi od kuće trčeći, ulazi u dvorište doma)

Razmislite kako je način snimanja skrenuo pažnju na opis Mirka u kući sa ženom u medicinskoj odjeći i Kokovo otkriće da je Tomo sam pratio Mirka.

(kamera prati Tomov pogled, snima podižući se prema vrhu velike kuće, na prozor, kao i pogled / panorama ili švenk; kamera se približava Tomi sleđa / zoomira i tako naglašava da ga Koko promatra i da mu prilazi)

Opišite način snimanja kadrova u kojima Koko otkriva Tomi kako zna da je Marijana bila kod njega i da mu ne govori istinu.

(Koko i Tomo razgovaraju, prikazani su naizmjenice do poprsja / blizi kadar; kamera ih prati kao da se s njima vozi / vožnja ili far)

Navedite kako je načinom snimanja na kraju dana povezano razmišljanje Koka i Mirka.

(noć, Koko leži u krevetu, vidi se odozgo - gornji kut snimanja / rakursa, razmišlja, pokriva se jastukom po glavi; jastuk se miče, vidi se u istoj pozi Mirko, razmišlja)

Prisjetite se Marijanine uloge u filmu i navedite je li vas zbunila svojim ponašanjem. Obrazložite svoj odgovor.

(da / ne, čini se da je na strani Koka i Tome, pomaže im, zatim odaje Mirku da ga Koko i Tomo prate, nagovara Tomu da ne govori Koku što je otkrila, na kraju zajedno s Kokom, Tomom i Mirkom spašava Marka)

Opišite ne koji je način u filmskoj priči javno otkrivena Marijanina ideja da izbace Koka iz rješavanja zagonetke s Mirkom.

(nogometna utakmica, Koko je na голу, Mirko na klupi, Tomo i Marijana razgovaraju iza tribina, spikeru padne mikrofona blizu njih i svi na igralištu čuju njihov plan, Koko i Mirko su šokirani, Koko dobije gol, Mirko ošamari Marijanu)

Navedite što je otkrivanje tajnoga plana kod Mirka izazvalo i zašto.

(ljutnju i inat, želi ući u igru, trener naglašava kako ne zna igrati nogomet, Mirko tehnicira i dokazuje suprotno, igra, krupno pokazuje njegove noge i nogometnu loptu, vještinu rada nogama, igranja nogometa, usporene korake dok svladava prepreke do gola s Kokom, zabija gol, Koko drugi puta brani, obračun Mirka s Kokom i s Marijanom kojoj je počeo vjerovati)

Razmislite zašto Mirko nije ranije želio igrati nogomet.

(podsjećao ga je na igranje nogometa s Markom)

Prisjetite se u kojem je trenutku na kraju filma napetost počela rasti.

(Koko je na otoku, noć, kiša, nevjeme, na Savi u čamcu otoku prikazuje Marijana, Mirko i Tomo; netko ih promatra kroz dvogled, kamera se zaustavlja na Mirkovom licu, vidi se osoba koja ih promatra i osmijeh, deblo udara u čamac i oni ispadnu; jaka kiša i nemirna Sava izazivaju strah, Marko ipak ulazi u čamac s Kokom, spašavaju Tomu i Marijanu; Mirko ostaje u Savi bez svijesti, Marko skače i spašava ga; dramatična glazba, jaki zvuk kiše, cviljenje psa, prestrašeno dozivanje i povici; svjetlost lampe na nemirnoj, mračnoj Savi)

Navedite vrstu planova tijekom spašavanja na Savi. Izdvojite primjere i opišite kadrove.

(srednji plan – prikazuje čamac na Savi, deblo, borbu sa zastrašujućom Savom; američki plan – povlačenje Marijane u čamac; krupni plan – zaglavljena noga pod vodom; blizi plan – Marko i Mirko ugledaju jedan drugoga, shvate da je sve u redu, zagrle se)

Ispričajte dio filmske priče koji je sve pojasnio.

(Marka i Mirka zbližio je nogomet; Mirko je dječak iz doma, Marko živi kod svoje kuće; postaju nerazdvojni; odlaze na Savu u ribolov, nailazi velika riba, bore se s njom, ispadaju iz čamca, Mirko izlazi na obalu, traži Marka u domu, tamo ga zamijene s Markom jer su slični, nastavi voditi dvostruki život – svoj i Markov, to ga muči jer nikome nije rekao da se Marko utopio; Marko se spasio izlaskom na otok, s njim je Mirkov pas, žive na otoku, Marko misli da se Mirko utopio i da će ga, vrati li se na obalu, poslati u popravni dom)

Zaključite, nakon što se pogledali film, jesu li kadrovi prije naslova imali veze s radnjom filma. Iznesite svoje mišljenje što su značili ti kadrovi.

(nisu imali veze; prvi kadrovi su završetak prethodnog događanja – krađa njihovih bicikala i pomoć policiji da ulove lopove; na neki je način i uvod u film jer daje do znanja kako će i u filmu koji slijedi biti akcije i napetosti)

Upute za daljnji rad

1. Napišite nastavak filma što se događalo između Tome i Marijane. Obavezno uvedite i Koka.
2. Nacrtajte plakat za film *Zagonetni dječak*, ali neka bude potpuno drugačiji od originala.
3. Pismeno iznesite svoje doživljaje i razmišljanja tijekom gledanja filma.

Ljubav ili smrt

Daniel Kušan

2014.

95'

© Kinorama

Poveznica

<https://hrti.hrt.hr/home> (upisati naslov filma u tražilicu)

Osnovne informacije o filmu

Režija: Daniel Kušan

Scenarij: Daniel Kušan

Kamera: Mario Sablić, Filip Tot

Montaža: Slaven Zečević

Scenografija: Ivan Veljača

Kostimografija: Emina Kušan

Oblikovanje zvuka: Dubravka Premar

Glazba: Dinko Appelt

Uloge: Antonio Parač, Kristian Bonačić, Vanja Markovinović,

Nina Mileta, Filip Mayer, Tesa Litvan, Tara Thaller,

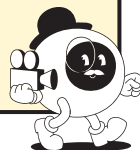
Korana Ugrina, Marin Stević, Ilijana Knežević

Producentica: Ankica Jurić Tilić

Produkcija: Kinorama

Potpora: Hrvatski audiovizualni centar (HAVC)

Hrvatska distribucija: 2i Film

Festivali i nagrade

- Pulski filmski festival 2015. – Zlatna Arena za masku (Mojca Gorogranc Petrushevska)
- Kinolub festival 2015.
- Filmski festival Vittorio Veneto 2015. – nagrada publike
- Mostar Film Festival 2016.

Sinopsis

Koku je, čini se, i dalje nogomet najvažnija stvar na svijetu. Zlatko i dalje svaki trenutak provodi čitajući knjige i prigovara Koku da je nezreo. Kako bi dokazao suprotno, Koko Zlatku priča kako je nesretno zaljubljen u djevojku, tajnovitu i čarobnu poput junakinja Zlatkovih romana.

Film u nastavi

Nastavni predmet: Hrvatski jezik

Korelacija s drugim predmetima: Likovna kultura, Glazbena kultura, Tjelesna kultura, Sat razrednika

Razred: 5. i 6. razred

Ključni pojmovi: gluma, zvukovi, napetost, filmska priča, kut snimanja / rakurs, filmski plan, kostimografija, animacija

Motivacija – razgovor s učenicima

Jeste li zaljubljeni? Kako se ponašaju osobe koje su zaljubljene?

Je li vam se ikada sviđao netko koga nikada niste vidjeli uživo? Netko od pjevača, glumaca, sportaša, neki lik iz knjige?

Zamišljate li ikada da razgovarate i družite se s osobom iz svijeta filma, glazbe, knjige, sporta?

Kako se s njima družite, o čemu razgovarate?

Najava filma

Pogledat ćete dugometražni film *Ljubav ili smrt*. Redatelj je Daniel Kušan, a film je adaptacija istoimenog romana Ivana Kušana.

Upute za gledanje

Tijekom gledanja filma obratite pozornost na:

- početak filma
- odnos Koka i Zlatka
- ulogu lika iz romana u filmu
- kostime lika iz romana, Koka i njegovih vršnjaka
- povezivanje prošlosti i sadašnjosti u filmu
- prikaz Kokovog maštanja
- Kokove susrete s tajanstvenom djevojkom
- ljubavne zavrzame u filmu
- glumu
- način snimanja kadrova
- zvukove u filmu.

Projekcija filma i iznošenje dojmova

- **Iznesite svoje dojmove o filmu.**

Kako vam se svidio film?

Što vam se posebno svidjelo? Obrazložite svoj odgovor.

Što vam se nije svidjelo? Obrazložite svoj odgovor.

Jesu li vas pojedini dijelovi filma zbunjivali? Navedite primjere.

Razgovor o filmu

- **Usporedite i zaključite.**

Prisjetite se početka filma prije naslova. Opišite radnju.

(željeznički kolodvor, prolaze ljudi, na blagajni žena lakira nokte, u prozoru se vidi odraz osobe koja prilazi blagajni, vidi se osoba sleđa, stoji na blagajni, šuti, žena ne obraća pažnju, postavlja joj pitanje o polasku vlaka, žena diže pogled

i pita za kamo, kamera prikazuje Koka s prednje strane, Koko odgovara da mu treba karta za bilo gdje, Koko prelazi željezničke pruge, čuje se glas s razglasa o dolasku vlaka Zagreb – Koprivnica – Budimpešta, čuje se razgovor blagajnice i Koka o povratnoj karti koju ne treba jer od tamo, gdje on ide, nema povratka, kamera prikazuje Koka kako gleda tračnice pa kolodvor i sat na kolodvoru, Koko zatvara oči, kamera ga prikazuje sve bliže, Koko otvara oči, namršti se)

Navedite je li vas početak filma zbunio. Obrazložite svoj odgovor.

(osobni odgovor učenika; tajanstvena radnja, usporene kretnje, dramatičan izraz lica, napeta glazba, kolodvor)

Razmislite ponavlja li se ista radnja tijekom filma. Opišite je.

(da, pri kraju filma; Koko je na željezničkom kolodvoru, stoji na istome mjestu, isto je odjeven, isto ga muči – nesretna ljubav; no, dolaze Zlatko i Marijana)

Zaključite koju ulogu ima željeznički kolodvor u filmu.

(zaokružuje radnju u filmu: na početku filma i pri kraju filma; sadašnjost - film započinje s Kokom na kolodvoru, prošlost - prikazuje događaje koji su prethodili Kokovom dolasku na kolodvor, sadašnjost – ponovno kolodvor i isti kadar kao na početku filma; zaokružio je priču o Kokovoj zamišljenoj ljubavi i potaknuo Zlatka da Koku objasni razliku između stvarnosti i mašte, ali ga i uputi na pravu ljubav)

Navedite tko je Ana Karenjina i što Koka s njom veže.

(lik iz romana, veže ih nesretna ljubav i isto mjesto događanja – željeznički kolodvor)

Prisjetite se odjeće Ane Karenjine i putnika na željezničkom kolodvoru i odjeće Zlatka i Koka na kolodvoru. Opišite je.

(Ana Karenjina – duga, crna haljina, crni šešir, ostali putnici – žene / crne haljine, šeširi; muškarci – cilindri, štap, dugi kaputi...; Zlatko / hlače, košulja, majica; Koko – dres za nogomet, kopačke)

Navedite koja je uloga kostima / kostimografije u tim kadrovima.

(jasno naglašavanje i odvajanje radnje romana od Kokove stvarnosti)

Razmislite zašto je Koko oponašao Anu Karenjinu.

(Zlatko i Koko su prijatelji različitih interesa – Zlatko voli čitati knjige, a Koko voli nogomet; Zlatko čita Anu Karenjinu, priča Koku o njoj i njezinoj nesretnoj ljubavi; Koko govori samo o nogometu; Zlatko mu kaže da je balavac jer samo trči za loptom i ne zna što je život, što je prava ljubav; Koko Zlatku želi dokazati da to nije točno, govori mu o djevojci u koju je zaljubljen, priča mu o susretima s njom, o njezinom nestajanju i ponovnom pojavljivanju, o svojem nastojanju da je upozna i prizna joj da mu se sviđa; prati ju do željezničkog kolodvora, ona dočekuje vlak, silazi vojnik s kojim se poljubi i grli; Koko je nesretan i na kolodvoru se ponaša kao Ana Karenjina...)

Prisjetite se što je Zlatko Koku na željezničkom kolodvoru rekao.

(likovi i događaji iz romana nisu stvarni, zaljubljen si u plod mašte, tvoja nesretna, zagonetna ljubav ne postoji, vrati se u stvarnost, zaljubljen si u osobu koja postoji, ali toga nisi svjestan)

Zaključite možemo li se ponašati kao likovi u romanima. Obrazložite svoj odgovor.

(ne, likovi su plod mašte i što god im se događa i što rade nije stvarno)

Navedite kako ste se osjećali dok ste gledali prve kadrove.

(mogući odgovori - napeto, uzbuđeno, nelagodno, zbunjeno...)

Razmislite što je pridonijelo takvim osjećajima.

(način prikazivanja radnje, Kokov izraz lica i ponašanje, zvukovi)

Opišite kadrove koji su vam bili posebno upečatljivi.

(kamera se približava blagajni, na blagajnu dolazi osoba koju vidimo sleđa, ne znamo o kome je riječ; Kokov nesretan izraz lica; dramatična glazba, razgovor Koka s blagajnicom, Koko želi kupiti kartu za bilo gdje, off - glasni glas spikera o dolasku vlaka, naglašeni Kokovi usporeni koraci)

Zaključite što je pridonijelo napetosti radnje. Obrazložite svoje odgovore.

(način snimanja kadrova, gluma glumaca, zvukovi, način montaže kadrova – npr. usporeni koraci)

• **Prisjetite se i zaključite.**

Razmislite na koji se način radnja iz sadašnjosti vraća u prošlost.

(sat na željezničkom kolodvoru glasno otkuca minutu, kamera se približava Koku / zoomira na izraz lica, on zatvori pa otvori oči, slijedi naslov, unutar naslova prekida se glazba i čuje se školsko zvono)

Prisjetite se u kojem se trenutku zvuk mijenja i što najavljuje.

(glazba iz prethodnih kadrova usred pojavljenoga naslova nestaje i čuje se zvuk školskog zvona; najavljuje događaje koji su prethodili Kokovom odlasku na željeznički kolodvor, početak prikaza prošlosti)

Opišite kadrove nakon naslova.

(prazan hodnik, statična kamera / kamera se ne pokreće, otvaraju se vrata učionica, izlaze učitelji i učenici, prolaze, kamera ih ne prati; iz razreda izlazi Marijana, kamera ju prati i tako gledateljima skreće pažnju da će ona u filmu imati važnu ulogu)

Razmislite pojavljuje li se Marijana slučajno u kadru nakon naslova. Obrazložite svoj odgovor.

(ne, Marijana gledatelje dovodi do Koka, upoznaje ih s Kokom, saznajemo da je Koko osoba sa željezničkog kolodvora, povezuje likove i radnju u filmu)

• **Prisjetite se filmske priče.**

Razmislite na koji je način prikazana tajanstvena djevojka.

(pojavljuje se i nestaje, zagonetna je)

Prisjetite se susreta Koka i tajanstvene djevojke na tržnici. Opišite što kadrovi prikazuju i na koji način.

(Koko na tržnici kupuje paprike, vidi se Koko sprijeda / kamera prati Koka sprijeda – Koko hoda i namješta paprike u torbi, sudara se s tajanstvenom djevojkom koja se vidi sleđa, Koku ispada torba iz ruku, krupno su snimljene rasute paprike)

na tlu, vidi se Koko sleđa / kamera prikazuje Koka sleđa i tajanstvenu djevojku sprijeda, ona se ispričava, ali Koko gleda u paprike na tlu, a ne nju, kamera ih prati kako se saginju da bi pokupili paprike, u jednom trenutku Koko podiže pogled i otkriva da je riječ o tajanstvenoj djevojci u koju je zaljubljen, razgovaraju – kamera ih prikazuje naizmjenice, djevojka odlazi – kamera ju snima kako je sve dalje, Koko gleda za njom, a zatim pođe za njom – kamera prati Koka kako ju slijedi, djevojka iza zgrade nestaje)

Opišite scenu u kojoj tajanstvena djevojka nestane nakon što gleda Koka kako se poljubi s Melitom.

(Koko i Melita stoje na puteljku. Poljube se. Koko začuje lavež psa. Okrene glavu i nasuprot parka ugleda tajanstvenu djevojku. Ona stoji držeći psa na uzici i gleda Koka i Melitu. Koko krene prema njoj, između njih prođe kamion i nakon toga prolaska tajanstvene djevojke više nema)

Zaključite kako je kamera snimala sljedeće kadrove.

a) *Koko trči uz zgradu, vidi se s vrha zgrade*

(kamera snima odozgo - gornji kut snimanja / rakurs)

b) *Koko gleda uvis, vide se prozori zgrade i svjetlo koje se upali u jednom stanu*

(kamera snima odozdo – donji kut snimanja / rakurs)

c) *Koko naizmjenice gleda u vrata stana tajanstvene djevojke (vidi se samo glava) i zvono na vratima stana prema kojem pruža ruku kako bi pozvonio (vidi se zvono i ruka s ispruženim kažiprstom)*

(kamera je lice snimila krupno – krupni plan; zvono i dio ruke s ispruženim kažiprstom – plan detalj)

d) *Kamera prikazuje probu djevojaka, benda Fru – fru, u garaži, garažu i njih u dubini kadra, približava im se, naizmjenice ih prikazuje do pojasa i poprsja, a zatim zajedno u kadru do koljena*

(kamera prikazuje djevojke s ulaza u garažu pa im se približava prikazujući ih do koljena – kamera zoomira / približava se ne mičući se s mjesta; plan – od ulaza u garažu / polutotal; djevojke do pojasa – polublizi plan, djevojke zajedno do koljena – američki plan)

e) *Koko i Melita hodaju puteljkom kroz park, vidimo ih odnaprijed na istoj udaljenosti od kamere*

(kamera se kreće ispred njih tempom njihovoga hoda i tako ih snima na istoj udaljenosti – vožnja ili far)

f) *Kamera prati nogometnu utakmicu*

(kamera prati igrače, posebno prikazuje one kod kojih je lopta, „trči s njima“, grubu igru Crnih gusara – snimanje iz ruke / kamera je nemirna što pridonosi napetosti utakmice)

Zaključite kako je Emina gluma tijekom filma davala znakove da je zaljubljena u Koka.

(Ema je tijekom filma bila vrlo zagonetna, ozbiljna, ali nije jasno zašto)

Prisjetite se kadrova koji su navodili gledatelje kako se s Emom nešto događa. Opišite ih.

(u klubu Ema krene prema Koku, zastane jer su mu prišle tri djevojčice, ponovno krene prema njemu, zastane zbog Marijane koja mu je prišla, konačno dolazi do njega, ubacuje se Melita koja Koka poziva na njihov koncert i na pozivnici ostavi svoj broj mobitela s opaskom da ju nazove, Ema gleda za njom; proba djevojaka u garaži – Ema pjeva vrlo ozbiljno, prigovara Meliti, Melita joj kaže da ju nešto muči, kod Eme se vidi da joj Melita nije draga...)

Razmislite u kojem je trenutku gledateljima jasno zašto se Ema tako ponaša.

(Zlatko otvara Koku oči i kaže da je tajanstvena djevojka plod njegove mašte, zaljubljen je u osobu koju poznaje, u Emu; Koko odjednom shvaća da je to zaista tako, trči u klub u kojem djevojke imaju koncert, Ema ozbiljno pjeva, riječi pjesme govore o dečku koji ne zna što hoće, pojavljuje se Koko, ispričava se Emi, Ema kaže na mikrofona da on više nije dečko koji ne zna što hoće, silazi s pozornice i oni se poljube)

Opišite kadrove u kojima Marijana, za vrijeme intervjua s djevojkama iz benda, upita što su u stanju napraviti za dečka koji im se sviđa.

(za stolom sjede djevojke iz benda, Marijana s njima radi intervju za školski časopis, postavlja im pitanje što su u stanju napraviti za dečka koji im se sviđa, djevojke odgovaraju bez uzbuđenja, ali Marica se uznemiri, pita kakvo je to pitanje, odlazi od stola)

Prisjetite se kako je način snimanja pridonio Maričinoj uznemirenosti i što Maričina gluma i takav način snimanja kamerom naglašava.

(Marica uznemireno gleda, uzbuđeno pita Marijanu o čemu ona govori i zašto bi ona i zbog koga izdala brata, kamera se približava njezinome licu; način glume i približavanje kamere naglašava kako se Marica prepoznala u pitanju i da nešto skriva)

Zaključite je li se Maričina uznemirenost pokazala opravdanom. Obrazložite svoj odgovor.

(Marica je zaljubljena u Kokovog prijatelja Mikija, Miki igra u protivničkoj nogometnoj ekipi, u Crnim gusarima; želi da mu Marica pomogne onesposobiti Koka za igru jer je Koko izvrstan golman; tijekom filma izgleda kao da će mu pomoći, ali na kraju to ipak ne učini)

Prisjetite se primjera u kojem je Koko uvjeren da ga Marica špijunira zbog Mikija i da će ga izdati.

(Koko ulazi u svoj stan, čuje Mikijev i Maričin razgovor u sobi, Marica govori da Koko već nešto sumnja, a i da se Marijana uplela, Miki prije odlaska odlazi na WC; u kadi, iza zavjese, skriva se Koko, Miki odlazi, Koko prilazi Marici i ošamari ju govoreći joj da je izdajica)

Prisjetite se u kojem je trenutku Koko shvatio da ga Marica nije izdala i kako joj je to dao do znanja.

(Koko je prije utakmice, u svlačionici, čuo razgovor između Marice i Mikija; Miki je tražio Maricu da nešto stavi u Kokov sok kako bi mu noge otežale, ali Marica je to odbila; Koko trči za Maricom i zagrlji ju)

Razmislite zašto je kamera prikazala Koka kako se vraća u svlačionicu po rukavice, krene, pa se vrati i popije jogurt koji je bio na klupi otvoren.

(naglašeno je kako će taj jogurt imati važnu ulogu u utakmici)

Objasnite je li skretanje pažnje na Koka i jogurt, koji je popio u svlačionici, bilo opravdano.

(da, Miki je Koku u jogurt stavio sredstvo za spavanje što je Koka usporilo u obrani i onemogućilo mu da brani)

Prisjetite se na koji način je glazba tijekom igranja nogometne utakmice imala ulogu pojačavanja napetosti.

(glazba počinje s prvim udarcem lopte, pojačava se tijekom igranja, što je grublja igra Crnih gusara, glazba je napetija)

Navedite koji je zvuk uz glazbu naglašavao dramatičnu igru.

(zvuk udaraca lopte – nogom, u obrani, hvatanje lopte; zvuk udaraca Crnih gusara u igrače protivničke momčadi i njihovog pada)

Razmislite u kojem je trenutku glazba tiša i smirenija, a u gledalištu potpuna tišina.

(Žohar se priprema za pucanje na gol, čuje se snažan, prenaplašen zvuk pucanja nogometne lopte i gađanje gola, zvukovi se naglo pojačavaju - oduševljenje publike)

Prisjetite se kako je slikom naglašena nepoštena i gruba igra Crnih gusara.

(kadrovi su povremeno usporeni kako bi naglasili grubu igru i njezinu dramatičnost)

Zaključite je li se Crnim gusarima isplatilo podmetanje Koku i protivničkoj momčadi.

(pobijedili su jer je Koka, koji je popio jogurt sa sredstvom za spavanje, zamijenio golman koji ne zna igrati nogomet i koji nijednu loptu nije uspio obraniti, no na kraju su Crni gusari sami priveli Mikija zbog podmetanja sredstva za spavanje u jogurt koji je Koko popio)

Navedite razlog takvog Mikijevog ponašanja.

(Miki se htio osvetiti Koku jer je mislio da mu je oteo Melitu)

Zaključite na koji su način u filmu prikazani pojedini događaji o kojima Koko i Zlatko razgovaraju. Navedite primjere.

(kamera prikazuje ono o čemu razgovaraju; mogući primjeri - Koko uvjerava Zlatka da nije balavac jer mu se sviđa tajanstvena djevojka / kamera prikazuje njegove susrete s tajanstvenom djevojkom; Zlatko priča Koku tko je Ana Karenjina / kamera prikazuje Anu Karenjinu na željezničkom kolodvoru)

Navedite kratki opis završetka filmske priče.

(Zlatko objašnjava Koku kako je tajanstvena djevojka plod njegove mašte jer je htio biti poseban, govori mu da je zaljubljen, ali ne u tu izmišljenu djevojku; Koko shvaća, prisjeća se susreta s tajanstvenom djevojkom koja je zapravo bila Ema; Koko i Ema postaju par, Zlatko i Marijana se zbliže i mogli bi postati par, Marica i Žohar su na pragu da postanu par, Miki i Melita obnove svoju vezu)

Upute za daljnji rad

1. Stavite se u ulogu jednoga lika iz filma i napišite što ste u filmu proživljavali.
2. Napišite nastavak filma *Ljubav ili smrt*.
3. Napravite plakat za film *Ljubav ili smrt*.

Lea i Darija

Branko Ivanda

2011.

88'

© Ars Septima, HRT, Zagreb Film & ArtRebel9

Poveznica

<https://hrti.hrt.hr/home> (upisati naslov filma u tražilicu)

Osnovne informacije o filmu

Režija: Branko Ivanda

Scenarij: Branko Ivanda

Kamera: Mirko Pivčević

Montaža: Marin Juranić

Scenografija: Ivo Hušnjak

Kostimografija: Barbara Bourek

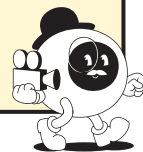
Glazba: Alfi Kabiljo

Uloge: Klara Naka, Tamy Zajec, Zrinka Cvitešić, Sebastian Cavazza, Linda Begonja, Vedran Živolić, Ana Vilenica, Radovan Ruždjak, Branko Završan

Producentica: Lidija Ivanda

Produkcija: Ars Septima

Koprodukcija: Hrvatska radiotelevizija (HRT), Zagreb film (HR), ArtRebel9 (SI)

Festivali i nagrade

- 58. Pula Film Festival 2011. – Nacionalni program – Zlatna Arena za scenografiju, Zlatna Arena za kostimografiju, Posebna Zlatna Arena za masku
- 16. međunarodni festival filmova za djecu i mlade SCHLINGEL
- Jewish Film Festival, Australija 2011.
- 13. Jewish Eye Festival, Ashkelon, Izrael 2011. – Posebno priznanje žirija
- 30. Festival Cine-Jeune 2012. – Posebno priznanje žirija
- 45. WorldFest Houston International Film Festival 2012. – Posebne nagrade žirija za najbolji film i scenografiju
- Internacionalni TV Festival u Baru 2012. – nagrade za najbolji scenarij, kameru i žensku ulogu (Klara Naka)

Sinopsis

Biografski film temeljen na istinitoj priči o Lei Deutsch i Dariji Gasteiger, zvijezdama popularne dječje predstave Dječje carstvo koja se izvodila u Hrvatskom narodnom kazalištu za vrijeme Drugog svjetskog rata. Lea, iznimno popularna i talentirana glumica i plesačica, prozvana je hrvatskom Shirley Temple, a njezina najbolja prijateljica postaje Darija, također talentirana glumica u usponu. Lea je Židovka, a Darija je njemačkog podrijetla. Njihovo sretno djetinjstvo i nerazdvojno prijateljstvo prekinuto je s početkom progona Židova u Zagrebu, a zauvijek ih je razdvojio posljednji transport Židova za Auschwitz 1943. godine.

Film u nastavi

Nastavni predmet: Hrvatski jezik

Korelacija s drugim predmetima: Povijest, Glazbena kultura, Sat razrednika

Razred: 7. i 8. razred

Ključni pojmovi: gluma, zvukovi, napetost, filmska priča, stanje kamere / pokreti kamere, kut snimanja / rakurs, filmski plan, scenografija, kostimografija

Motivacija – razgovor s učenicima

Znate li što je holokaust? Obrazložite svoj odgovor.

Smatrate li da ratovi imaju opravdanja? Obrazložite svoj odgovor.

Jesu li djeca žrtve odraslih u ratu? Obrazložite svoje razmišljanje.

Najava filma

Pogledat ćete dugometražni film *Lea i Darija*. Riječ je o biografskom dramskom filmu koji govori o životu mlade zagrebačke glumice Lee Deutsch i njezinom prijateljstvu s Darijom Gasteiger. Redatelj filma je Branko Ivanda.

Pavao Cindrić napisao je Leinu biografiju koja je izašla pod naslovom *Lea Deutsch, zagrebačka Anne Frank*.

Upute za gledanje

Tijekom gledanja filma obratite pozornost na:

- početne kadrove u filmu
- upoznavanje Lee i Darije
- razvoj događaja i napredak u plesu i glumi
- odnose među likovima, glumu
- način snimanja kadrova i zvukove
- ratna događanja i promjene u odnosima među likovima
- završetak filma.

Projekcija filma i iznošenje dojmova

• **Iznesite svoje dojmove o filmu.**

Koje je osjećaje u vama film izazvao? Obrazložite ih.

Jeste li tijekom filma imali potrebu dijelove filmske priče promijeniti?

Navedite kako i zašto.

Je li Leina sudbina opomena? Obrazložite svoj odgovor.

Razgovor o filmu

• Prisjetite se i zaključite.

Prisjetite se je li film započeo slikom ili zvukom. Opišite.

(čuje se zvuk vlaka sve bliže i brže, vidi se samo jedna rečenica na crnoj pozadini - Gdje mašta šuti, činjenice govore)

Navedite na što upućuje kadar koji prethodi razgovoru u Innsbrucku 2010. godine. Opišite ga.

(djevojka putuje vlakom, smiješi se, vrti – naizmjenice s bijelim bljeskovima, iza njezinih su leđa leđima okrenuti muškarci u crnim odijelima, upućuje na sjećanja)

Zaključite koja je uloga starije žene u Innsbrucku.

(upoznavanje Darije – sada starije, dementne žene, ne sjeća se ničega, razgovara s nekim, ali ne vidi nikoga, razgovor su njezina povremena sjećanja, puštanje crno – bijeloga filma sa starog projektora, zvuk projektora i njegov izgled najavljuju stare snimke, prikaz djevojčica prije pričesti, Darija se slabašno osmijehne kada počne film, gleda ih djevojčica s početka filma, smiješi se i maše im, vraćanje u godinu 1939.; Glazbeni paviljon u Zagrebu, koncert, ljudi u parku, muškarac u odijelu veselo prolazi i pojavljuje se boja)

Navedite na koji je način skrenuta pažnja na muškarca u odijelu.

(kada uđe u kadar, pojavljuje se boja; kamera je statična / snima s jednoga mjesta i „dočekuje ga“, zatim ga prati kako hoda kroz park / pokret kamere - vožnja ili far; veseo je, pozdravlja poznate podizanjem šešira i rukovanjem, u off – u glas govori da je riječ o velikom Titu Stroziju, galantnom i šarmantnom muškarcu, ljubimcu žena, te da ga osoba, koja govori u off -u, doživljava kao drugog tatu; doznajemo da je Lea glas u off – u, Lea je čudo od djeteta i samo za nju napisan je i komponiran mjuzikl, otud veselo raspoloženje Tita Strozija; * Tito Strozzi hrvatski je glumac, redatelj, pisac i prevoditelj)

Prisjetite se na koji je način povezana radnja u parku Zrinjevac i stanu u kojem Lea živi s obitelji.

(Tito Strozzi prolazi kroz park, istovremeno ga Lea predstavlja u off – u, u stanu vidimo i otkrivamo da je riječ o Lei, Lea sjeda za stol kako bi s obitelji ručala, dolazi Tito Strozzi i na stol baca skriptu, gotov mjuzikl)

Navedite na koji je način istaknuto tko je autor mjuzikla.

(krupnim kadrom – krupno je na stolu prikazana skripta i jasno se vidi što piše – *Čudo od djeteta, glazba J. Deči, libreto T. Strozzi*)

Razmislite kako su prikazane brojne probe prije nastupa u kazalištu.

(pjesma, koju Lea pjeva, povezuje kadrove vježbanja na različitim mjestima, prikaz i pripreme u stanu koji su zvali dječje carstvo, Lein glas u off – u koji govori o cjelodnevnom vježbanju)

Usporedite atmosferu u stanu u kojem Lea vježba i na kraju filma.

(Na početku u Stričekovom stanu / stanu Širole i njegove supruge, u kojem Dječje carstvo ima probe, Lea vježba za izvođenje na pozornici, stan je prepun djece i odraslih, u svakom kutku se pjeva i pleše, čuje se glasni žamor, igra, atmosfera je vesela, pozitivna, puna smijeha, odrasli usmjeravaju djecu, žene pripremaju sendviče; na kraju – sumorna atmosfera, nema živosti, veselja, sve je sivo)

Razmislite što je toj atmosferi i dojmu pridonijelo. Navedite primjere.

(gluma: na početku - veselje na licima, oduševljenje, zainteresiranost, polet; na kraju – strah na licima; izbor scene /scenografija: na početku – uređeni stanovi, stilski namještaj, zidovi puni umjetničkih slika, mirne ulice sa starinskim automobilima; na kraju – stanovi bez boja i života; kostimi / kostimografija: na početku – lijepe haljine toga doba, uredne frizure, odijela, šeširi, dotjerani; na kraju – odjeća tamnih boja, odore vojnika)

Prisjetite se kako je filmska priča skraćena od Leinog vježbanja i brojnih nastupa do poznanstva s Darijom.

(brza izmjena događanja – Leini nastupi u različitim predstavama / kratki isječci; putovanje vlakom s izmjenama gradova u kojima je nastupala i naslova i komentara u novinama, Leini komentari u off – u, prikaz majki koje šivaju kostime i djece koja pjevaju, čuju se i na radiju)

Navedite na koji je način u filmu odvojena Leina priča o prošlim događajima i sadašnjost.

(prošli događaji prikazani su crno – bijelo, a s prvim kadrom sadašnjosti pojavljuje se boja)

Opišite što je Leu i Dariju povezalo čim su se prvi puta vidjele.

(step; Lea je na željezničkom kolodvoru pokazivala Rodu Riffleru, uglednom učitelju suvremenog plesa, kako pleše step; kada je završila, iza sebe je čula zvuk stepa, okrenula se i ugledala djevojčicu s plavim loknama kako s osmijehom također pleše step)

Prisjetite se trenutka u kojem ples i glazba iz Ilirskoga doma zamjenjuje Hrvatsko narodno kazalište. Opišite kadrove.

(Ilirska dvorana - Rod sa svojom partnericom, gospođicom Ungar, uz orkestar i pjevače pokazuju svoje plesno umijeće, svijetli prostor; Hrvatsko narodno kazalište – nagli prekid svih zvukova, zatim se čuje zvuk listanja papira, uzimanje čaše s vodom, koraci, atmosfera je ozbiljna, izaziva strahopoštovanje)

Zaključite zašto je spomenuta scena prikazana na takav način.

(naglašavanje da se u tom kazalištu igraju samo vrhunske predstave, da ne može svatko u njemu glumiti, strogoća komisije za izbor predstava, isticanje razlike između Dječjeg carstva i kazališta za odrasle)

Navedite što je pojačavalo napetost za vrijeme izvedbe dijela predstave i tijekom iščekivanja komentara na pozornici.

(gluma / tijekom izvedbe - ozbiljni izrazi lica direktora kazališta i komisije, njihovo pažljivo gledanje bez ikakve naznake sviđa li im se ili ne, sjede u mračnom dijelu gledališta osvijetljeni samo snopom svjetlosti jedne lampe, djeluju mistično i nedodirljivo; nakon izvedbe – tišina, direktor ostaje zagledan u izvođače, lica komisije bez naznaka kakva bi kritika mogla biti, direktor lagano ustaje, pali cigaretu, nešto kratko prokomentira s članom komisije, a onda obznanjuje da su vrlo nadareni i da veliko Hrvatsko narodno kazalište postaje Dječje carstvo)

Razmislite što je prethodilo sklapanju velikog prijateljstva između Lee i Darije.

(ista mjesta na kojima su se susretale, Darijina majka koja je ljubomorna na Lein uspjeh, Leino i Darijino nadmetanje koja je bolja u plesanju stepa, odabir predstave *Ivica i Marica* u kojoj zajedno glume uloge iste važnosti)

Zaključite zašto su Lea i Darija, tijekom plesanja stepa i nadmetanja koja je bolja, prikazane naizmjenice u srednjem i blizom planu. Obrazložite svoj odgovor navodeći primjere.

(srednji plan – prikazuje Leu i Dariju od glave do pete kako plešu, vidimo obje i možemo njihov ples usporediti, srednji plan najbolje opisuje radnju u filmu; blizi plan – prikazuje svaku posebno samo do poprsja, možemo uočiti njihove reakcije na licima)

Razmislite što je u filmu dalo naslutiti da će biti rata.

(Lea u razredu dijeli karte za pretpremijeru, učiteljica okreće naslovnici novina, vidi veliki naslov *Europa ulazi u rat*, Leini roditelji zabrinuto slušaju vijesti na radiju o Hitleru, Lein otac izlazi na balkon, gleda Leu i Dariju kako vježbaju step, zabrinut je, ali pušta glazbu)

Navedite što je kod Lee prvi puta promijenilo raspoloženje.

(Lea, inače nasmijana djevojčica, postaje ozbiljna, osjeća nemoć kada svi Židovi moraju odmah, nakon primitka židovskog znaka, prikopčati taj znak na lijevu stranu prsiju; žele ih izbaciti iz stana, ali ih spašava Tadija kojeg Lea zna iz viđenja s klizanja, izbacuju ju iz škole)

Prisjetite se na koji je način snimljen Lei odlazak iz škole i učenice na prozorima razreda.

(kamera snima Leu kako se spušta niz stepenice škole – panorama ili švenk; snima ju sprijeda i prati njezin korak, odlazak- vožnja ili far; prelazi preko učenica koje joj s prozora mašu – vožnja ili far)

Razmislite kako je glazba podcrtala zabrinutost odraslih.

(Rod održava probe s djevojčicama, glazba je vesela, on se nasmiješi; u prolazu iz te u drugu prostoriju glazba postaje ozbiljna, kao i on; ista glazba veže događaje na ulici – potjeru za nekim i pucanje i obavijest na pročelju zgrade o ukidanju Dječjeg carstva i preuzimanju kazališta od strane ustaške mladeži)

Prisjetite se scena u kojima Lea nailazi na prepreke jer je Židovka. Navedite ih ističući Leine osjećaje.

(Lea želi ući u HNK, ali ju portir ne pušta / uporna u svojem naumu, ne želi odustatu, na kraju ipak mora; Lea u stanu vježba s ostalim djevojčicama, čuje se snažno lupanje na ulaznim vratima, Lea bježi u susjednu prostoriju, sakriva se / strah)

Zaključite što je cilj Leinih roditelja.

(zaštititi Leu i brata – Lea i brat prelaze na rimokatoličku vjeru, majka u Leino ime piše pismo kojim želi spasiti obitelj ističući Lein talent kojim se želi odužiti Hrvatskoj za poštedu, otac razgovara s intendantom u kazalištu, ističe da je Lea hrvatsko čudo od djeteta, najveće je uspjehe postigla u hrvatskim dramama, pita se hoće li Hrvatska tek tako odbaciti svoje najodanije talente, intendant se slaže da je Lea veliki talent, ali da su na snazi novi rasni propisi i on o tome ne odlučuje, savjetuje mu da napiše molbu Rasnom odjelu MUP - a, obećao je da će učiniti sve što je u njegovoj moći da im se Lea vrati)

Navedite na koji je način ispred HNK prikazano da Lea vjeruje Tadiji.

(Lea sjedi na klupi nasuprot HNK, večer je, ljudi dolaze na predstavu, netko stane iza nje, Lea se okrene, vidi Tadiju, Tadija ju pun razumijevanja i suosjećanja gleda, Lea ustaje, nasloni se na njega, Tadija ju bojažljivo zagrli – sve se odvija bez ijedne riječi, jasno je iz njihovih pogleda i postupaka)

Navedite svoj zaključak o Tadiji. Obrazložite ga.

(individualni odgovori učenika)

Razmislite zašto se Lein otac sklonio u bolnici i ostavio obitelj.

(ustaše bi ga ubile, a očekivalo se da žene i djecu neće dirati; Leu je ženidbom želio spasiti Tadiju)

Prisjetite se kako je liječnik u bolnici spasio Leinog oca.

(ustaše su ušle u bolnicu, pretraživale sobe u potrazi za Židovima, Lein otac bio je s ostalim Židovima zaključan u jednoj sobi, liječnik govori ustaši da su u toj sobi pacijenti jako zarazni, ali ako želi, ipak može ući, ustaša odustaje)

Navedite kako je snimljena komunikacija između Leinog oca i ostatka obitelji dok je otac u bolnici.

(kamera snima odozgo / gornji kut snimanja / rakurs - Lea s majkom i bratom kroz šikaru gleda u prozor na katu, na kojem stoji otac; kamera snima odozdo / donji kut snimanja / rakurs - otac stoji na prozoru s rešetkama, gleda donje, prema njima; ne razgovaraju, izrazi lica otkrivaju osjećaje)

Razmislite jeste li očekivali drugačiji razgovor između Leine i Darijine majke nakon što su zatekli Leu u njihovom stanu. Obrazložite.

(individualni odgovor učenika; na iznenađenje Leine majke, Darijina majka je došla ponuditi pomoć i izraziti suosjećanje; naglašava kako Lea može doći k njima kada god želi)

Prisjetite se kadrova u kojima Lea prolazi kroz različite osjećaje od uživanja i sanjarenja do straha. Opišite ih.

(Lea s Darijom dolazi u HNK, stavlja periku, sjeda u gledalište, uživa u Darijinom plesu na pozornici, počne sanjariti da plešu zajedno, dječaci u publici ju prepoznaju, iznenada joj skinu periku, Lea prestrašena bježi iz gledališta)

Zaključite što je pridonijelo lošem psihičkom stanju Leine majke.

(pokušala je pobjeći s djecom u partizane, njihova veza nije došla na dogovoreno mjesto; obećavali su im bijeg, ali to se nije dogodilo)

Razmislite na koji je način prikazano da su Lea, brat i majka uhićeni i na putu za logor.

(Leina prijateljica iz razreda dolazi u njen stan, vrata otvara njemački vojnik, kaže da su na putu)

Zaključite što je zaokružilo priču o Lei i Dariji.

(ponovno vraćanje na Dariju koja se više ničega ne sjeća)

Navedite pojedinost koju ste kod Darije na komodi uočili.

(Leina lutka među nekoliko lutaka)

Razmislite zašto se na kraju filma prikazuje Lea kako pleše.

(Lea, Čudo od djeteta, hrvatska Shirley Temple, ostaje u sjećanjima, zapisana za povijest i postaje simbol holokausta, uz nju u sjećanjima ostaju roditelji, umjetnici i svi koji su obilježili njezin život)

Upute za daljnji rad

1. Pročitajte knjigu Pavla Cindrića *Lea Deutsch, zagrebačka Anne Frank*. Usporedite ju s filmom.
2. Istražite život Ane Frank. Usporedite Lein i Anin život.
3. Napišite kritiku na film *Lea i Darija*.

Surogat

Dušan Vukotić

1961.

9'36"

© Zagreb Film

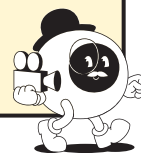
Poveznica

<https://zagrebfilm.hr/filmovi/surogat/>

Osnovne informacije o filmu

Produkcija: Zagreb Film
Režija: Dušan Vukotić
Scenarij: Rudolf Sremec
Montaža: Tea Brunšmid
Glazba: Tomica Simović
Animator: Dušan Vukotić
Scenografija: Zvonimir Lončarić
Tehnika: ST 35 mm color
Kamera: Zlatko Sačer

Festivali i nagrade

- Nagrada Oscar za najbolji animirani film, 1962.
- Cork Film Festival '62. – specijalna diploma
- Bergamo '62.– specijalna diploma
- San Francisco International Film Festival '62. – 1. nagrada Golden Gate
- Festival jugoslovenskog dokumentarnog i kratkometražnog filma, Beograd '62. – 1. nagrada za režiju, crtež i animaciju, nagrada za scenarij, nagrada za muziku
- Godišnja nagrada grada Zagreba '62.
- International Short Film Festival, Oberhausen '62. – specijalna diploma
- Prag '63. – 1. nagrada
- Melbourne International Film Festival '63. – zlatna diploma
- Philadelphia International Short Film Festival – specijalno priznanje

Sinopsis

Na morskoj plaži turist napuhuje i stvara čitav camping od plastične mase. U ovom šarenom napuhanom ambijentu za sve postoji surogat od plastike pa i za osjećaje. Na plaži se rađa jedna zanosna ljubav, ljubomora i osveta, te na kraju tragedija. Sve se ispuhalo i splasnulo kada se u događaje umiješao jedan mali, obični, realni čavlić.

Film u nastavi

Nastavni predmet: Hrvatski jezik

Korelacija s drugim predmetima: Likovna kultura, Biologija, Kemija, Sat razrednika

Razred: 7. i 8. razred

Ključni pojmovi: crtež, animacija, zvukovi u animiranom filmu, ideja, filmska priča

Motivacija – razgovor s učenicima

Biste li voljeli imati sve što poželite? Obrazložite svoj odgovor.

Bi li nam u životu bilo zanimljivo da se sve odvija prema našim željama?

Obrazložite svoj odgovor.

Jesu li sretni ljudi koji imaju sve što požele? Obrazložite svoj odgovor.

Najava filma

Pogledat ćete kratki animirani film *Surogat* Dušana Vukotića. *Surogat* je prvi animirani film izvan Sjedinjenih Američkih Država koji je dobio Oscara (1962. godine).

Upute za gledanje

• *surogat – nadomjestak*

Tijekom gledanja filma obratite pozornost na:

- oblike likova u filmu
- želje glavnoga lika i način ostvarenja želja
- osjećaje glavnoga lika
- rješavanje situacija kojima glavni lik nije zadovoljan
- zvukove
- završetak filma.

Projekcija filma i iznošenje dojmova

• **Iznesite svoje dojmove o filmu.**

Kako vam se svidio film?

Izdvojite što je na vas ostavilo poseban dojam.

Izdvojite što vam se u filmu nije svidjelo.

Jesu li vas oblici likova iznenadili? Obrazložite svoj odgovor.

Razgovor o filmu

• **Prisjetite se i zaključite.**

Prisjetite se što otkriva zvuk dolaska glavnoga lika na plažu.

(zvuk jednoličnog pjevušenja glavnoga lika - otkriva spremnost na uživanje)

Navedite kako se glavni lik priprema za uživanje na plaži.

(prstom mjeri temperaturu mora, iz automobila vadi različite oblike, od jednoga napuše pumpu, raspoređuje raznobojne oblike na plaži, napuhuje ih pumpom – loptu, šator, stol, madrac / ležaljku, iz automobila uzima kupaće gaće, vadi čep na automobilu i on se ispuše, automobil izgleda kao duga crta s dva kruga, baca ga na granu drveta, napuhuje pribor za jelo i piće, udicu, ribu)

Prisjetite se presvlačenja lika u kupaće gaće i navedite na koji je način to izveo i zašto.

(počeo se skidati, a onda je stao, iskopao rupu u pijesku, zabio glavu u pijesak i presvlačio se; razlog da se ne vidi presvlačenje na plaži, neugodna situacija)

Razmislite što frazem *zabijanje glave u pijesak* u stvarnom životu znači.

(označava osobe koje se ne žele suočiti s neugodnom situacijom, zatvaraju oči pred činjenicama)

• **Razmislite i zaključite.**

Prisjetite se na koji je način izabrao ženu koja mu se sviđa.

(napuhao je jednu, ali mu se nije svidjela pa joj je izvadio čep i ispuhao ju; napuhao je drugu, bio je zadovoljan, ali još ju je malo doradio)

Razmislite koji lik je poremetio planove glavnoga lika. Obrazložite.

(muškarac u moru; ženi, koju je napuhao prema svojoj zamisli, svidio se muškarcu u moru i ona njemu)

Navedite kako je glavni lik reagirao na ljubav žene i muškarca iz mora.

(ljubomorno, pratio ih je i ispuhao ženu)

Zaključite koja je bitna razlika u odnosu prema ženi između glavnoga lika i muškarca iz mora. Obrazložite svoj zaključak.

(glavnom liku se žena sviđala, ali ne toliko da je ne bi ispuhao – uvijek može napuhati drugu; muškarcu iz mora se ona iskreno sviđala i kada ju je glavni lik ispuhao, on je od tuge sam sebi izvadio čep i ispuhao se)

Prisjetite se reakcije glavnoga lika na taj događaj.

(zadovoljan je, vraća se na plažu, ispuhuje stvari uz isto jednolično pjevušenje, sprema se za odlazak)

Navedite je li vas na kraju spremanja stvari za odlazak s plaže nešto iznenadilo. Obrazložite svoj odgovor.

(glavni lik je ispuhao plažu i napuhao ulicu s prometnim znakovima za povratak)

Zaključite koji događaj u filmu je komentar na takav način života. Obrazložite što je takav postupak pokazao.

(glavni lik na ulici naiđe na pravi čavao, čavao probuši automobil, automobil se ispuše, glavni lik ispada iz njega, pri padu njegov se čep izvadi i ispuše ga; glavni lik postao je žrtva vlastitoga načina života)

• **Prisjetite se i zaključite.**

Prisjetite se izgleda likova u filmu i zaključite što je njima dokazano.

(jednostavni crteži, čak i na razini geometrijskih likova, mogu odlično prenijeti priču filma)

Navedite zvukove koje ste u filmu čuli.

(pjevušenje – najava filma; pucanje balona – najava filmske ekipe; jednolično pjevušenje i lagana glazba u pozadini – zadovoljan glavni lik na plaži; zvuk vode – mjerenje temperature mora kažiprstom; zadovoljno smijanje – lik je zadovo-

ljan izmjerenom temperaturom; zvuk napuhavanja rekvizita, zvuk pucanja čepa, ispuhivanja, zvuk oponašanja koraka, zvuk izrade žara i paljenja vatre, fućkanja kroz zrak, zvuk cijedenja tekućine iz boce, ispijanja tekućine, zadovoljni zvuk prve napuhane žene, zvuk zadovoljstva i negodovanja druge žene, zvuk poljubaca i šamara, skoka u more, izranjanja morskog psa iz mora, prestrašeni vrisak žene, zvona crkve, pljeska, zlobni smijeh morskoga psa, kidanja morskoga psa, lupanja, izbacivanja mora iz čamca, motora čamca, zadovoljnog smijanja žene i muškarca iz mora)

Iznesite razmišljanje o zvukovima koje ste čuli.

(naglasili su radnju, pojačali dojam, skrenuli pažnju na ponašanje i događaje)

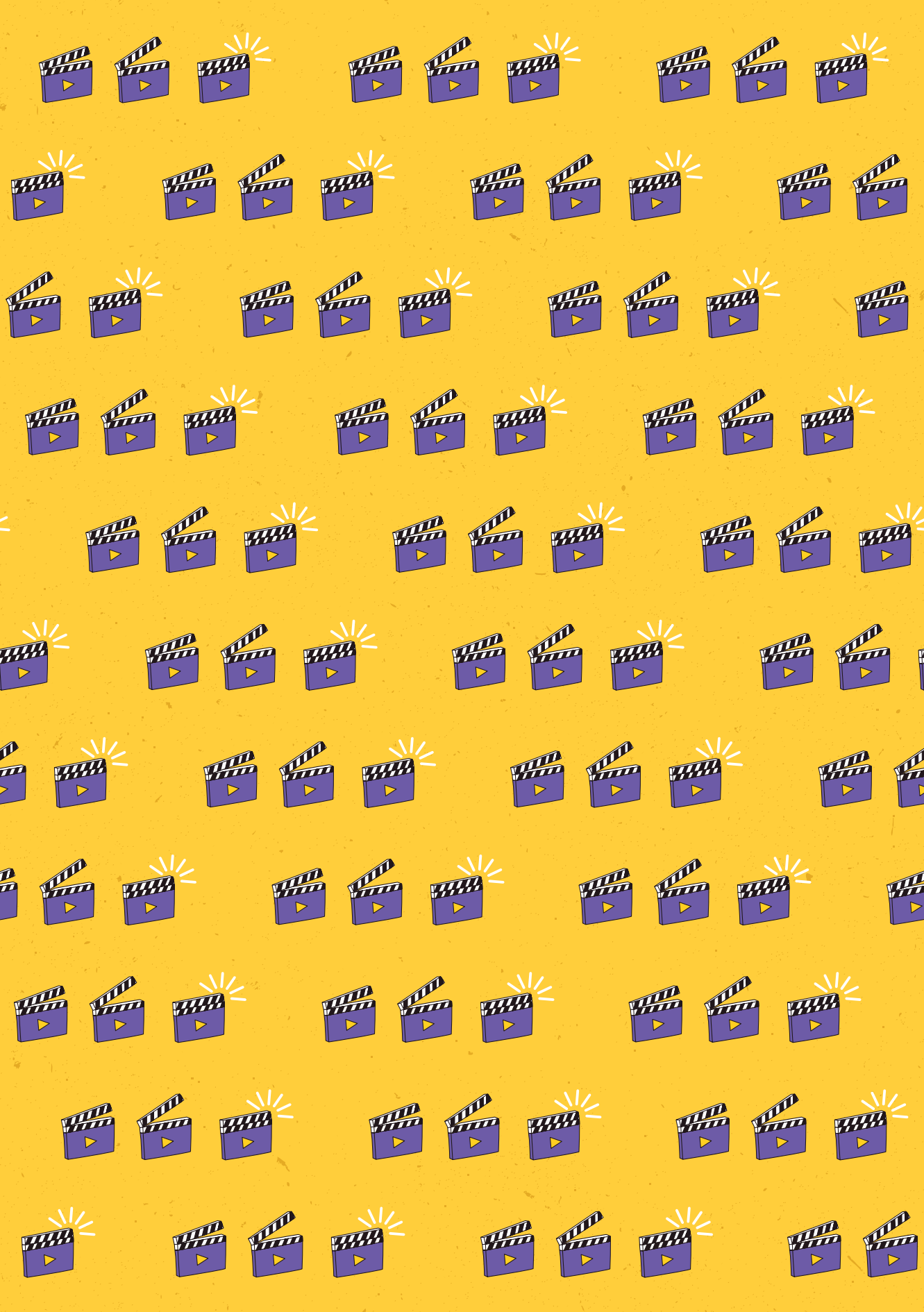
Zaključite je li na početku filma najava filmske ekipe u balonima, koji pucaju uz glasan prasak, slučajna. Obrazložite svoj odgovor.

(ne, imena se zamjenjuju drugima, prethodna nisu potrebna, rješava ih se pucaanjem balona kao i glavni lik svojih likova u filmu)

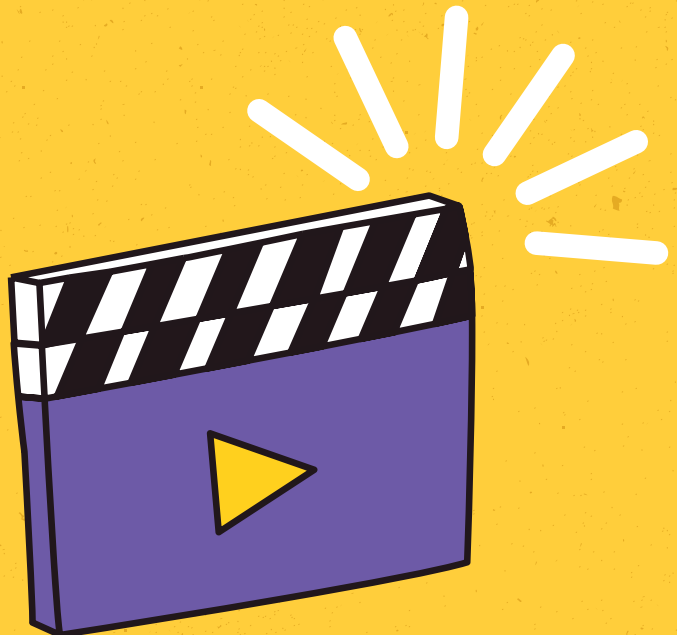

Upute za daljnji rad

1. Napišite kritiku za film *Surogat* Dušana Vukotića.
2. Napišite sinopsis za svoju surogat animiranu priču.
3. Nacrtajte plakat za film *Surogat*.

Srednja škola

1001 crtež

Dušan Vukotić

1960.

13'50"

© Zagreb Film

Poveznica

<https://zagrebfilm.hr/filmovi/1001-crtez/>

Osnovne informacije o filmu

Režija i scenarij: Dušan Vukotić

Kamera: Mihail Ostrovidov

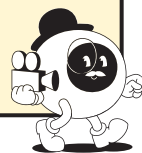
Montaža: Lida Braniš

Montaža zvuka: Tea Brunšmid

Animator: Dušan Vukotić

Glazba: Aleksandar Bubanović

Produkcija: Zagreb Film

Sinopsis

Film otkriva tajnu magičnog oživljavanja crteža.

Film u nastavi

Nastavni predmet: Hrvatski jezik, Likovna umjetnost, Film

Korelacija s drugim predmetima: SRZ, Povijest

Razred: 1. – 4. razred srednje škole

Ključni pojmovi: Zagrebačka škola crtanog filma, Dušan Vukotić, filmski rod, metafilm, personifikacija, voice-over, ekipa animiranog filma, stop-animacija, prizorna i neprizorna glazba, mickeymousing

Motivacija – razgovor s učenicima

1. Gledate li animirane filmove? Koliko je zahtjevno napraviti animirani film u digitalnoj eri, a koliko je to bilo zahtjevno u analognoj – na filmskoj vrpici? Zašto smo toliko očarani iluzijom pokreta? Što kažete o tezi da animirani film pripada likovnoj umjetnosti umjesto filmskoj?

2. Kako se zove hrvatski animirani film koji je osvojio Oscara?
Surogat, 1961, Dušan Vukotić

Najava filma

Pogledat ćete film Dušana Vukotića iz 1960. koji se zove *1001 crtež*. Dušan Vukotić potpisuje scenarij, režiju i animaciju ovoga filma. Za svoj film *Surogat* (1961) osvojio je Oscara za animirani film, a riječ je o prvom Oscaru koji je dodijeljen u toj kategoriji izvan Sjedinjenih Američkih Država. Na Akademiji dramske umjetnosti predavao je filmsku režiju, a jedan je od ključnih autora Zagrebačke škole crtanog filma. Višestruko je nagrađivan za svoj umjetnički rad.

Upute za gledanje

Odredite rodovsku pripadnost ovog filma.
Pokušajte u filmu prepoznati rušenje četvrtog zida.

Projekcija filma i iznošenje dojmova

„Nakon gledanja filmskog djela, učenicima je bitno dopustiti da slobodno izraze svoje dojmove koje nije dopušteno korigirati, a riječ je o nastavnoj fazi refleksije, tj. izražavanja doživljaja. Naime, učenik 'ima pravo na osobni, subjektivni doživljaj' (Bognar i Matijević, 1993: 79) i 'treba mu omogućiti da ga obrazloži' (ibid.: 200).(…) Usto, doživljaj (umjetničkog djela općenito) podrazumijeva emocionalno uzbuđenje, a ono 'traži da se na određen način izrazi i podijeli s drugim ljudima' (ibid.: 80), stoga je, posebno u školskoj filmskoj edukaciji, vrlo važno dosljedno provoditi fazu refleksije, tj. izražavanja doživljaja.“ (Đorđić, 2021: 201)

Pitanja za analizu i interpretaciju

1. Što prikazuje najavna špica / naslovnica nakon pojave loga Zagreb filma?

- kadar filmske vrpce u krupnom planu koja animacijom ispisuje imena autorske ekipe, a pritom se čuje neprizorna glazba (autor glazbe jest Aleksandar Bubanović)

2. Koja se tema najavljuje motivom filmske vrpce?

- motivom filmske vrpce i animacijom špica upućuje na metafilmску temu animiranog filma

3. Opišite kadar koji se pojavljuje nakon špice. Što se vidi, a što se čuje?

- nakon špice pojavljuje se statični kadar čovjeka izrezana u kolažu koji se budi, a njegovo je tijelo ispunjeno snimkom Zagreba – personifikacija: Zagreb se budi iz noćnog sna

- čuje se voice-over (neprizorni ili naneseni glas, v. Turković, 1990: 211)

4. Koji kadar slijedi nakon što se Zagreb probudi i o kojem je planu riječ?

- total Trga bana Josipa Jelačića iz ekstremnoga gornjeg rakursa (ptičja perspektiva)

5. Kojem filmskom rodu pripadaju kadrovi Zagreba koji će uslijediti (kadar „čevtorke“ i kadar ljudi koji ulaze u tramvaj)?

- pripadaju dokumentarnom rodu

6. U kojoj se sceni događa rušenje četvrtog zida?

- u sceni vožnje tramvajem kada pripovjedač / voice-over poziva gledatelja na put s njim

7. Koji se planovi koriste u tramvaju?

- u tramvaju se koriste uži planovi, primjerice, detalji ruku putnika (nose vrećice, novine) i vozača (ruka koja vozi tramvaj)

8. Kakav se zaplet događa u tramvaju?

- zgnječeno voće cijedi se iz vrećice na papir putnika koji u tramvaju sjedi, uočava se žena velika nosa, a putnik je crta na svojem papiru pomoću onoga što je kapnulo iz vrećice

- 9. Koja se montažna spona koristi između scene vožnje tramvajem i scene ulaska u Vlašku 70?**
- riječ je o pretapanju, pretapanje najčešće sugerira protjecanje vremena, a na ovome mjestu funkcionira poput točke-zareza ili prelaska na novo poglavlje
- 10. Gdje se zbiva sljedeće poglavlje filma? Tko gledatelju objašnjava gdje se nalazi?**
- sljedeće poglavlje filma zbiva se u Vlačkoj 70, a gledatelju pripovjedač / voice-over objašnjava da je riječ o Studiju crtanog filma Zagreb filma
- 11. Što vidimo i u kojem planu? Je li kamera dinamična ili statična?**
- iz gornjeg se rakursa vidi polutotal dvorišta u Vlačkoj u kojem se nalazi Studio
 - kamera je dinamična – švenka dvorištem
- 12. Kako se gledatelja upoznaje s rasporedom djelatnika studija i njihovim radom? Kojom se montažnom sponom povezuju različiti djelatnici na različitim lokacijama?**
- dinamičnom kamerom koja švenka, a montažna spona koja se pritom koristi jest pretapanje
- 13. Koji se sve djelatnici nabrajaju?**
- koloristi, kopisti, fazeri, animatori i uža ekipa – režiseri, crtači karaktera, glavni animatori
- 14. Kako se vizualno objašnjava posao scenarista? Kako zvukom?**
- blizi plan čovjeka koji lupka prstima po čelu
 - u pozadini se na zidu nalazi njegova sjena (asocira na kazalište sjena), a ona upućuje i na važnost osvjetljenja u filmu, tj. konkretnoj sceni
 - poigravanje šumom pisane mašine (lupkanje prstima popraćeno je zvukom tipkanja)
- 15. Što se time kadrom želi reći?**
- ideja nastaje u glavi scenarista, a istodobno je mora i natipkati
- 16. Koja se sljedeća faza nastanka animiranog filma opisuje?**
- crtač karaktera oblikuje/crta nevidljiv lik iz scenarija u vidljiv lik animiranog filma
- 17. Kojom je tehnikom prikazana košara puna odbačenih crteža?**
- tehnikom stop-animacije
- 18. Kako simbolično vidimo likove koje crtač crta i njegov kreativni proces?**
- u odrazu njegovih naočala – istodobno subjektivni i objektivni kadar
- 19. Nakon što crtač dobije inspiraciju i nacрта svojeg junaka, čiji je sljedeći dio posla?**
- redatelj izrađuje knjigu snimanja, a skladatelj istodobno sklada glazbu
- 20. Koji sljedeći dio procesa izrade filma objašnjava narator / voice-over?**
- snimanje glazbe uživo na vrpcu
- 21. Kako narator / voice-over objašnjava proces animacije? Kako se junak zove?**
- kaže da *glavni junak treba prohodati*, a to se ostvaruje pomoću 24 crteža u sekundi – crtaju se krajnje/ekstremne faze pokreta i sve međufaze čime se ostvaruje iluzija kretanja
 - junak se naposljetku počinje kretati uz pratnju glazbe te dobiva ime Crtko

22. Što je potrebno Crtku da progovori?

- da bi Crtko progovorio, potreban je *imitator zvuka*, a posebno je zanimljivo to da je imitator šumova u ovome filmu Miljenko Dörr (1924 – 2014), specijaliziran za rad u animiranom filmu

23. Što rade kopisti, što koloristi, a što scenografi?

- kopisti crtež prenose s papira na celuloidne folije (precrtavaju crtež s papira na foliju), koloristi boje Crtka, a scenografi stvaraju ambijent za Crtka – scenografiju

24. Što slijedi nakon završena posla kopista, kolorista i scenografa?

- slijedi snimanje filma, a ono predstavlja zbroj svih dotadašnjih faza rada

25. Koliko je crteža potrebno za 10 minuta Crtkova života? Zašto se film zove 1001 crtež?

- problematizira se broj crteža potrebnih za 10 minuta Crtkova života (24 crteža u sekundi * 60 sekundi = 1440 crteža za jednu minutu filma, 1440 crteža * 10 minuta = 14400 crteža)

- riječ je o simboličnoj brojci kojom se želi sugerirati trud potreban za stvaranje animiranog filma

26. Kada pripovjedač / voice-over spominje da se sve stavlja u zarobljeništvo limenih kutija, o čemu zapravo govori?

- o vječnosti (animiranog) filma: o tome kako je film „kao djelo prošlosti konzervirano za sadašnjost i budućnost“

27. Kako pripovjedač / voice-over opisuje projektor?

- objašnjava da projektor ima magično oko kojim nam se otvara „ludo veselje oslobođene mašte“, a ono nas „povuče u svoj čarobni vatromet“ – motiv magije filma

28. Kako se u filmu postiže humor?

- nevjerojatnom scenarističkom i režijskom razigranošću

29. Kakva je glazba u filmu?

- glazba je uglavnom neprizorna, prizorna je u sceni stvaranja glazbe za animirani film, a ima i *mickeymousinga* kada glazba imitira pokret (primjerice, na početku filma u tramvaju kada zgnječeno voće kapa iz vrećice)

30. Kojem filmskom rodu pripada ovaj film?

- kombinira igrano (scena u tramvaju), animaciju (stop-animacija i inserti crtanih filmova), dokumentarno (procesom nastanka crtalog filma), no dominantno je dokumentarni film

Upute za daljnji rad

1. Pročitajte u mrežnom izdanju *Filmske enciklopedije* leksikografski članak *Zagrebačka škola crtalog filma* i u bilježnice zapišite u natuknicama ključne podatke.
2. Proučite mrežnu stranicu *Animafesta* i ukratko zabilježite povijest ovoga festivala.
3. Pogledajte film *Surogat* (1961) Dušana Vukotića.

Brija

Luka Rukavina

2012.

15'

© Plan 9

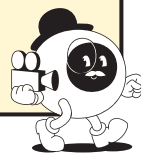
Poveznica

<https://vimeo.com/43383564>

Osnovne informacije o filmu

Režija: Luka Rukavina
Scenarij: Dijana Merdanović, Luka Rukavina
Kamera: Davor Bjelanović
Montaža: Mislav Muretić, Jelena Modrić
Gluma: Marko Cindrić, Luka Petrušić, Jasna Bilušić,
Robert Bošković, Draško Zidar, Jadranka Krajina,
Boris Miholjević, Dora Lipovčan, Lada Bonacci,
Marija Baksa, Zdenka Mihelj
Producenti: Luka Rukavina, Andro Krpan, Šimun Kuliš
Produkcija: Plan 9

Festivali i nagrade

- Pula Film Festival 2012. – Nagrada žirija mladih filmofila za najbolji hrvatski kratki film
- Vukovar Film Festival 2012.
- Opuzen Film Festival 2012.
- River Film Festival, Padova 2013. – International Shorts

Sinopsis

Prekrasan je sunčan dan sredinom radnog tjedna. Krešo i njegov stari prijatelj Jole provode dan u parku, tračaju, napušavaju se i razgovaraju o svemu "što bi mogli". Dobivamo uvid u njihovu maštu dok planiraju i raspravljaju o najboljem i najbržem načinu da se domognu novca. Pljačka nije loša, no što je najbolja meta? Pošta, kiosk, ljekarna ili mjesni diler? Sa svakim džointom njihov plan postaje apsurdniji i razrađeniji, sve dok ih zov vanjskog svijeta ne probudi iz sanjarenja. No dobro, vratit će mu se sutra...

Film u nastavi

Nastavni predmet: Hrvatski jezik, SRZ, Film

Korelacija s drugim predmetima: Psihologija, Etika

Razred: 1. – 4. razred srednje škole

Ključni pojmovi: najavna špica / naslovnica, podšpica, filmski plan, stanja kamere, off, narativne linije, neprizorna glazba, subjektivni kadar, metafilmičnost

Motivacija – razgovor s učenicima

1. Imate li planove za budućnost? Gdje želite biti za deset godina? Kako to mislite postići? Što vas može omesti u postizanju tog cilja?

2. Što znači riječ *brija*? Koje je konotativno, a koje denotativno značenje te riječi? Imate li vi svoju *briju*? Što znači da je netko *zabrijao*?

Najava filma

Gledat ćete kratkometražni film *Brija* redatelja i scenarista Luke Rukavine koji je osvojio Nagradu žirija mladih filmofila za najbolji hrvatski kratki film. Uz *Briju* (2012), autor je kratkometražnog filma *Ne pričamo o vama nego o djeci* (2015) te filma *Cvrčak i mravica* (2023), prvoga dugometražnog animiranog hrvatskog filma nastalog u 3D tehnici.

Upute za gledanje

Obratite pozornost na najavnu špicu / naslovnice filma.

Pokušajte uočiti subjektivni kadar u filmu.

Projekcija filma i iznošenje dojmova

Pitanja za analizu i interpretaciju

1. Kako je ispisan tekst špice / naslovnice filma?

- tekst špice nastao je tehnikom animacije, slova naslovnice pojavljuju se iz dima, a kasnije ćemo vidjeti da je dim jedan od motiva filma, odn. da je pušenje „trave“ uzrok svih „brija“ dvojice antijunaka kojima će gledatelj svjedočiti

2. Što vidimo u prvome kadru, o kojem je planu riječ i zašto?

- vidimo djelić prirode u urbanom prostoru, dakle, riječ je o totalu parka, a total je odabran kako bi smjestio radnju u prostor i vrijeme te, možda i najvažnije, kako bi opisao prostor (omanji park s trima klupicama, okružen zelenilom i stablima)

3. Koji je plan sljedećega, drugoga kadra? Je li kamera statična ili dinamična?

- sljedeći je kadar polutotal dvojice antijunaka prikazanih s leđa, a kamera je dinamična (vožnja kamere zdesna ulijevo)

- odabir filmskog plana i stanja kamere u ovome slučaju služe detaljnijem upoznavanju prostora te konkretnijem smještaju u ambijent u kojem će se odvijati filmska priča

4. Koji je plan sljedećega, trećega kadra i zašto?

- treći je kadar krupni plan džointa kako bi se gledatelja jasno upozorilo na rekvizit koji predstavlja pokretački motiv radnje

5. Koji je plan sljedećega, četvrtoga kadra i zašto?

- kadar prosljeđivanja džointa prikazan je američkim / srednjim planom (ovisno na kojeg od dvojice likova mislimo), a karakteristike su tih planova preglednost i informativnost, dakle, gledatelj dobiva jasan pregled situacije u kojoj se nalaze dvojica momaka

6. Kojom replikom počinje dijalog likova i koja joj je funkcija?

- replika („Kak' ja volim brijat ovak', stari moj'") povezuje likove s naslovom filma te služi njihovoj djelomičnoj karakterizaciji (otkriva nam u čemu pronalaze užitak)

7. Kako je ispisan naslov filma i zašto?

- ime filma ispisan dimom, a tijekom kadra naslovnice filma čuje se glas jednog od likova u *offu* („standardizirana operativna oznaka za sve što je izvan kadra“, v. 2003: 462)

8. Po čemu je najavna špica / naslovnica ovog filma specifična?

- ispod teksta špice pratimo prizore iz svijeta filma, a takva se špica naziva podšpicom

9. Koliko narativnih linija ima ovaj film s obzirom na vrijeme radnje?

- film ima dvije narativne linije: sadašnjost (scene na klupici) dvojice likova i njihove „brije“ (maštanja, zamišljanja, struja svijesti)

10. Kako se prizori „brija“ razlikuju od prizora na klupici? Koja se filmska izražajna sredstva pritom koriste?

- filmska izražajna sredstva koja se koriste kako bi se dodatno razlikovale dvije narativne linije filma jesu filmska fotografija i glazba: u scenama „brija“ neprirodna je glazba uglavnom brža i agresivnija od portorikanske *reggae* glazbe u parku, boje fotografije u svim „brijama“ razlikuju se od boja fotografije u parku jer su intenzivirane, a boja fotografije u parku odaje dojam realiteta

11. Kako se kamerom sugerira da su „brije“ samo zamišljanja / maštanja dvojice antijunaka? Kako se to sugerira prije prve „brije“?

- iz dvoplana Kreše i Jole kamera se približava Kreši sve do plana blizu, čime nam se sugerira da ćemo gotovo fizički „ući“ u njegove misli, a sve je pritom popraćeno neprizornom glazbom koja postaje sve intenzivnija te vrhunac doživljava u sceni same „brije“

12. Koji ste subjektivni kadar uočili? Možete li ga opisati?

- riječ je o subjektivnom kadru iguane, a njime se stvara humor zbog iznevjerena očekivanja

13. Što prekida „brije“ junaka? Tko zove?

- zvuk vibracije i zvona mobitela prekida brije, točnije mama zove Krešu na ručak

14. Okarakterizirajte likove.

- Krešo i Jole simpatični su antijunaci, Krešo ima još „samo tri ispita na faksu“, a Jole zbraja odbijenice za posao; smatraju se odraslima, no uvelike ovise o roditeljima (mama zove na ručak i slaže sendviče, posuđuju automobil od roditelja); pasivni su, nezreli, infantilni, inertni, no ipak ih promatramo sa simpatijama; okarakterizirani su i govorom, a riječ je o urbanom zagrebačkom govoru koji obiluje žargonizmima, vulgarizmima i anglizmima

15. Kako tumačite odjavnicu koja je također podšpica?

- izmjenom godišnjih doba tijekom trajanja odjavnice sugerira se to da Krešo i Jole i dalje na klupici u parku dan za danom puše džoint za džointom i ne poduzimaju ništa sa svojim životima jer lakše im je „brijati“, tj. bježati od obveza

16. Zašto se film zove *Brija*?

- likovi bježe od realnosti konzumirajući marihuanu, odn. zamišljaju što bi mogli učiniti kako bi promijenili činjenicu da nemaju novca, no iz stanja kontemplacije nikad ne prijeđu u stanje akcije

17. Kojim se filmskim izražajnim sredstvima u ovome filmu stvara humor?

- režijom (primjerice, subjektivni kadar iguane)
- scenarijem (primjerice, duhoviti dijalozi, *brije* koje se redovito izjalove)
- kadriranjem (primjerice, Krešo i Jole na klackalici iza živice)
- zvukom (šumovi koji stvaraju dodatnu zaigranost filma, primjerice šum glasanja krave kad Jole u dijalogu spomene krave)
- kostimografijom (primjerice, štramplice tijekom pokušaja pljačke benzinske postaje)

18. Kojim je postupcima redatelj razigrao cijelu filmsku priču?

- rušenjem četvrtog zida (primjerice, obraćanje glumca kameri)
- animacijom (primjerice, kad Jole i Krešo pronađu novac ispod stabla)
- poigravanjem s konvencijama nijemog filma (filmski natpisi, izostanak prizor-nih zvukova, klavirska glazbena pratnja)
- fingiranjem nadzorne kamere
- metafilmskim zaustavljanjem i „premotavanjem vrpce“ – Krešo i Jole time postaju i vlastita publika i akteri vlastitih filmova / *brija* – istodobno su i glumci i redatelji i gledatelji

Upute za daljnji rad

1. Napišite kritiku filma *Brija*.
2. Pročitajte poglavlje „Boja“ (str. 25 – 31) u priručniku *Uvod u filmski jezik* koji je za osnovne i srednje škole napisao akademski filmski snimatelj Mario Sablić te izdvojite ključne podatke i u natuknicama ih zapišite u bilježnice.
3. Osmislite scenu koju sadržava subjektivni kadar i potom je snimate.

Cijena tišine

radionica za dokumentarni film

17. Škole medijske kulture

“dr. Ante Peterlić”

2015.

16'05”

© Hrvatski filmski savez

Poveznica

<https://vimeo.com/151225098>

Osnovne informacije o filmu

Voditelj Radionice za dokumentarni film: Tomislav Mršić

Stručni suradnici Radionice za dokumentarni film:

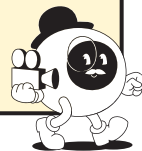
Alan Stanković, Hrvoje Mršić

Polaznici Radionice za dokumentarni film: Mirsad Mahmutović,

Mario Kanižaj, Dijana Pasarić

Producentica: Vera Robić-Škarica

Produkcija: Hrvatski filmski savez

Sinopsis

Svaka priča može biti i tragedija i komedija, ovisi samo kako je montirate!

Film u nastavi

Nastavni predmet: Hrvatski jezik, Film

Korelacija s drugim predmetima: Psihologija, Sociologija, Filozofija, Etika

Razred: 1. – 4. razred srednje škole

Ključni pojmovi: kadar, kadriranje, filmski plan, metoda intervjua, montaža, etičnost u dokumentarnom filmu, dubinski kadar

Motivacija – razgovor s učenicima

Kako biste definirali profesionalnu etiku i važnost etičkih standarda u poslovnom svijetu, ali i u onome privatnom? Gdje je granica etičnosti u dokumentarnom filmu? Smije li dokumentarni film eksploatirati svojeg protagonista? Na koji bi način nečije sudjelovanje u filmu moglo biti etički upitno ili ostaviti dugotrajne posljedice na njegov život? Koja je odgovornost autora kada snima protagonista?

Najava filma

Gledat ćete kratkometražni film *Cijena tišine*, nastao na Radionici za dokumentarni film 17. Škole medijske kulture „dr. Ante Peterlić“ 2015. godine.

Upute za gledanje

Obratite pozornost na stvaranje humora u filmu te na posljednji kadar prije odjavne špice / odjavnice.

Projekcija filma i iznošenje dojmova

Pitanja za analizu i interpretaciju

- 1. Koji je prvi kadar filma? Koji se filmski plan koristi? Koje je stanje kamere?**
 - blizi plan čovjeka koji razgovara na mobitel i sniman je kamerom iz ruke
- 2. Kako je grafički oblikovana uvodna špica / naslovnica filma? Što se čuje tijekom njezina trajanja?**
 - grafičko oblikovanje uvodne špice filma (između riječi „cijena“ i riječi „tišina“ nalazi se križ koji se u kontekstu filma može interpretirati i kao znak plus) te samo ime filma sugeriraju temu kojom će se film baviti
 - nema prizorne glazbe, samo ambijentalna tišina
- 3. O kojoj je tišini i o kakvoj je cijeni riječ?**
 - riječ je o cijeni izvođenja skladbe *Tišina* na posljednjim ispraćajima
- 4. Čiji portret donosi ovaj film gledatelju?**
 - portret trubača Željka, akademskoga glazbenika koji zarađuje za život svirajući na pogrebima
- 5. Tko gledatelja vodi kroz priču i kako?**
 - metodom intervjua i izravnog obraćanja u kameru, Željko govori o svom poslu, o odgovornostima i izazovima koje nosi njegovo zanimanje, a filmski autori prikazuju i kadrove kojima ilustriraju ono o čemu Željko govori (suradnja s kolegama sviračima, okupljanje na pogrebu, telefonsko dogovaranje usluga prilikom posljednjeg ispraćaja itd.)
- 6. Nakon što gledatelj dobije osjećaj da je o Željku saznao sve ono što je trebao i nakon što je vidio Željka kako sam svira na groblju, film se iznenada pred našim očima vraća unatrag. Što se pritom čuje?**
 - čuje se prepoznatljiv zvuk „premotavanja vrpce“
- 7. Zašto se vraćamo na početak filma?**
 - počinje drugi film o Željku – drugačiji portret Željka
- 8. Kako biste Željka okarakterizirali u prvom dijelu filma, a kako u drugom?**
 - za razliku od prve verzije portreta u kojoj je Željko ozbiljan, sućutan i profesionalan glazbenik (gotovo romantiziran prikaz glazbenika koji svira na sprovodima), u drugom je dijelu filma Željko nasmijaniji, skloniji zafrkanciji i crnom humoru te u više navrata ostavlja dojam nonšalantnosti (satiričan prikaz glazbenika koji svira na sprovodima)
 - gledatelj u drugom dijelu filma Željka vidi posve drugačije nego u prvom dijelu
- 9. Tko je, na kraju, „pravi“ Željko? Sućutni i profesionalni trubač na pogrebima ili crnohumorni nonšalantni glazbenik koji ne zna najbolje svirati, a stalo mu je isključivo do novca? Što nam to govori o dokumentarnom filmu?**
 - individualni odgovori
 - nije ni bitno – Željko je vjerojatno oboje

10. Što se na temelju dvaju različitih portreta može zaključiti o prirodi dokumentarnog filma?

- zabluda je da je dokumentarni film istinit i objektivan prikaz stvarnosti
- *Cijena tišine* dokazuje da film prikazuje isključivo autorsku viziju teme kojom se bavi

11. O moći kojeg filmskog izražajnog sredstva svjedoči ovaj film?

- o moći montaže i mogućnostima manipulacije koje omogućuje filmski jezik
- pomoću montaže dvaju (ili više) kadrova gledatelju se može sugerirati neko novo značenje
- odabirom kadrova, njihovim trajanjem, ali i pozicioniranjem unutar prizora, uvelike se može utjecati na ukupno značenje i razumijevanje filma

12. Na koji način ovaj film propituje etičnost u dokumentarnom filmu?

- individualni odgovori

13. Opišite posljednji kadar filma.

- u prvom planu dubinskoga kadra nalazi se prometni znak s natpisom „Dobrodošli“ na više jezika, a u pozadini je total groblja
- osim što je riječ o crnom humoru i autorskom komentaru, taj kadar upućuje i na to kako se kadriranjem može stvoriti drugačiji kontekst te koliko je ono važno u pričanju priče

14. Kako se stvara humor u filmu?

- replikama protagonista, kadriranjem, odjavnicom filma i poigravanjem značenjem naslova

Upute za daljnji rad

1. Istražite u literaturi što je Kulješovljev efekt.
2. Pročitajte poglavlje „Zašto su etička pitanja ključna za dokumentarni film?“ (str. 51 – 69) u knjizi Billa Nicholisa *Uvod u dokumentarni film* te zabilježite što smatrate bitnim.

Inkasator

Igor Mirković

2009.

15'04"

© Propeler Film

Poveznica

<https://www.croatian.film/hr/films/93>

Osnovne informacije o filmu

Režija: Igor Mirković

Scenarij: Igor Mirković

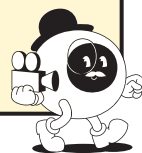
Kamera: Silvestar Kolbas

Montaža: Ivana Fumić

Gluma: Marija Kohn, Pero Kvirgić, Inge Appelt, Filip Karabelj, Kruno Belko

Producent: Boris T. Matić

Produkcija: Propeler Film

Festivali i nagrade

- 19. Dani hrvatskog filma 2010. – Oktavijan za najbolji film, Nagrada publike za najbolji film, nagrada za najbolji scenarij

Sinopsis

Na vrata bračnog para Klare (75) i Stanka (80) pozvoni inkasator za očitavanje brojića, a taj je inkasator – crnac! Je li on doista to što tvrdi? Što trebaju poduzeti Klara i Stanko?

Film u nastavi

Nastavni predmet: Hrvatski jezik, Film

Korelacija s drugim predmetima: Psihologija, Sociologija, Etika, Politika i gospodarstvo

Razred: 1. – 4. razred srednje škole

Ključni pojmovi: off, mizanscen, kadar, kompozicija, osvjetljenje, zvučna slika

Motivacija – razgovor s učenicima

Ima li diskriminacije u hrvatskom društvu? Koje su skupine ljudi diskriminirane i zašto? Kojim se zakonom brani diskriminacija? Zašto ljudi uopće diskriminiraju? Koja je razlika između izravne i neizravne diskriminacije? Kako se osoba može zaštititi od diskriminacije? Čime se bavi pučka pravobraniteljica i koje su joj ovlasti?

Najava filma

Gledat ćete kratkometražni film *Inkasator* Igora Mirkovića, redatelja dokumentarnih filmova *Novo, novo vrijeme* / *Tko želi biti predsjednik* s Rajkom Grličem (2001) i *Sretno dijete* (2003) te igranih *Krupni otpad* (2008) i *Noćni brodovi* (2012). Usto, Igor Mirković direktor je Motovun Film Festivala, tj. Cinehilla. Film *Inkasator* dijelom je omnibusa *Zagrebačke priče* (2009).

Upute za gledanje

Obratite pozornost na filmsku fotografiju i kadriranje, zvučnu sliku filma i scenografiju te na njihovu ulogu u stvaranju filmske priče.

Projekcija filma i iznošenje dojmova

Pitanja za analizu i interpretaciju

1. Što je prvi kadar filma nakon najavne špice / naslovnice?

- čuje se Klara u *offu* kako doziva mačku, zatim u polublizom planu ulazi u kuhinju, kamera je dinamična i naizgled motivirana Klarinim kretanjem, no zaustavlja se ispred tostera u trenutku kad Klara izvan kadra pali radio (što se gledatelju daje naslutiti tek radijskim džinglom i ženskim glasom – prizornim zvucima u ovome kontekstu), a gotovo istodobno čut će se šum tostera kada iz njega iskoči pregoren kruh

2. Što motiv pregorena kruha simbolizira?

- motiv pregorena kruha simbolizira da je Klara stara, stoga zaboravna i nepažljiva pa i sama kaže „jednog dana budem i kuću zapalila”

3. Tko je Vinko? Kako to saznajemo?

- Vinko je sin, saznajemo to iz Klarina pokušaja dijaloga sa Stankom, pita Stanka je li ga zvao u trenutku kad se gledateljeva pažnja usmjerava na stolić s fotografijama – mizanscenom (Klara zalijeva cvijeće na stoliću pored fotografija) i trajanjem kadra (Klara izlazi iz kadra, a u kadru nakratko još ostaje stolić s fotografijama)

4. Što mijenja svakodnevicu Klare i Stanka?

- dolazak inkasatora (djelatnika Elektre) koji želi očitati brojilo
- Klara inkasatora gleda kroza špijunku i ne pušta ga u stan te pritom gasi svjetlo i zaključava vrata
- razlozi njezina skrivanja pred inkasatorom u prvi su mah nejasni, no gledatelj iz Klarina dijaloga sa Stankom saznaje da se Klara prepala i odlučila ne pustiti ga u stan jer je inkasator – crnac

5. Kako Stanko reagira na Klarinu obavijest o crncu iz Elektre? Zašto su oboje uznemireni?

- Stanko je vidno šokiran, a njegova je prva replika „O, majke ti Božje”
- stariji su ljudi, nenavikli na promjene, odrasli u svijetu bijelaca, iskazuju iskonski

strah od nepoznatog, a njihova zarobljenost u vlastitu strahu proizlazi iz staračke nemoći („crnac je po svoj prilici pošten čovjek“, kaže Stanko)

6. Radi li se u ovome filmu o strahu ili rasizmu ili je to dvoje jedno te isto? Postoji li uopće granica između straha nepoznatog te percepcije drugog i drugačijeg?

- individualni odgovori

7. Opišite kadar Stanka i Klare na krevetu.

- Stanko i Klara sjede na krevetu u američkom planu, kompozicija kadra simetrična je i zrcalna, gotovo renesansna, svatko je na svojoj strani kreveta sa svojim mislima, a među njima je štap za hodanje – oboje su zaprepašteni i uznemireni, a Stanko dobiva ideju da nazovu Elektru

8. Kako se u Stankovu telefonskom dijalogu s djelatnicom Elektre stvara humor?

- Stanko se prvo ljuti jer se nitko u Elektri ne javlja na telefon (što je nešto s čime se svaki gledatelj može poistovjetiti), predstavlja se kao „inženjer Vukoja“, Klara dopunjuje njegove rečenice kad se on ne može sjetiti podatka („reklama za mp3 player“) te mu suflira što da kaže, a Stankovo gradacijsko objašnjavanje da je inkasator bio crnac vrhunac je humora („on nije bio naš čovjek, nego neki stranac, crnac je bio, Afrikanac“)

- Stanko ne uspijeva saznati je li crnac zaposlen u Elektri ili se radi o čovjeku koji se lažno predstavlja jer djelatnica Elektre s kojom razgovara naglo prekida razgovor

9. Opišite dva kadra nakon telefonskog razgovora s Elektrom.

- u prvom je kadru Stanko na prozoru u polublizom planu, nalazi se unutar okvira prozora koji je u okviru kadra, stoga je riječ o dvostrukom okviru, a takva kompozicija upućuje na bezizlaznost situacije (v. Sablić, 2022: 18), istodobno se čuju šumovi prometa i trube automobila, a Stanko, prilično uzrujan, psuje

- sljedeći kadar otkriva Stankov „pogled“ kroz isti prozor: na građevinske skele i ceradu / reklamu za mp3 player koja sa svih strana zaklanja pogled na ulicu, a ostavlja dojam zatočenosti u stanu te izoliranosti od svijeta izvan stana – ta je zatočenost sada i fizička, a ne samo psihološka: fizička se odnosi na zatočenost u mračnu stanu zbog reklame, a psihološka na zatočenost u vlastitu strahu

10. Možete li se prisjetiti nekih kadrova koji su snimani u eksterijeru? O kojim je planovima riječ? Koja im je svrha?

- total zgrade na križanju Šubićeve i Zvonimirove u Zagrebu, a u kojoj žive Vukoje (svrha mu je pokazati cijelu reklamu za mp3 player, čime se stvara komičan efekt), polutotali zgrade s dvorišne strane u sceni vješanja rublja (prvo nepoznat muškarac obavlja malu nuždu u dvorištu, a potom slijepa susjeda izlazi na svoj balkon)

- široki planovi – totali i polutotali – upućuju na to da postoji cijeli svijet izvan stana starih Vukoja

11. Što simbolizira lik koji urinira u dvorištu, a „okolo sto kafića“?

- taj je lik simbol ponašanja u novom dobu koje nije u skladu s ponašanjima na kakva su navikli Klara i Stanko, ali funkcionira i kao motivacijski agens dijaloga Klare i slabovidne susjede koji se odvija preko balkona

12. Zašto je baš slabovidna susjeda pustila inkasatora u stan?

- susjeda ne vidi dobro pa se ne boji, a Klara se boji upravo zato što dobro vidi, no iz te situacije izvire i paradoks prema kojem slijepe oči bolje vide drugog čovjeka od zdravih očiju, i to upravo zato što su lišene prepoznavanja nebitnih razlika

13. Kojim se filmskim izražajnim sredstvima stvara humor u sceni ručka u kuhinji kad Stanko pita Klaru je li slabovidna susjeda također vidjela crnca?

- Klara se ljuti jer joj Stanko ne vjeruje, a ona za razliku od njihove susjede „sve dobro vidi“ i baš u trenutku kad izgovara tu repliku pali svjetlo iznad stola, dakle pomoću scenarija i glume

14. Kako tumačite Klarinu interpretaciju izgorjela tosta? Kako izgleda taj kadar?

- Klara objašnjava Stanku da joj je zagorio kruh u tosteru te da je pocrnio, a ubrzo se pojavio crnac na vratima te da je odmah pomislila „da bu se nekađ dogodilo“ kad je vidjela taj pougljenjen kruh, a riječ je zapravo o staračkoj praznovjernosti i pokušaju uspostave logike ondje gdje je Klara ne vidi te vraćanju stvari u red na koji je navikla

- radi se o dužem statičnom kadru koji je simetrične, zrcalne kompozicije te u kojem bitnu ulogu igra i gotovo *chiaroscuro* osvjetljenje

15. Kako je raskadrirana scena u kojoj Klara padne sa stolca u pokušaju da očita brojilo?

- Klara je na stolcu u polublizom planu s baterijskom svjetiljkom u ruci, slijedi subjektivni kadar brojila, ponovo slijedi polublizi plan Klare koja gleda prema brojilu, no evidentno joj je loše, potom slijedi kadar Klarinih stopala na stolcu u krupnom planu, zatim opet kadar Klare kojoj je pozlilo, kadar hodnika i Klarina pada sa stolca, potom kadar reakcije mačke na šum pada te, na koncu, kadar nepomične Klare na podu

16. Kojim kadrom završava film?

- film završava kadrom Stanka koji u američkom planu drijema u fotelji sa slušalicama na ušima, nesvjestan Klarina pada

17. Zašto su Stankove slušalice važan motiv filma?

- kada ima slušalice, posve je isključen iz svijeta – ne čuje zvono na vratima kad dođe inkasator, a na kraju ne čuje Klarin pad sa stolca

18. Inkasator se u filmu čuje, ali ne vidi. Zašto je redatelj odlučio ne prikazati inkasatora?

- inkasator je simbol naših neutemeljenih strahova i ubrzane promjene društva s kojom stari ljudi ne uspijevaju ići ukorak

19. Što možete reći o fotografiji u ovome filmu?

- prilikom dvoplana Stanka i Klare koristi se simetrična, zrcalna kompozicija; rasvjetom se stvara atmosfera zatočenosti u mračnu stanu, a kamera je uglavnom statična

20. Opišite zvučnu sliku filma.

- zvučna se slika sastoji od govora, šumova i glazbe, a zvučna slika ovog filma, osim govora, sadrži i niz prizornih šumova (otkucaji sata, zvono, kucanje, koraci, hitna pomoć, škripa parketa, trube automobila, promet, cvrkut ptica itd.)

21. Opišite scenografiju.

- radnja se zbiva u interijeru – u staru stanu (prozori su prekriveni reklamom s vanjske strane pa je stan prilično mračan i taman, prepun je stvari, starih novina i starinskog namještaja) u kojem su Vukoje faktički zatvorenici, a scenografijom se ostavlja dojam skučenosti, klaustrofobije, tjeskobe, straha, ali i mjesta koje simbolično razdvaja stari svijet koji još uvijek živi u stanu kojim uglavnom vlada tišina i neki novi svijet koji se događa vani i koji je bučan, a u kojem postoje mp3 playeri i crni inkasatori

22. Na kojim antitezama počiva filmska priča?

- nova tehnologija (mp3 player) – stara tehnologija (fiksni telefon), buka izvan stana – tišina u stanu, slabovidna osoba – osoba zdravih očiju, star svijet – moderan svijet

23. Odredi žanr.

- žanr kojem pripada ovaj igrani film jest drama, a drama je *film s gl. junacima zaokupljenim svojim društveno-psihol. problemima* (Turković, 2003: 144)

Upute za daljnji rad

1. Zamislite da je Klara nazvala sina Vinka da mu ispriča što se događa te zašto su ona i Stanko toliko zabrinuti. Kako će Vinko reagirati? Raspišite njihov dijalog.
2. Izradite knjigu snimanja očitavanja struje slijepoj susjedi te kucanja na vrata Klari i Stanku iz perspektive inkasatora.
3. Prisjetite se filmova koji tematiziraju ksenofobiju ili rasizam te izaberite jedan među njima koji će biti polazišna točka eseja o ljudskim pravima.
4. Istražite na mreži stvaralačke biografije Pere Kvrgića i Marije Kohn te ključne podatke zapišite u bilježnice.

Moj stan

Zvonimir Berković

1962.

13'

© Zagreb Film

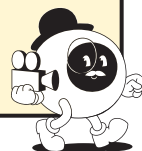
Poveznica

<https://zagrebfilm.hr/filmovi/moj-stan-2/>

Osnovne informacije o filmu

Režija: Zvonimir Berković
Scenarij: Zvonimir Berković
Kamera: Hrvoje Sarić
Montaža: Lida Braniš
Montaža zvuka: Tea Brunšmid
Gluma: Ljiljana Gener, Ivan Uzelac, Ivo Kadić,
Gordana Skok, Marijan Saridžić
Produkcija: Zagreb film

Festivali i nagrade

- Festival jugoslavenskog dokumentarnog i kratkometražnog filma, Beograd '63. – posebna nagrada za scenarij i tekst
- Cannes '63. – najbolji film za omladinu

Sinopsis

Protagonistkinja je osmogodišnja djevojčica koja za domaći rad piše sastavak o svom stanu.

Film u nastavi

Nastavni predmet: Hrvatski jezik, Film

Korelacija s drugim predmetima: Povijest, Sociologija, Politika i gospodarstvo

Razred: 1. – 4. razred srednje škole

Ključni pojmovi: filmski plan, prizorni šum, švenk / panorama, fokalizacija, voice-over / naneseni glas, humor, ironija, groteska, montažne spone, kontrast, filmski natpis

Motivacija – razgovor s učenicima

Zamislite svoj idealan stan. Kako izgleda? Što je najvažnije da bi nam u stanu bilo ugodno? Zašto je prostor u kojem boravimo toliko bitan?

Najava filma

Zvonimir Berković (1928 – 2009) s Tomislavom Butorcem koautor je scenarija za hrvatski klasik *H-8...* (1958), a za taj je scenarij dobio i Zlatnu arenu. Scenarij i dramaturgiju predavao je na Akademiji dramske umjetnosti. Njegov je možda najpoznatiji film *Rondo* (1966), a film *Moj stan* (1962) prvi film koji je režirao. Berković je za *Moj stan* napisao i scenarij.

Upute za gledanje

Pokušajte uočiti kako se u filmu stvara kontrast između onog što se vidi i što se čuje. Što se dobiva odabirom pripovjedne perspektive u ovome filmu?

Projekcija filma i iznošenje dojmova

Pitanja za analizu i interpretaciju

1. Opišite kadar kojim počinje filmska priča.

- riječ je o detalju dječjih ruku koje pišu domaću zadaću na temu *Moj stan*, a pritom se čuje prizorni šum dječje igre u pozadini, kamera zatim švenka prema licu djevojčice koje je sad u blizom planu, a zatim s profila njezina lica na prozor kroz koji se vidi dječja igra (zbog čega znamo da je šum dječje graje prizorni)
- ulica na kojoj se djeca igraju znakovito nije asfaltirana

2. Čiju pripovjednu perspektivu gledatelj prati?

- gledatelj prati pripovjednu perspektivu djevojčice – ona je fokalizator, prati se njezina naracija dana *voice-overom* / nanesenim glasom
- ona pripovijeda o novom stanu u velikoj kući, navodi da su se prije rata gradile samo stare i ružne kuće (duhovita igra riječima), a pritom gledatelj promatra polutotal ulice Donjega grada, dakle centra Zagreba, i djevojčicu koja ulazi u haustor – vraćanje u prošlost / retrospekcija kad je njezina obitelj još živjela u starom stanu
- nadalje, djevojčica objašnjava da je njezina obitelj (koju čine mama, tata, brat Veljko i ona sama) u statusu podstanara te da svi žive u istom stanu s drugim podstanarima s kojima su posvađani – cijela njezina obitelj zapravo živi u jednoj sobi stana koji dijele s drugim ljudima

3. Što se postiže time što je djevojčica pripovjedačica, tj. što svijet i probleme stanovanja gledatelj promatra iz njezine perspektive?

- time se stvaraju humor, ironija u odnosu na odrasle, pa čak i groteska

4. Kako se radnja smješta u vremenski kontekst?

- naracijom – djevojčica spominje ideju da tata „ode drugu Holjevcu“ lupiti šakom o stol kako bi dobili veći stan (Većeslav Holjevac bio je gradonačelnik Zagreba od 1952. do 1963., a njegovi su najpoznatiji projekti izgradnja Novog Zagreba i Velesajma)

5. Kojom montažnom sponom počinje novo poglavlje filma?

- pretapanjem počinje novo poglavlje filma kada, zahvaljujući voice-overu /nanesenu glasu djevojčice, gledatelj saznaje da je obitelj dobila rješenje za stan, a to se potvrđuje i kadrom kamiona za selidbu koji se nalazi na ulici

6. Kojom montažnom sponom počinje sljedeće poglavlje filma i što ono tematizira? Kojom se stilskom figurom stvara ironija?

- ponovo pretapanje, a to se poglavlje odnosi na upoznavanje s okolicom nova stana

- ironija se stvara kontrastom između onog što gledatelj čuje i onog što vidi: djevojčica tvrdi da je njihov stan „u budućem centru grada“, a kadar prikazuje krave koje pasu i livade, dakle, gotovo seoski ugođaj umjesto gradski

- istodobno, djevojčičin voice-over /naneseni glas komentira sve probleme nova stana: dućan je predaleko, nema asfalta i sve izgleda kao gradilište

7. Kako gledatelj upoznaje zgradu u kojoj se nalazi novi stan?

- kamera švenkom u jednom kadru prikazuje novu zgradu, a djevojčica komentira da joj se nova kuća jako sviđa, u sljedećem kadru obitelj ulazi u zgradu/useljava u stan (koji ima 5 katova, a u svakom su hodniku 22 stana)

8. Što će uslijediti nakon pretapanja?

- uslijedit će novo poglavlje koje opisuje sam stan

- djevojčica objašnjava da u novom stanu imaju dvije sobe (koje veličinom odgovaraju jednoj sobi starog stana), stoga se čini da je stan – iako njihov – premalen za četveročlanu obitelj i tada se radnja filma vraća na prvi kadar (djevojčica sjedi za stolom i piše domaću zadaću)

9. Nabrojite sve probleme s kojima se obitelj susreće u novu stanu.

- djeca moraju preskakati krevete da bi došla na drugi kraj sobe, u sobama nema grijanja, kuhinja je „jedna velika rupa u zidu“ bez prozora (a mama je htjela prozor), stan nema balkona (a djevojčica je htjela balkon), u kupaonicu nije stao bojler pa su ga morali staviti – kamera švenka s mame koja tušira sina na bojler – vodoravno (duhovit moment koji upućuje na apsurd), a onda ne grije dobro vodu, „hodnik je korzo“ – sve se čuje (loša je, dakle, izolacija) i svi se mogu susresti, ne stane im stol u stan pa ne mogu jesti svi zajedno (djeca jedu za šivaćom mašinom), TV je toliko blizu da ih bole oči pa gledaju program putem zrcala (čega se sjetio tata) – zrcalna je slika naopako, ponovo duhovit moment

10. Kojim se prizorom djevojčica tješi zato što je njezin novi stan previše skučen u odnosu na nevelika očekivanja?

- djevojčica se tješi se pogledom kroz prozor zgrade na drvene barake u susjedstvu

11. Koje je posljednje poglavlje filma na koje upućuje pretapanje?

- nedjeljna šetnja obitelji i odlazak u goste

- zahvaljujući naraciji djevojčice, gledatelj saznaje da se stanovi grade jeftino i da su zato maleni i skućeni, a mama zaključuje da su jeftini stanovi skuplji od skupih

12. Kako je naznačeno točno vrijeme radnje?

- djevojčica upisuje u svoju domaću zadaću nadnevak: 7. svibnja 1962.

13. Kako saznajemo gdje je točno film sniman?

- filmskim natpisom saznajemo da je film sniman u stanu stanara iz Miljacke ulice 44 (dokumentaristički moment)

14. Čemu je upućena kritika ovim filmom? Zašto možemo reći da je ovaj film satira?

- satira uvijek podrazumijeva društvenu kritiku, a ona je u ovom filmu uperena protiv tadašnje socijalističke novogradnje i urbanizma koji ne rješava one probleme koje je namjeravao riješiti

Upute za daljnji rad

1. Pogledajte film *Martin u oblacima* (Branko Bauer, 1961). Napišite esej o tome kako je taj film u relaciji s Berkovićevim filmom *Moj stan*.
2. Pogledajte film *Živi bili pa vidjeli* (1979) Brune Gamulina i Milivoja Puhlovskog. Napišite esej o tome kako ovaj film i Berkovićev film pristupaju socijalističkoj novogradnji.
3. Proučite Berkovićevu stvaralačku biografiju u *Filmskom leksikonu*.
4. Pogledajte Berkovićev film *Rondo* (1966) i pokušajte objasniti kojim se sve filmskim izražajnim sredstvima stvaraju odnosi među troje likova.

Mucica

Aldo Tardozi

2012.

11'20"

© Propeler Film

Poveznica

<https://www.croatian.film/hr/films/82>

Osnovne informacije o filmu

Režija i scenarij: Aldo Tardozi

Kamera: Raul Brzić

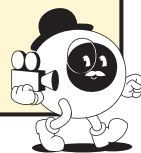
Montaža: Mato Iljić

Gluma: Matija Čigir, Inge Appelt, Janko Rakoš, Žarko Pušić, Raul Brzić, Suada Muratović, Bojan Navojec, Ivan Skorin, Damir Gabelica, Alex Rakoš, Hana Hegedušić, Željko Špiljak, Zongran Li

Producent: Boris T. Matić

Produkcija: Propeler Film

Koprodukcija: Restart (SI), Alka Film (HR),
Film and Music Entertainment (UK)

Festivali i nagrade

- Festival igranog filma u Puli 2012.
- Zagreb Film Festival 2012.
- Dani hrvatskog filma 2013. – Zlatna uljanica

Sinopsis

Danas je dan kada Tvrtko mora odabrati pravi put – put u školu.

Film u nastavi

Nastavni predmet: Hrvatski jezik, SRZ, Film

Korelacija s drugim predmetima: Psihologija, Etika

Razred: 1. – 4. razred srednje škole

Ključni pojmovi: filmski plan, rakurs, dubinski kadar, filmska glazba, geg, stvaranje humora, komedija, estetika videoigara

Motivacija – razgovor s učenicima

1. Igrate li svi videoigre? Koje su vam videoigre najdraže te koje biste preporučili? Koliko vremena provodite igrajući videoigre? Koje su sličnosti i razlike filma i videoigara?
2. Kako se zove znanost koja se bavi imenima ljudi? Je li i nadimak antroponimij-ska kategorija? Možete li pretpostaviti koja je razlika između pravih i nepravih nadimaka? Tko bi mogao biti nositelj nadimka Mucica?

3. Koliko je danas teško biti roditelj? Mislite li da roditelji ponekad pretjeraju u brizi o djeci? Zna li tko su roditelji helikopteri i roditelji karaoke? Pročitajte tekst *Helikopter i karaoke roditelji* na mrežnim stranicama Nastavnog zavoda za javno zdravstvo „dr. Andrija Štampar“ te pokušajte objasniti koje su osobine dvaju navedenih tipova roditeljskih odgojnih stilova.

Najava filma

Pogledat ćete kratkometražni film *Mucica* redatelja i scenarista Alda Tardožija iz 2012. godine koji je nastao kao jedan od segmenata omnibusa *Zagrebačke priče vol. 2*. Film je dobio nagradu Zlatna uljanica na Danima hrvatskog filma 2013. te je jedan od najgledanijih filmova platforme Croatian Film.

Upute za gledanje

Obratite pozornost na prvi kadar filma.

Uočite kojim se filmskim izražajnim sredstvima kreira humor.

Projekcija filma i iznošenje dojmova

Pitanja za analizu i interpretaciju

1. Kako počinje film? Kako je ispisan naslov filma? Na što izgled fonta podsjeća?

- film počinje uvodnom špicom / naslovnicom, a na naslovnici su ispisani ime produkcijske kuće (Propeler film) te naslov filma
- naslov filma podsjeća na fontove iz starijih računalnih igrica

2. Koji je prvi kadar filma? O kojem je filmskom planu riječ?

- prvi kadar filma jest plan detalj karte puta do škole

3. Na što vas podsjeća ta karta? Što ona sugerira?

- karta puta do škole sugerira junakov put – Mucica je poput junaka videoigre koji mora proći prepreke na putu do cilja / škole (za razliku od svojih roditelja, on to čini s lakoćom i samouvjerenošću)

4. Što Mucica radi dok mu otac na početku filma objašnjava put do škole? Zašto?

- Mucica igra videoigru jer želi ubiti Castle Key Holdera, videoigre su njegova strast, a to će se vidjeti i kasnije u filmu kada će svratiti u knjižaru kako bi prije škole igrao videoigru

5. Na što podsjeća glazba u filmu? Je li prizorna ili neprizorna? Koja je funkcija glazbe u filmu?

- glazba u filmu podsjeća na stare videoigre, jednostavna je i stilizirana
- većinom je glazba neprizorna, prati radnju i naglašava komične situacije
- glazba je prizorna kad Tvrtko vadi slušalicu MP3 *playera* iz uha kako bi upitao policajca za pomoć

6. Možete li navesti čime se sve u ovom filmu kreira estetika videoigara?

- estetiku videoigara kreiraju: naslovnica filma (tip slova / font), neprizorna glazba, Mucica dvaput igra videoigru (na samom početku filma prije nego što krene prema školi te u knjižari na putu do škole), karta do škole koja predstavlja junakov put do cilja

7. Kako se ponašaju roditelji kad Mucica krene u školu? U kojem trenutku odlučuju da će ga otac pratiti do škole?

- roditelji ga špijuniraju s balkona, a odlučuju da će ga otac pratiti do škole u trenutku kada ga gotovo pregazi automobil tijekom prelaska ulice

8. Koji se plan i rakurs koriste kad Mucicu na cesti gotovo pregazi auto? Što se sugerira odabirom rakursa i plana? Kakva je glazba pritom? Kako se stvara napetost u toj sceni?

- polutotal ulice i gornji rakurs sugeriraju pogled roditelja s balkona, ali i Tvrtkovu ranjivost – on iz gornjeg rakursa izgleda maleno, slabo, nezaštićeno

- glazba je napeta i neprizorna

- osim glazbom, glumačkim izvedbama i iščekivanjem toga što će se dogoditi, napetost se stvara i bržom izmjenom kadrova netom prije dolaska automobila

9. Jeste li primijetili kada se u filmu vožnjom kamere dodatno stvara komičan efekt?

- kada Tvrtko hoda prema školi, a otac ga prati i skriva se iz kontejnera

10. Kako se zove kadar koji se sastoji od promatraču bližeg plana i plana u pozadini?

- dubinski kadar – „kadar s dubinskom mizanscenom, odn. kadar s takvom kompozicijom koja naglašava dubinske planove u prizoru“ (v. 2003: 145)

11. Možete li se sjetiti dubinskoga kadra kojim se kreira humor? Opišite taj kadar.

- Tvrtko u polublizu planu s kartom u rukama hoda prema školi, a u dubinskom su mizanscenu roditelji (vide se u dubinskom polutotalu ulice) koji se svađaju jer ne znaju gdje im je sin te, okupirani sobom, ne vide da on doslovce prolazi pored njih

- zvučna slika također je poslužila stvaranju humora – sastoji se od neprizorne glazbe i govora (svađe roditelja)

12. Kada gledatelj saznaje da je otac na kraju filma završio u policiji? Kako je to prikazano filmskim jezikom?

- gledatelj saznaje da je otac na policijskom ispitivanju kada se majka ispred škole sastaje s Tvrtkom prije početka njegove nastave, a otac je zove na mobitel

- plan – kontraplan telefonskog razgovora majke i oca tek će postupno otkriti gdje se otac nalazi, i to izmjenom planova od užih prema širima

- gledatelj će prvo oca vidjeti u trima blizim planovima (u trećem će kadru iza oca prošetati policajac koji je izvan fokusa, ali praćen šumom vokija-tokija), a tek će u četvrtom kadru oca (dvoplanom oca i policajca) gledatelju bez dileme biti otkriveno gdje se otac nalazi – priveden u policiji

13. Što je pokretački motiv filma?

- pokretački je motiv filma prvi samostalni odlazak Tvrtka u školu, ali i strah roditelja za Tvrtkovu sigurnost nakon što ga je gotovo pregazio automobil

14. Okarakterizirajte Tvrтка i njegove roditelje!

- Tvrtko – zaigran, voli videoigre, samostalniji i odgovorniji nego što to misle njegovi roditelji
- roditelji – pretjerano zaštitnički nastrojeni, stereotipni roditelji helikopteri, majka duhovito inzistira na zdravoj prehrani (mineralna, rikola, sojini keksi) i na ispravnom psihološkom razvoju

15. Odredite filmski rod i žanr kojem pripada ovaj film.

- igrani film, komedija (utemeljena na humoru, ima sretan završetak, ismijava individualne mane ili mane društva, stoga uvijek podrazumijeva i svojevrsnu kritiku)

16. Kako se stvara humor u filmu?

- komedija konverzacije – verbalan humor („Pa ne ide u Dubravu“; „Kako izgleda? Kao idiot.“)
- komedija intrige – duhovite zabune i brzi obrati (otac koristi vulgarizam prilikom susreta s Romkinjom, a majka misli da se obraća njoj)
- komedija situacije – neočekivan zaplet (policajac zaključuje da je otac „napadač djece“)
- komedija karaktera – kritika pretjerano brižnih roditelja helikoptera

17. Što je geg? Kojim je tipom komedije dominirao geg 1910-ih i 1920-ih?

- geg je fizički humor, vizualna dosjetka, a dominirao je američkom nijemom komedijom / *slapstickom*

18. Možete li se prisjetiti gega u ovome filmu?

- pad oca nakon sudara s biciklistom netom nakon što je u razgovoru sa suprugom ustvrdio da biciklisti ne gaze ljude

19. Možete li se dosjetiti koja je prva filmska komedija, a ujedno sadrži geg?

- prva filmska komedija jest *Poliveni poljevač* Louisa Lumièrea iz 1895.

Upute za daljnji rad

1. Napišite kritiku filma *Mucica*.
2. Pogledajte film *Poliveni poljevač*.
3. Pročitajte u mrežnom izdanju *Filmske enciklopedije* leksikografski članak *Komedija* i u bilježnice zabilježite najvažnije informacije.
4. Izradite knjigu snimanja svojeg puta do škole.

Ne pričamo o vama nego o djeci

Luka Rukavina

2015.

17'

© Akademija dramske umjetnosti & Plan 9

Poveznica

<https://vimeo.com/125786781>

Osnovne informacije o filmu

Režija: Luka Rukavina

Scenarij: Dina Vukelić

Kamera: Davor Bjelanović

Montaža: Roman Cernjak

Montaža zvuka: Krešimir Korade, Jelena Modrić

Gluma: Ivan Vukelić, Goran Navojec, Dubravka Ostojić, Tena Jeić

Gajski, Višnja Babić, Slavko Juraga, Tvrtko Jurić, Danijel Radečić,

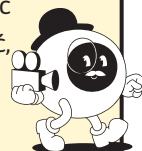
Lada Bonacci, Ivan Brkić, Vanda Winter, Jadranka Krajina

Producent: Tibor Keser

Koproducent: Luka Rukavina

Produkcija: Akademija dramske umjetnosti (ADU)

Koprodukcija: Plan 9

Festivali i nagrade

- Dani hrvatskog filma 2015.
- Festival mediteranskog filma Split 2015.
- Postira Seaside Film Festival 2015.
- Festival studentskog filma Early Bird 2015.
- Revija hrvatskog filmskog stvaralaštva 2015. – Druga nagrada
- Međunarodni filmski festival Cinema City 2016.

Sinopsis

Mladi profesor primoran je sazvati izvanredni roditeljski sastanak povodom objave snimke škakljiva sadržaja za koju su odgovorni učenici njegove škole. Rasprava o neozbiljnosti djece vrlo brzo otkriva neozbiljnost samih roditelja.

Film u nastavi

Nastavni predmet: Hrvatski jezik, Film

Korelacija s drugim predmetima: SRZ, Psihologija, Etika

Razred: 1. – 4. razred srednje škole

Ključni pojmovi: kadar-scena, dinamična kamera, kamera iz ruke, mizanscen, likovi kao simboli, rakurs, gradacija, prizorna glazba, crno-bijela fotografija, filmski ritam, filmski rod, filmski žanr, komorna drama

Motivacija – razgovor s učenicima

Koliko vas ima društvene mreže? Koje sve društvene mreže imate? Objavljujete li redovito vlastite audiovizualne sadržaje na društvenim mrežama? Postoji li konsenzus oko toga što se smatra prikladnim objaviti, a što ne? Smatrate li da se društvenim mrežama njeguje kultura narcizma? Koje su prednosti društvenih mreža, a koji su nedostaci?

Najava filma

Gledat ćemo kratkometražni film Luke Rukavine iz 2015. *Ne pričamo o vama nego o djeci*. Film je iste godine osvojio drugu nagradu na Reviji hrvatskog filmskog stvaralaštva. Uz film *Ne pričamo o vama nego o djeci* (2015), Luka Rukavina autor je kratkometražnog filma *Brija* (2012) te filma *Cvrčak i mravica* (2023), prvoga dugometražnog animiranog hrvatskog filma nastalog u 3D tehnici.

Upute za gledanje

Pokušajte obratiti pozornost na ritam filma i zvučnu sliku filma te na to kako se postiže napetost među likovima.

Projekcija filma i iznošenje dojmova

Pitanja za analizu i interpretaciju

1. Koji je prvi kadar filma i koja mu je funkcija?

- kadar profesora s leđa, snimljen dinamičnom pratećom kamerom: profesor izlazi ispred škole kako bi pričekao roditelje koji pristižu na roditeljski sastanak, zastaje sa jednim roditeljem, kamera zatim prati učenika Matka i učenicu Kristinu koji svoj odnos naznačuju držanjem za ruke i poljupcem, a gledatelj tada upoznaje Matkove roditelje i Kristininu majku

- funkcija prvoga kadra jest upoznavanje s likovima – opisni je to kadar likova, ne prostora

2. Zašto možemo reći da je prvi kadar ovog filma zapravo kadar-scena? Kako biste definirali kadar-scenu?

- kadar-scena jest scena koja se odvija u jednom kadru

3. Što je posebno važno za ovu kadar-scenu?

- razmještaj likova u prostoru ili mizanscen

4. Zašto ne uspijevamo identificirati Matka i Kristinu? Zašto ih ne vidimo jasno u toj kadar-sceni? Saznajemo li išta o njima tijekom filma?

- o njima ne saznajemo ama baš ništa: ni kako točno izgledaju, ni koji su razred, ni koliko imaju godina, ni kakvi su učenici, a to je zato što njihov identitet za filmsku priču nije bitan: oni nisu individualni likovi, već simboli – mogu biti bilo koji srednjoškolac i srednjoškolka

- iz istog razloga nikad ne vidimo njihovu snimku koja je objavljena na internetu

5. Kojim likom film počinje i završava?

- film počinje i završava likom profesora – on je ta točka koja spaja djecu, roditelje i školu
- razrednik je i zato saziva roditeljski sastanak s temom snimke na internetu

6. Koji je zadnji kadar filma, o kojem je rakursu riječ i zašto?

- kadar profesora koji se sam nalazi u učionici u kojoj se maloprije pozdravio s Kristininom majkom snimljen je iz ekstremnoga gornjeg rakursa (odličan je to primjer ptičje perspektive), a riječ je o totalu učionice – sugerira se da je profesor nemoćan, malen i bez saveznika u situaciji kad se on sam nudi biti saveznik drugima

7. Okarakteriziraj profesora /razrednika.

- mlad je, neiskusn, nepripremljen za sastanak, teško mu je držati roditelje „pod kontrolom“, stalo mu je do djece, no ne zna kako roditeljima objasniti problematiku, naivno je očekivao konstruktivnu raspravu i pronalazak rješenja

8. Okarakteriziraj roditelje.

- svojevrsni su presjek društva, međusobno su posve različiti, no slični u nezainteresiranosti za vlastitu djecu i nesposobnosti da aktivno sudjeluju u njihovu odgoju, očekuju da škola odgaja njihovu djecu umjesto njih, ponašaju se nevjerojatno infantilno, nemaju strpljenja, ne iskazuju poštovanje ni prema razredniku ni jedni prema drugima – implicitna kritika društva i njegova odnosa prema komunikaciji, odgoju, školstvu i djelatnicima u školstvu

9. Što sve u filmu ometa komunikaciju?

- roditelji koji ne znaju komunicirati (ne slušaju se međusobno, pokazuju da im je tema nebitna), profesor koji ne zna voditi sastanak i nema autoritet kao razrednik te proba školskog orkestra

10. Kako je prikazana kulminacija razgovora roditelja i profesora?

- svi roditelji počinju se međusobno nadglasavati, orkestar se čuje sve jače i zvuči sve manje skladno, ništa se više ne razumije – gradacijom se dolazi do apsolutne kakofonije i nesuvisle buke

11. Je li sporna snimka nešto što se treba ticati samo roditelja Kristine i Matka ili i ostalih roditelja te njihova razreda kao kolektiva?

- individualni odgovori

12. Kakva je glazba u filmu s obzirom na izvor?

- u susjednoj učionici školski orkestar svira Bachov *Brandenburški koncert br. 3*, stoga je riječ o prizornoj glazbi (ne moramo vidjeti izvor zvuka u prizoru da bismo zaključili da je glazba prizorna – dovoljno je da likovi reagiraju na nju)

13. Kakva je filmska fotografija, kakva kamera i zašto?

- riječ je o crno-bijeloj fotografiji, a kamera je iz ruke – nastoji se stvoriti dojam realnosti i svojevrsna dokumentarizma

14. Kakav je ritam filma? Jesu li kadrovi brzi ili spori?

- ritam filma prati tijek sastanka: kadrovi su u početku duži pa postaju sve kraći u odnosu na to kako rastu tenzije i kako se razvija diskusija, a nakon kulminacije kadrovi ponovo traju duže

15. Odredite tematske slojeve filma.

- nemogućnost komunikacije; granica javnog i privatnog; privatnost na internetu i odgovornost; seksualnost i seksualna edukacija; sukob nastavnika i izopačenih društvenih vrijednosti koje prezentiraju neki roditelji; odnos roditelja, djeteta i nastavnika; odnos roditelja prema nastavnicima; položaj nastavnika u suvremenom društvu; funkcija razrednika u obrazovnom sustavu i funkcija obrazovnog sustava u životu djeteta; sukob sustava i roditelja

16. Objasnite naslov filma.

- individualni odgovori

17. Odredite rod i žanr.

- igrani film, (komorna) drama

Upute za daljnji rad

1. Pogledajte film *12 gnjevnih ljudi* Sidneyja Lumeta iz 1957. Pokušajte u natuknicama zabilježiti sličnosti tog filma i filma Luke Rukavine te u Filmskoj enciklopediji iščitati stvaralačku biografiju Sidneyja Lumeta.
2. Pogledajte film *Zbornica* Sonje Tarokić iz 2021. Napišite filmsku kritiku.

Priča o Mari iz Velog Varoša

Igor Šeregi

2013.

20'43''

© Akademija dramske umjetnosti

Poveznica

<https://croatian.film/hr/films/2885>

Osnovne informacije o filmu

Režija: Igor Šeregi

Scenarij: Igor Šeregi

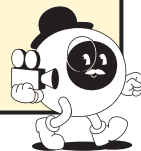
Kamera: Mirko Pivčević

Montaža: Tomislav Stojanović

Gluma: Vanda Boban, Mijo Jurišić, Dara Vukić, Trpimir Jurkić

Producenti: Marina Jurišić, Rea Rajčić

Produkcija: Akademija dramske umjetnosti

Festivali i nagrade

- Zagreb Film Festival – program Kockice
- Eastern Neighbours Film Festival 2015.

Sinopsis

Jednog sasvim običnog popodneva doktor je Mari rekao da će uskoro umrijeti.

Film u nastavi

Nastavni predmet: Hrvatski jezik, Film

Korelacija s drugim predmetima: Psihologija, Sociologija, Filozofija, Etika

Razred: 1. – 4. razred srednje škole

Ključni pojmovi: naratorica, voice-over / naneseni glas, predšpica, špica / naslovnica, animacija, švenk / panorama, plan – kontraplan, dijalog, neprizorna glazba, montažne spona

Motivacija – razgovor s učenicima

Koje su dvije jezične vještine, osim čitanja i pisanja? Koja je razlika između govorenja i pričanja? Zašto kažemo da je čovjek *homo narrans*? Koliko su važne priče u našim životima? U osnovi kojih sve ljudskih djelatnosti jest priča? Je li nam draže slušati druge ili nam je draže pripovijedati im i zašto? Koliko je potreba za pričanjem priča povezana s upućenosti na druge ljude, a koliko s ekspanzijom otuđenosti?

Najava filma

Gledat ćete kratkometražni film *Priča o Mari iz Velog Varoša* Igora Šeregija, redatelja koji je možda najpoznatiji po svojem dugometražnom filmu *ZG-80* (2016), a režirao je i *Košnice* (2012), *Životinjsko carstvo* (2012), *Poklon predsjednika Nixona* (2014) te nekolicinu TV-serija, a radi i reklame.

Upute za gledanje

Obratite pozornost na filmsku fotografiju, na uporabu montažnih spona i na šumove.

Projekcija filma i iznošenje dojmova

Pitanja za analizu i interpretaciju

1. Kako počinje filmska priča – zvukom ili slikom?

- počinje zvukom: čuje se glas naratorice, a tek se u sljedećem kadru vide prizori iz filmske priče

2. Kako se zovu prizori iz filmske priče koji se pojavljuju prije špice / naslovnice?

- prizori iz filmske priče koji se pojavljuju prije same špice nazivaju se predšpica

3. Koju bitnu informaciju gledatelj dobiva tijekom trajanja predšpice i kako?

- gledatelj saznaje da će Mare umrijeti, a saznaje to iz dijaloga Mare i liječnika
- dijalog je raskadriran kao plan – kontraplan

4. Kojom se montažnom sponom spajaju scena u kojoj Mare i liječnik sjede u dvorištu sa samom špicom?

- liječnik se prisjeća kad je prvi put vidio Mare, glas mu se stišava i istodobno se pojačava neprizorna glazba, a naratorica ustvrđuje da je priča započela mnogo prije
- uslijedit će zatamnjenje – otamnjenje te tek potom špica

5. Opišite špicu. Kojom tehnikom je nastala?

- špica je nastala tehnikom animacije, kamera švenka udesno od šalice kave do albuma s fotografijama, pritom se čuje neprizorna klavirska instrumentalna glazba, a otvaranjem albuma s naslovom *Priča o Mari iz Velog Varoša* svezajuća pripovjedačica vodi gledatelje u Marinu prošlost – svojim voice-overom / nanešenim glasom i fotografijama u albumu

6. Što je Mare čula o Splitu i mornarima, kad je naučila kukičati i gdje radi?

- Mare je čula da kad posljednji mornar napusti Split, Splita više neće biti
- počela je kukičati sa sedam godina, a s deset je napravila svoj prvi tabletić
- radi u trgovini

7. Što se saznaje o Marinu ocu? Kako je otac opisan šumom? Što se još čuje pritom?

- netko joj je rekao da je bio mornar, a opisan je šumom brodske sirene
- istodobno se čuju govor naratorice, ali i šum valova koji dočaravaju prostor

8. Tijekom Marina djetinjstva, otkriva se njezina temeljna osobina. O kojoj je osobini riječ?

- već je majka primijetila da je Mare „malo drukčija“ jer voli slušati druge: „svi su volili čakulat’ s njom, ali problem je bio u tome što je Mare samo slušala“
- dakle, Mare zna slušati druge, a to je rijetkost

9. U čemu se očituje paradoks Marine situacije?

- spremno sluša o tuđim problemima, a da pritom ni s kim nije podijelila svoj – da će umrijeti

10. Kada prestaje špica, a nastavlja se filmska priča?

- špica jest dijelom filmske priče jer omogućuje retrospektivno putovanje u Marino djetinjstvo zahvaljujući fotoalbumu, a glasom naratorice, koja gledatelja vodi fotografijama u albumu pa time i Marinom prošlošću, prebacuje se fokus s prošlosti na sadašnjost, i to rečenicom da je Mare samo svojoj majci rekla da će umrijeti

11. Kako su montirani kadrovi ljudi koji dolaze Mari u stan kako bi pričali? Kojim je šumom najavljena svaka nova priča?

- radi se o jump cutovima ili skokovitim rezovima, a skokovit rez ili jump-cut rez je između dvaju kadrova koji se osjeća kao trzaj ili pogreška, zato što između kadrova nema promjene plana ili kuta snimanja
- svaka nova priča najavljena je šumom zvona na vratima

12. Kada postajemo svjesni toga da će Edo postati važan u Marinu životu?

- već je pri prvu dolasku u Marin stan Edo izdvojen kao lik, i to u odnosu na sve ostale likove čiji su se kadrovi izmjenjivali jump-cutovima za Marinim stolom

13. Kako počinje priča o Edinoj prošlosti i kojom montažnom sponom završava?

- Edo sjeda za Marin stol, kamera ga zumira od polublizog do blizog plana, u tom trenutku počinje neprizorna glazba uza šum valova, a Edo gleda izravno u kameru; slijedi zatamnjenje-otamnjenje te počinje Edina priča ispričana fotoalbumom koja ponovo završava zatamnjenjem-otamnjenjem

14. Što sugerira zatamnjenje-otamnjenje u ovom kontekstu?

- sugerira digresiju koja podrazumijeva retrospekciju

15. Kako je filmskim jezikom prikazano da Edo često dolazi Mari u stan?

- u svakom je kadru za Marinim stolom Edo drukčije odjeven, kadrovi su spojeni jump-cutovima / skokovitom montažom, a potom će uslijediti niz kadrova rukovanja Mare i Ede na njegovu odlasku

16. Kako je u Edinim pričama Mare ostvarila svoj san?

- Marin san bio je oploviti svijet, a ostvarila ga je u pričama Ede o svim mjestima koja je kao moreplovac vidio

17. Kako je prikazan prvi poljubac Mare i Ede?

- kamera se približava Mari i Edi koji su prikazani iz profila, i to od američkog plana do polublizog, a pritom se čuje vesela instrumentalna glazba

18. Opiši kadar oproštaja Mare i Ede.

- riječ je o polutotalu mola sa Splitom u pozadini: na molu se Mare i Edo poljube, a šum brodske sirene prekida poljubac i upozorava na to da je vrijeme za odlazak, zagrlje se i Edo napokon odlazi, a Mara ostaje sama u kadru mašući Edi

19. Opiši kadar u kojem se saznaje da Mare više nikada nije vidjela Edu.

- zahvaljujući voice-overu / nanesenu glasu naratorice, gledatelj saznaje da Mare više nikada nije vidjela Edu i da je posljednji mornar napustio Split, a pritom je u kadru nasmiješena Mare koja gleda izravno u kameru rušeći četvrti zid

20. Koja se montažna spona koristi između kadra nasmiješene Mare koja gleda u kameru i sljedećeg kadra film? Ima li ta montažna spona neko simbolično značenje?

- zatamnjenje-otamnjenje koje simbolizira Marinu smrt jer već u sljedećem kadru saznajemo da Mare nema: između nasmiješene Mare koja gleda u kameru i Marine smrti stoji samo jedna montažna spona

21. U kojem se trenutku filma pojavljuje kakofonija i zašto?

- nakon spoznaje o Marinoj smrti, dok Mare šeće ulicama Splita, naratorica pre-pričava što ljudi kažu i istodobno se njezin glas isprepliće s glasovima svih likova koji su prošli Marinim životom
- više nitko nikog ne sluša, a svi pričaju

22. Kojim je kadrom naznačeno da Mare definitivno više nema?

- kadrom stola za kojim je Mare nekoć kukičala
- radi se gotovo o okviru u okviru – kroz dvokrilna vrata vide se stol u dvorištu i dva prazna stolca na kojima su nekoć sjedile Mare i njezina majka

23. Kojim kadrovima i kojom pjesmom film završava?

- kadrovima broda koji se udaljava uz pjesmu Magazina „Piši mi“ koja može funkcionirati i kao autorski komentar – priče pričamo i pismima

24. Opiši fotografiju u filmu.

- dominiraju tople boje koje stvaraju dojam bajkovitosti, no nakon zatamnjenja-otamnjenja u kojem Mare umire, prevladavaju hladne, tamne boje

25. Kako je prikazan grad Split?

- nema širokih planova niti ima oštih pozadina u dubinskim kadrovima, a to je zato što su u fokusu ljudi – Split jesu upravo ljudi, i to živopisni ljudi koji žive za čakulu

26. Kojom je rečenicom film uokviren? Kako je tumačite?

- „Neki kažu da je s Maron umra stari Split“
- individualni odgovori

27. Što Mare simbolizira? Zašto je ona duša Splita?

- individualni odgovori

Upute za daljnji rad

1. Istražite mrežne stranice projekta Human Library.
2. Napišite kritiku filma služeći se Malim priručnikom za filmsku kritiku Višnje Pentić.
3. Zamislite da snimate romantičnu komediju čija se radnja zbiva u mjestu u kojem živite. Fotografirajte neke lokacije na kojima biste snimali film i odaberite tri šuma kojima biste opisali mjesto u kojem živite, a da ti šumovi budu funkcionalno uklopljeni u zadani žanr.

Sindrom 17

Radionica za dokumentarni film

18. Škole medijske kulture

“dr. Ante Peterlić”

2016.

11'39”

© Hrvatski filmski savez

Poveznica

<https://vimeo.com/180441969>

Osnovne informacije o filmu

Voditelj Radionice za dokumentarni film: Tomislav Mršić

Stručni suradnici Radionice za dokumentarni film:

Alan Stanković, Hrvoje Mršić

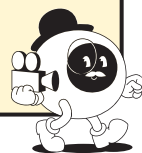
Polaznici Radionice za dokumentarni film:

Zvezdana Govedarica, Nikolina Hampamer,

Melita Horvatek Forjan, Nataša Jakob, Stojanka Lesički,

Mona Othman, Kristinka Vugrinec i Vanja Ujčić

Produkcija: Hrvatski filmski savez

Sinopsis

U selu Vrbno, u općini Bednja, naizgled običnom zagorskom selu, većina je seljana povezana jednom nevjerojatnom činjenicom. Dokumentarac kroz intervjue, na zabavan i zanimljiv način, propituje taj "sindrom" koji seljane spaja, ali i razdvaja.

Film u nastavi

Nastavni predmet: Hrvatski jezik, Film, SRZ

Korelacija s drugim predmetima: Psihologija, Sociologija, Filozofija, Etika, Politika i gospodarstvo, Geografija

Razred: 1. – 4. razred srednje škole

Ključni pojmovi: filmski rod, dokumentarni film, konvencije dokumentarnog filma, lažni dokumentarac / *mockumentary* / dokukomedija, didaktičnost, stvaranje humora

Motivacija – razgovor s učenicima

Gdje se nalazi dvorac Trakošćan? Jeste li bili ondje? Znete li u kojoj je županiji? Jeste li čuli za Bednju koja se također nalazi u Varaždinskoj županiji? Po čemu je Bednja specifična? Koje su osobitosti bednjanskoga mjesnoga govora? Blizu Bednje nalazi se i Vrbno. Što znate o Vrbnu? Je li tko od vas ikad bio u Vrbnu?

Najava filma

Vrbno je naselje u općini Bednja koja je dijelom Varaždinske županije. Prema popisu stanovništva iz 2021. Vrbno je imalo ukupno 228 stanovnika. Izuzetno zanimljiv fenomen Vrbna tematizira ovaj kratkometražni film nastao na Radionici za dokumentarni film 18. Škole medijske kulture „dr. Ante Peterlić“ 2016. godine.

Upute za gledanje

Obratite pozornost na sva objašnjenja fenomena koji je obilježio Vrbno, a koja iznose protagonisti, te pokušajte odrediti koje objašnjenje zvuči najtočnije.

Projekcija filma i iznošenje dojmova

Pitanja za analizu i interpretaciju

1. Jeste li već prije čuli za sindrom 17?

- individualni odgovori

2. Kako je filmska radnja smještena u konkretan prostor?

- već na samome početku filma kadar prometnog znaka s imenom mjesta Vrbno smješta filmsku radnju u konkretan prostor, a korištenje stvarnih lokacija jedno je od općih mjesta dokumentarnog filma

3. Tko su protagonisti filma? Kako ih gledatelj upoznaje?

- protagonisti stanovnici su Vrbna, a gledatelj ih upoznaje klasičnim konvencijama dokumentarnog filma kao što su blizi i polublizi plan prilikom metode intervju-a te izravno obraćanje kameri

4. Kako je gledatelju objašnjeno što je sindrom 17?

- protagonisti u kameru izgovaraju svoje ime i prezime te datum rođenja – svi su rođeni 17. listopada

5. Kako činjenica da su gotovo svi stanovnici Vrbna rođeni 17. listopada utječe na njihove živote?

- jedan se dječak žali na to da mu prijatelji ne mogu doći na rođendan jer su rođeni istoga dana, a djelatnica slastičarnice na to da – zato što je većina mještana rođena na isti datum – ne stižu napraviti torte za cijelo mjesto
- jedan od protagonista objašnjava da su troškovi rođendana jeftiniji jer se kupuje jedna torta za cijelu obitelj jednom godišnje, ali i naglašava da svi muškarci rođeni 17. listopada imaju običaj na svoj rođendan zajednički se proveseliti u mjesnoj gostionici

6. Čime je sve dokazana činjenica da se stanovnici Vrbna rađaju 17. listopada?

- uvođenjem liječnika i načelnika Općine u film koji potvrđuju taj fenomen
- kadrom drvenog spomenika muškarca, trudne žene i djeteta, podignutim upravo u čast svih onih koji su rođeni 17. listopada
- protagonistom koji živi u Vrbnu, ali nije rođen 17. listopada pa se osjeća kao „crna vrana“, dojma je da ga sumještani „ne trpe“, ali priznaje da ni on „ne trpi“ njih
- postojanjem dvaju mjesnih groblja: jedno je groblje za pokojnike rođene 17. listopada, a drugo za one koji nisu rođeni tog datuma
- nizom nadgrobnih spomenika na kojima je ispisan 17. listopada kao datum rođenja pokojnika

7. Koja sve objašnjenja gledatelj dobiva za ovaj nevjerojatan fenomen?

- prema nekim vjеровanjima, ljudi se u Vrbnu rađaju 17. listopada zbog aktivnosti nekadašnjeg vulkana, zbog zračenja te zakapanja urana, a neki taj fenomen

objašnjavaju time što veselje tijekom Božića i Nove godine utječe na pojačanje „nekih aktivnosti u obitelji“

- prema drugima, riječ o radijaciji ili o tektonskim promjenama koje utječu na promjenu genoma, a liječnik pretpostavlja da je možda razlog taj što je razina testosterona najviša u zimskim mjesecima

8. Koje objašnjenje zvuči najlogičnije?

- individualni odgovori

9. Ovaj film ne iznosi istinu, već gledatelju fikciju daje kao istinu, i to na iznimno duhovit i inteligentan način. Sukladno tome, protagonisti uistinu glume. Kako se zove takav tip dokumentarca?

- takav se tip dokumentarca zove lažni dokumentarac, dokukomedija ili *mockumentary*

10. Je li lažni dokumentarac i dalje dokumentarni film ili je zapravo riječ o igranom filmu?

- individualni odgovori

11. Sindrom 17 jest dokumentarni film koji se uspješno poigrava konvencijama dokumentarnog roda (dokumentarnim kodovima na razini filmske forme: metoda intervjua, obraćanje kameri, stvarne lokacije) i upravo u tom poigravanju dokumentarnim kodovima poigrava se i gledateljevim iluzijama o dokumentarnom rodu kao onome koji prikazuje neizmijenjenu realnost. Međutim, teorijski prijepori o biti lažnog dokumentarca još uvijek traju. Mnogi će tvrditi da je lažni dokumentarac zapravo igrani film. Što mislite kojim će se argumentima pritom služiti?

- individualni odgovori

12. Na koje je sve načine ovaj film nenametljivo didaktičan?

- individualni odgovori

- dekonstruira dokumentarni rod – razbija gledateljske iluzije o tome što dokumentarni film jest, tj. o tome što bi on trebao biti

13. Kako se postiže humor u filmu?

- humor se u filmu postiže ponavljanjem (izjavama protagonista u kameru prema kojima su svi rođeni istog datuma), iznevjerenim očekivanjem (kad posljednji protagonist, „crna vrana“, izjavi da je rođen drugog datuma) te hiperbolama (trudne žene rade na polju do tik pred porod, u mjestu postoje dva groblja, dječak nema s kime slaviti rođendan...).

Upute za daljnji rad

1. Pogledajte jedan od dvaju predloženih lažnih dokumentaraca: *This is Spinal Tap* (Rob Reiner, 1984) ili *Houston, imamo problem* (*Houston, We Have a Problem*, Ziga Virc, 2016) te u eseju objasnite što lažni dokumentarac jest, koje su mu osobitosti te argumentirajte pripada li igranom ili dokumentarnom rodu.

2. Pročitajte poglavlje „Kako definirati dokumentarni film?“ (str. 21 – 50) u knjizi Billa Nicholisa *Uvod u dokumentarni film* te zabilježite što smatrate bitnim.

Zvir

Miroslav Sikavica

2016.

14'31"

© Propeler Film

Poveznica

<https://www.croatian.film/hr/films/75>

Osnovne informacije o filmu

Režija: Miroslav Sikavica

Scenarij: Marija Šimoković Sikavica, Miroslav Sikavica

Kamera: Danko Vučinović

Montaža: Marko Ferković

Oblikovanje zvuka: Martin Semenčić

Gluma: Marko Ban, Ivan Smoljo

Producenti: Boris T. Matić, Lana Ujdur

Produkcija: Propeler Film

Festivali i nagrade

- 15 dana autora 2016., Filmski festival u Cannesu – Posebno priznanje
- T-Mobile Međunarodni filmski festival New Horizons 2016.
- Međunarodni filmski festival u Guanajuatu 2016.
- Sarajevo Film Festival 2016. – Posebno priznanje žirija
- Festival kratkih Kraken 2016.
- Filmski festival u Quebecu 2016. – Grand prix
- Međunarodni filmski festival u São Paulu 2016.
- Kaohsiung Film Festival 2016. – Nagrada Green S.O.S.
- CinEast – Festival srednjeeuropskog i istočnoeuropskog filma 2016.
- Međunarodni festival mediteranskog filma CINEMED 2016.
- Međunarodni filmski festival u Solunu 2016.
- Zagreb Film Festival 2016.
- Međunarodni festival kratkometražnoga filma Tous Courts 2016.
- Filmski festival Slobodna zona 2016.
- Europski festival kratkometražnog filma u Brestu 2016.
- Filmski festival u Stockholmu 2016.
- Festival kratkometražnog filma u Villeurbannu 2016. – Nagrada časopisa Format Court
- Međunarodni filmski festival u Santa Barbari 2017.
- Filmski festival u Trstu 2017.
- Tjedan kratkometražnih filmova u Regensburgu 2017.
- Filmski festival u Vilniusu 'Kino Pavasaris' 2017.
- Aspen Shortsfest 2017.
- Festival mediteranskog filma Split 2017.
- Dani hrvatskog filma 2017. – Grand Prix; nagrada Oktavijan za najbolji igrani film
- Tabor Film Festival 2017.
- Motovun Film Festival 2017.
- Kinookus Food Film Festival 2017.
- Međunarodni filmski festival Aye Aye u Nancyju 2018.
- Međunarodni festival kratkometražnog filma u Nijmegenu – Go Short 2021.

Sinopsis

Lakomisleno prihvaćen građevinski posao u apartmanskome naselju na obali pretvara se u komplikaciju za bagerista iz zaleđa koji, da bi sačuvao očinski autoritet te odradio legalan ali prljav posao, mora ukloniti neželjena svjedoka.

Film u nastavi

Nastavni predmet: Hrvatski jezik, Film

Korelacija s drugim predmetima: Sociologija, Psihologija, Etika, Politika i gospodarstvo

Razred: 1. – 4. razred srednje škole

Ključni pojmovi: najavna špica / naslovnica, predšpica, filmski plan, prizorni zvuk, jump-cut / skokoviti rez, autentičnost, naturščik, žanr

Motivacija – razgovor s učenicima

Znate li što je bespravna gradnja? Što mislite o bespravnoj gradnji? Je li bitno imati dozvolu za gradnju i zašto? Koje su posljedice bespravne gradnje? Zašto ljudi bespravno grade? Treba li im srušiti bespravno sagrađene kuće?

Najava filma

Miroslav Sikavica poznat je kao autor dugometražnih dokumentarnih filmova poput filmova *Oblak* (2011) i *Glasnije od oružja* (2017), a danas ćete pogledati njegov kratkometražni igrani film *Zvir* (2016) koji je osvojio niz nagrada na brojnim festivalima, a među njima i Posebno priznanje na Filmskom festivalu u Cannesu 2016. Quinzaine des Réalisaterus.

Upute za gledanje

Objasnite kako je redateljevo dokumentarističko iskustvo utjecalo na film koji ćete gledati.

Projekcija filma i iznošenje dojmova

Pitanja za analizu i interpretaciju

1. Opišite prvi kadar filma.

- u prvome kadru filma vidi se s leđa muškarac koji vozi bager u polublizom planu, zvuk je prizorni (šumovi vožnje bagera i zatvaranja vrata bagera), a kostimografija (majica i mondura) upućuje na to da je riječ o čovjeku koji odlazi na radni zadatak

2. Zašto na početku filma automobili koji voze u suprotnom smjeru od bagera trube?

- nastoje upozoriti bageristu na slijepog putnika – njegova sina
- sin se kriomice ukrcao u bager, točnije u njegov prednji dio: u samu lopatu bagera

3. Kako se zovu prizorna zbivanja koja se pojavljuju prije naslovnice filma?

- riječ je o predšpici, dakle, o prizorima prije same špice / naslovnice filma, a koji služe kao uvertira u radnju filma / filmsko izlaganje

4. Zna li otac kamo ide i kakav ga posao čeka?

- otac ni ne sluti da ga čeka rušenje bespravno sagrađene kuće u apartmanskom naselju

5. Kako vlasnici kuće i njihovi susjedi reagiraju na bagerista i njegova sina?

- viču, psuju, bacaju kamenje, uzvikuju političke parole, pjevaju *Čavoglave*, tjeraju ih nazad „u Zagreb“ koji doživljavaju simbolom socijalne nepravde

6. Na koje ga sve načine inspektor nagovara da prihvati posao?

- pokazuje mu svu dokumentaciju, govori da ionako nije iz tog kraja, stoga ga nitko ne poznaje, pristaje povisiti mu honorar, i to duplo

7. Što se događa u kafiću? Zašto konobarica izbacuje oca i sina iz lokala?

- otac i sin naručuju piće, čuje se prizorna glazba, a širi dvoplan upućuje na to da je kafić prazan

- konobarica izbacuje sina i oca iz kafića jer je tako rekao njezin gazda, očito su svi saznali zašto je bagerist došao, dakle, daje se naslutiti da je riječ o malenoj sredini u kojoj svi sve znaju i svi se međusobno poznaju

8. Kako biste okarakterizirali oca?

- naizgled autoritativan, a zapravo topao i brižan

- ne želi pred sinom ispasti kukavica, ali ni čovjek bez dostojanstva

9. Zna li što je *jump-cut* montaža ili skokovit rez? Gdje se nalazi u filmu?

- skokovit rez ili *jump-cut* rez je između dvaju kadrova koji se osjeća kao trzaj ili pogreška, zato što između kadrova nema promjene plana ili kuta snimanja – u ovome filmu funkcija mu je pojačavanje osjećaja autentičnosti; po korištenju skokovitih rezova poznat je Godardov klasik *Do posljednjeg daha* (1960), manifestni film francuskoga novog vala

- u ovome filmu *jump-cutove* možemo pronaći na samome početku kad otac vozi bager, nesvjestan činjenice da se u tim trenucima njegov sin nalazi u lopati bagera

10. Kakva je kamera u filmu?

- kamera iz ruke kojom se sugerira dokumentarističko praćenje radnje

- gledatelj se osjeća uvučen u zbivanja prikazana filmom, čime se također stvara dojam autentičnosti

11. Koji planovi dominiraju filmom? Zašto?

- filmom dominiraju uži planovi, velik dio filma pratimo oca u polublizom planu

- zbog uporabe užih planova, gledatelj ima dojam da se i sam nalazi na mjestu radnje te se osjeća uvučenim u zbivanja na toj autentičnoj lokaciji

12. Kojim filmskim izražajnim sredstvima – osim kamere i kadriranja – redatelj postiže autentičnost i uvjerljivost?

- scenarijem (utemeljen na aktualnoj temi hrvatskog društva)

- montažom (korištenje skokovitih rezova)

- glumom (glume naturščici – neprofesionalni glumci koji u igranom filmu svojom prirodnošću i reprezentativnošću stvaraju dojam uvjerljivosti, realističnosti i autentičnosti)

- glazbom (korištenje prizorne glazbe)

13. Možete li usporediti prvi i zadnji kadar u filmu?

- u prvome kadru prikazan je u bageru otac s leđa u polublizom planu, a u zadnjem kadru u bageru su otac i sin s leđa, ponovo u polublizom planu
- uokvirena kompozicija: film počinje i završava u bageru koji vozi otac, no otac je u različitim pozicijama na početku i na kraju filma – na početku filma putuje u nepoznato sam, a na kraju filma putuje u poznato sa sinom
- zadnji kadar simbolično upućuje na to da je otac odlučio ne biti *zvir* pred očima svojeg sina

14. Kako se zovu likovi u filmu?

- nemaju imena kako bi upozorili na univerzalnost i aktualnost teme odnosa oca i djeteta

15. Kako su prikazani u filmu vlasnici ilegalne kuće i susjedi u naselju? Zašto?

- fokus je na odnosu oca i sina, stoga gledatelj ostale likove više čuje nego što ih vidi
- ostali likovi svedeni su na svoje reakcije, nisu individualizirani, već predstavljaju svaku malenu sredinu koja se solidarizira sa susjedima te sve one ljude koji podrazumijevaju svoja građanska prava, ali ne i svoje građanske obveze

16. Koje dileme proživljava otac?

- hoće li se pred sinom biti junak ili antijunak; je li novac koji mu treba vrijedan sramoćenja pred sinom; je li važniji njegov profesionalni posao ili njegov očinski posao; koje će vrijednosti prenijeti na svoje dijete; je li svaki legalan posao uvijek i moralno čist posao?

17. Je li ovo film socijalne tematike koji se bavi uvijek aktualnom temom rušenja ilegalno sagrađenih objekata i potencijalnom moralnom dilemom oko toga ili psihološka studija odnosa oca i sina u trenucima kad otac umjesto junaka riskira postati čudovište u očima sina?

- individualni odgovori

18. Kojem žanru pripada film?

- individualni odgovori: psihološka drama, socijalna drama

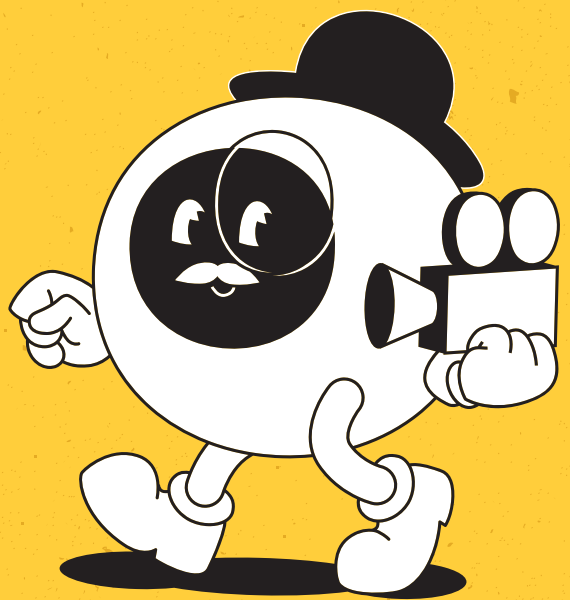
19. Što je *zvir*? Zašto se film tako zove?

- individualni odgovori

Upute za daljnji rad

1. Napiši sinopsis nastavka filma, ali iz perspektive ljudi koji čekaju bager da im sruši ilegalno sagrađenu kuću.
2. Pogledaj film *Oblak* (2011) ili film *Glasnije od oružja* (2017) te napiši filmsku kritiku.
3. Osmisli režijski koncept igranog ili dokumentarnog kratkometražnog filma koji bi se bavio aktualnom temom koju smatraš važnom za hrvatsko društvo.

Literatura

Đorđić, Ana. 2021. *Film u školi. Uspostavljanje modela filmske edukacije u srednjoj školi*. Zagreb: Hrvatski filmski savez.

Kragić, Bruno i Nikica Gilić, ur. 2003. „Dubinski kadar“, 145. U: *Filmski leksikon*. Zagreb: Leksikografski zavod „Miroslav Krleža“.

Kragić, Bruno i Nikica Gilić, ur. 2003. „Off“, 462. U: *Filmski leksikon*. Zagreb: Leksikografski zavod „Miroslav Krleža“.

Nichols, Bill. 2020. *Uvod u dokumentarni film*. Zagreb: Hrvatski filmski savez i Društvo hrvatskih filmskih redatelja.

Paquola, Aldo. 1986. „Komedijska“. 706 – 709. U: *Filmska enciklopedija 1, gl. ur. Ante Peterlić*, 706 – 709. Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod „Miroslav Krleža“.

Peterlić, Ante. 1982. *Osnove teorije filma*. Zagreb: Filmoteka 16.

Turković, Hrvoje. 2003. „Drama“, 144. U: Kragić, Bruno i Nikica Gilić, ur. *Filmski leksikon*. Zagreb: Leksikografski zavod „Miroslav Krleža“.

Turković, Hrvoje. 1990. „Naracija“, 210 – 211. U: *Filmska enciklopedija 2, gl. ur. Ante Peterlić*. Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod „Miroslav Krleža“.

Mrežni izvori

Filmska enciklopedija, mrežno izdanje. 2019. <<https://filmska.lzmk.hr/Default.aspx>> 11. listopada 2023.

Filmski leksikon, mrežno izdanje. 2008 – 2023. <<https://film.lzmk.hr/>> 15. studenog 2023.

HAVC. Katalog hrvatskih filmova. Brija. <<https://havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/brija>> 12. studenog 2023.

HAVC. Katalog hrvatskih filmova. Inkasator. <<https://havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/inkasator>> 20. studenog 2023.

HAVC. Katalog hrvatskih filmova. Mucica. <<https://havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/mucica>> 11. listopada 2023.

HAVC. Katalog hrvatskih filmova. Priča o Mari iz Velog Varoša. <<https://havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/prica-o-mari-iz-velog-varosa>> 23. studenog 2023.

HAVC. Katalog hrvatskih filmova. Zvir. <<https://havc.hr/hrvatski-film/katalog-hrvatskih-filmova/zvir>> 14. studenog 2023.

Helikopter i karaoke roditelji. 2020. <<https://stampar.hr/hr/novosti/helikopter-i-karaoke-roditelji>> 11. listopada 2023.

Human Library. <<https://humanlibrary.org/>> 1. prosinca 2023.

Pentić, Višnja. 2023. *Mali priručnik za filmsku kritiku*. Zagreb: Udruga Djeca susreću umjetnost. <https://filmskapismenost.hr/wp-content/uploads/2023/09/Mali_prirucnik_za_filmsku_kritiku_2.pdf> 1. prosinca 2023.

Sablić, Mario. 2022. *Uvod u filmski jezik za osnovne i srednje škole*. Zagreb: Agencija za elektroničke medije i Ured UNICEF-a za Hrvatsku. <<https://www.medij-skapismenost.hr/wp-content/uploads/2022/04/brosura-Uvod-u-filmski-jezik.pdf>> 21. studenog 2023.

Zlatarić, Marina. 2023. *Filmski priručnik za vrtiće, osnovne i srednje škole*. Zagreb: Hrvatski audiovizualni centar, Filmska pismenost. <<https://filmskapismenost.hr/wp-content/uploads/2023/12/FILMSKI-PRIRUCNIK-MARINA-ZLATARIC.pdf>>

Zlatarić, Marina. 2023. *Animirani film*. Zagreb: Hrvatski audiovizualni centar, Filmska pismenost. <<https://filmskapismenost.hr/wp-content/uploads/2023/11/Animirani-film-Marina-Zlataric.pdf>>

Filmografija

- Andree Škop, Marina. 2015. *Igramo se priče: Cvrčak i Mrav.*
- Bauer, Branko. 1961. *Martin u oblacima.*
- Berković, Zvonimir. 1962. *Moj stan.*
- Berković, Zvonimir. 1966. *Rondo.*
- Dovniković, Borivoj Bordo. 1966. *Znatiželja.*
- Gamulin, Bruno i Milivoj Puhlovski. 1979. *Živi bili pa vidjeli.*
- Ištvančić, Branko. 2006. *Duh u močvari.*
- Ivanda, Branko. 2011. *Lea i Darija.*
- Kolar, Boris. 1964. *Vau vau.*
- Kušan, Daniel. 2011. *Koko i duhovi.*
- Kušan, Daniel. 2014. *Ljubav ili smrt.*
- Lumet, Sidney. 1957. *12 gnjevnih ljudi.*
- Lumière, Louis. 1895. *Poliveni poljevač (L'arroseur arrosé).*
- Mirković, Igor. 2009. *Inkasator.*
- Radionica za dokumentarni film Škole medijske kulture „dr. Ante Peterlić“. 2015. *Cijena tišine.*
- Radionica za dokumentarni film Škole medijske kulture „dr. Ante Peterlić“. 2016. *Sindrom 17.*
- Rukavina, Luka. 2012. *Brija.*
- Rukavina, Luka. 2015. *Ne pričamo o vama nego o djeci.*
- Sikavica, Miroslav. 2016. *Zvir.*
- Šeregi, Igor. 2013. *Priča o Mari iz Velog Varoša.*
- Tardozi, Aldo. 2012. *Mucica.*
- Tarokić, Sonja. 2021. *Zbornica.*
- Vukotić, Dušan. 1959. *Krava na mjesecu.*
- Vukotić, Dušan. 1960. *1001 crtež.*
- Vukotić, Dušan. 1961. *Surogat.*
- Žarković, Dražen. 2013. *Zagonetni dječak.*